

מורשת מרכז התחמושת והטילים 2016-1941

The Legacy Of Class V Supplies Ammunition And Missiles Center 1941-2016

מחברת ועורכת ראשית – עובדת צה"ל חביבה חיון

עורך משנה - עובד צה"ל יהודה ביטון עריכה

לשונית – א. שרביט – כתיבה מקצועית

אישור – מפקד מרת"ח אל"ם בצלאל חיון

עיצוב גרפי – צוות אי. אר. דיזיין בע"מ

הודפס בישראל - דפוס מילניום 2018

הוצאה – צה"ל, אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, מרכז התחמושת והטילים

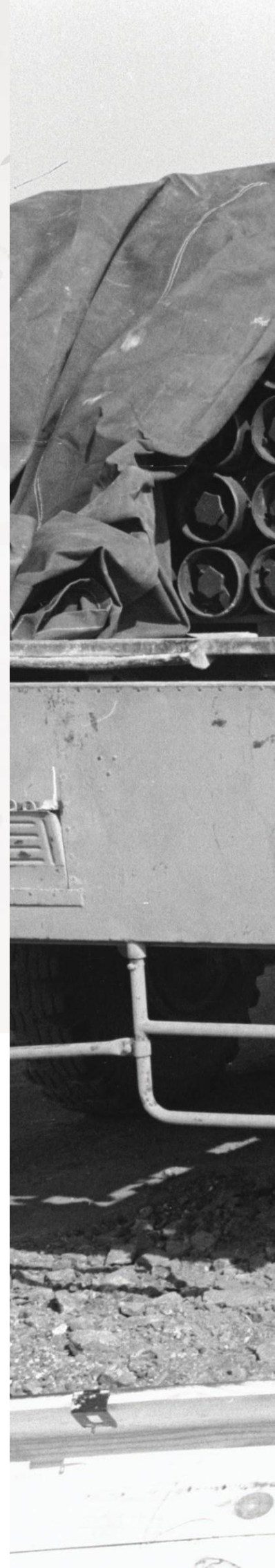
כל הזכויות של ספר זה – כולו או חלקו – שמורות לצה"ל, אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה. כל שימוש בכתוב המופיע כאן, לרבות העיצוב, הסדר וכל פרט אחר, כפוף לזכויות יוצרים בהתאם לחוקי מדינת ישראל ולחוק הבינלאומי.

תוכן עיניינים

6	הקדמה
9	דבר מפקד מרת"ח
10	פרק א' ראשית הדרך וקום המדינה 1941-1965 ..
24	פרק ב' הקמת המרכז כחלק מהמערך הלוגיסטי החדש 1966-1976
46	פרק ג' התעצמות ומהפכה טכנולוגית במרכז 1977-1986
70	פרק ד' מרת"ח בעידן "צבא קטן וחכם" 1987-1996
86	פרק ה' שינויים אירגונים אסטרטגים במרכז 1997-2006 ..
122	פרק ו' מרת"ח רואים רחוק – מקצה לקצה 2007-2016
150	פרק ז' מבט אל העתיד – מרת"ח 2025
154	פרק ח' זיכרונות מפקדי מרת"ח אוגוסט 2016
184	פרק ט' אמרו עלינו לרגל חג היובל
192	פרק י' עדויות כפי שתועדו בספטמבר 1981
202	פרק י"א אנשי מרת"ח יוצרים וכותבים
210	נזכור

הקדמה

ספר זה מגולל את פועלו של מרכז התחמושת והטילים – מרת"ח – במלאת 50 שנה להכרזתו כ'מרכז', כלומר, כרכיב ביצוע מקצועי של אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה. ספר זה נכתב מתוך רצון להעלות על הכתב את מורשתו של המרת"ח מיום הקמת המדינה ועד ימינו בליווי תמונות מהתקופות השונות.

ספר זה אינו מחקר היסטורי, ותייעוד האירועים מבוסס על עדויות מהעבר ועד ימינו שנאמרו בעל-פה ושנערכו על ידי הכותבים; על סיפור אירועים שנחקקו בזיכרונם של המפקדים מתקופת שירותם במרת"ח; על עדויות כתובות שנמסרו בעבר; על המופיע בספר תולדות חיל החימוש משורשיו ועד מלחמת ששת הימים; ועל מידע שנמסר באדיבות ארכיון צה"ל.

ספטמבר 2016

מי אנחנו

איכות, בטיחות, הגנת הסביבה, ביטחון מידע וחוסן ארגוני. המרכז מוסמך ל"תו הפלטינה לאיכות" הכולל הסמכה לחמישה תווי תקן.

מרת"ח פעיל בתחום שמירת הטבע, הנוף והמורשת, במסגרת מיזם "צבא ההגנה לסביבה" ושותף לפעילות בקהילה.

במרכז משרתים קצינים וקצינות, אזרחים ואזרחיות עובדי צה"ל, נגדים ונגדות, חיילות וחיילים ממגוון רחב של מקצועות ותפקידים בתחום הטכנולוגיה והלוגיסטיקה.

אנו פועלים על פיערכים הבאים:
האדם במרכז, אחריות, מצוינות, לכידות, חדשנות ויצירתיות.

סימת הפעולה (סלוגן) שקבענו היא:
המרכז שלי – המענה שלך.

הסלוגן משקף את מיקומו של האדם במרכז העשייה ואת תחושת השייכות לצד ערך מתן השירות – אנו רואים במרכז שלי המענה שלך.

מרכז התחמושת והטילים או בשמו הידוע מרת"ח הינו מרכז ביצועי אסטרטגי המופקד על ניהול משק התחמושת והטילים ביבשה. המרכז כפוף פיקודית לאגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה של צה"ל שבעבר כונה אג"א – אגף האפסנאות. המרכז כפוף מקצועית לחיל הטכנולוגיה והאחזקה לשעבר חיל החימוש.

מרת"ח כמרכז טכנולוגיסטי עוסק בכלל מחזור חיי התחמושת והטילים, החל משלב חיזוי הצרכים וכלה בגריטה.

אספקת התחמושת מתבצעת בשיטת הדחיפה ליחידות. חוליות אחזקת תחמושת ניידות הנקראות בה"ט (בחינה הדרכה וטיפול), התומכות ביחידות והמסייעות להן בכל הקשור לארגון התחמושת ולשירות בבית הלקוח.

בבתי המלאכה של המרכז (בימ"לים) ובמעבדותיו מונצלת מידי שנה תחמושת בהיקף של כ-2500 טונות – פעילות המביאה לרידוד עלות הקיום של משק התחמושת ולהקטנת היקף רכש תחמושת.

כארגון השואף לאיכות ולמצוינות פועל המרכז באופן המשלב בכפיפה אחת בין מרכיבים שונים:

דבר מפקד מרת"ח

לרבים. מהכתוב כאן ניתן להתרשם מפועלם של אנשי מרת"ח לדורותיהם, מרוח היצירה וממופת העשייה, אשר הבליטו את מרת"ח כארגון ממוקד העומד בקפדנות וביסודיות במשימות שהוצבו בפניו. הספר מבוסס על עדויות מפקדים, סיכומי תקופה ומידע באדיבות ארכיון צה"ל.

גם אם שאיפתנו הבסיסית היא להביט אל העתיד, אין אנו פטורים מהיכרות עמוקה עם העבר. לכן נוקיר את יוצקי היסודות ומתווי הכיוון בכל עת, נזכור במיוחד את אלו שאינם עוד עימנו בדרך הנצח שבה אנו צועדים.

כיום משרת במרת"ח דור חדש, אשר קיבל את הערכים ואת המסורת מכם – אנשי מרת"ח הוותיקים. המורשת, הרוח והיסודות שקבעתם הם נר לרגלינו ומצויים במוקד התעצומה והכוח ליכולותינו ומהווים יסוד ערכי וחשוב בהבנת חשיבות פעילות המרכז מאז הקמתו.

הספר יוצא לאור בזכותה של עובדת צה"ל חביבה חיון, אשר ראתה במפעל זה נושא חשוב.

תודותינו נתונות לכל אלה שסייעו באיסוף חומרים ובהבאת הספר לדפוס; ותודות מיוחדות נתונות למפקדים מהעבר אשר הקדישו מזמנם וסיפרו את האירועים החקוקים בזיכרונם.

הנני גאעה להיות מפקד מרת"ח.

אל"ם בצלאל חיון
מפקד מרת"ח

אנשי מרת"ח בעבר ובהווה

מאז הקמתו נוטל מרת"ח חלק בכל פעילות צה"ל – מלחמות, מבצעי לחימה, ביטחון שוטף ואימונים. מוכנות הכוחות והתמיכה בשמירה על רציפות הלחימה נמצאות בראש מעייני המרכז. מרת"ח הוא מרכז חזק, אשר ידע ויודע להתמודד עם כל משימה ייעודית כמו עם משימות ייחודיות. לאנשי המרכז יש את הידע והניסיון ואת תחושת המסוגלות להתמודד עם כל אירוע.

מרת"ח עבר כברת דרך מאז הקמתו, ובספר זה רוכזו וצוינו פעילויות, אירועים ושינויים, אשר עברו על המרכז מיום הקמתו.

ספר מורשת זה אוצר בתוכו היסטוריה עשירה ומגוונת, פותח צוהר להכרת מרת"ח ומגולל את עיקר פועלו והישגיו של המרכז, אשר אינם ידועים

פרק א' 1941-1965

ראשית הדרך וקום המדינה

ראשית הדרך התקופה של טרום המדינה

בראש האגף הועמד יוסף רוכל-אביר (לימים ראש אג"א הראשון).

מחלקת החימוש הארצית פעלה כל הזמן לשם קיום שליטה מרכזית בסליקים הפזורים והחבויים ברחבי הארץ. אחסנת הנשק בתנאי מחתרת ולזמן ממושך היא בעיה הניצבת בפני כל גוף מחתרתי. לכן היה על מדור אחסנה למצוא שיטות להטמנת הנשק שנמצא תחת פיקוחו המרכזי של המח"ש. כל זאת בתנאים שיבטיחו כי המחסנים לא יתגלו מחד גיסא, וכי לא ייפגעו הנשק התחמושת מרטיבות מאידך גיסא. היה אף צורך להבטיח גישה נוחה למחסנים ולאפשר טיפול בנשק.

הפתרון נמצא במחסנים תת קרקעיים שפוזרו בהתיישבות העובדת בדרך כלל בקיבוצים שהגישה אליהם הוסתרה על ידי לולים, רפתות ומתקני משק אחרים. שיתוף הפעולה של מח"ש עם התעשייה הצבאית (תע"ש) של אותם ימים היווה אבן יסוד לפעילות שנמשכה אף לאחר קום המדינה.

חימוש היישוב היהודי בארץ ישראל, הסתרת הנשק מהשלטון הזר והכנתו ליום פקודה היו נושאים מרכזיים ובעלי עדיפות עליונה בפעילות "ההגנה" בתקופה שקדמה להקמת המדינה.

ב-6 בנובמבר 1941 הוקמה מחלקת חימוש ארצית (מח"ש) שהייתה כפופה לדרג הפיקודי העליון של ההגנה.

מעמדה המיוחד של המחלקה נשאר בעינו עד שנת 1947. בשנה זאת אורגנה מחדש "ההגנה" לפי דגם של צבא סדיר והפכה להיות אגף במטכ"ל הכפוף לרמטכ"ל.

ראשית הדרך מלחמת העצמאות

הבריטי. מגויסים אלה החלו לבנות את המערך הטכני-חימושי תוך שימוש בניסיון הרב והיקר שהצטבר בידיהם במהלך שירותם ביחידות החימוש הבריטיות.

הנשק החדש שהגיע בראשית אפריל 1948 מצ'כוסלובקיה, חייב טיפול ברמה אחרת, ולכן היה זה אך טבעי שיונחו יסודות הפעולה החשובים לחיל החימוש, כפי שהם מוכרים עד היום: חיל טכני מקצועי העוסק באחזקה, בבחינה ובטיפול כוח אדם מקצועי.

לאחר צאת הבריטים את הארץ והכרזת העצמאות החלו חילות החימוש לבנות עצמם: הנדסת-חימוש הפך ל"חיל טכנאים" ולאחר מכן ל"חיל החימוש", "שירות חימוש" שבשנת 1952 התאחד עם "חיל טכנאים", הפך להיות חיל החימוש בפיקודו של קצין החימוש הראשי (קחש"ר) הראשון אל"ם מנס פרת) פרסקי).

צה"ל שזה עתה הוקם, יצא לקרב מגן, ובמקביל הוא נאלץ להקים ולבנות את השירותים הלוגיסטיים שסייעו ללוחמים.

מערך החימוש היה השירות הלוגיסטי היחיד שלא נעשה "יש מאין". הצבא החדש שהוקם התבסס כבר מימיו הראשונים על מחלקת החימוש של "ההגנה" (ה"מח"ש" שפעל עוד בטרם הקמת המדינה).

עם פרוץ מלחמת העצמאות בדצמבר 1947 הוגברה קליטת הנשק והאמל"ח מרכש בחו"ל, מרכש מקומי ומייצור של התע"ש.

המחסור בתחמושת וקשיים בוויסותה ליחידות וליישובים העיקרו על המח"ש בכל תקופת פעילותה. כדי להתגבר על הקשיים, היה צורך בכוח אדם בעל מוטיבציה, מסור, נאמן ושומר סוד לצד צורך באנשים בעלי ידע מקצועי-טכני שהחלו להגיע למח"ש בעיקר מבין יוצאי הצבא

1941-1965

מפקדים בבה"חיים

עד להקמת המרכז

ל"ז גנאווצ פסוי ל"אס

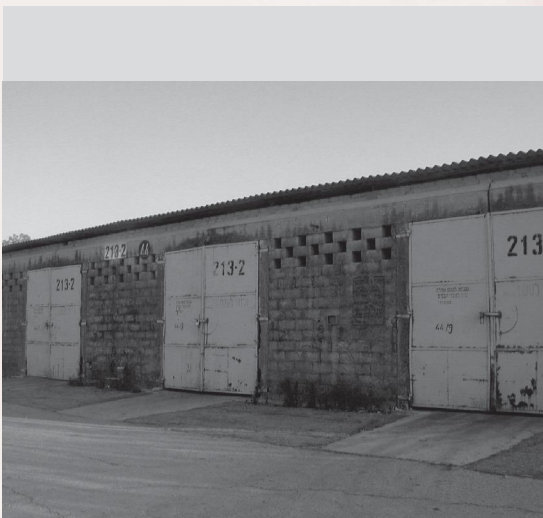

רמרק סיאול ל"אס

ל"ז נומרק באז ל"אס

התרחבות והתארגנות התפתחויות בסיסי אחסנת תחמושת

עם עזיבת הבריטים את ישראל, יצא ארגון "ההגנה" מהמחותר, ובשנת 1949 עברה התחמושת שהוטמנה עד כה בסליקים לאחסנה בבסיסים בריטים: סנט-ג'ין ששימש בעיקרו שדה תעופה צבאי לאחסנת תחמושת; בקורדני אוחסנו נשק, תחמושת ורכב; מחנה אדמרליטי במפרץ חיפה היה בסיס תחמושת; לסרפנד (צריפין) הועברו נשק, רכברך ורכב שריון; המחנה בוואדי סרר יועד לבתי מלאכה לתיקון ואחר כך לשיקום אמל"ח; וסליק גדול של תחמושת שנמצא בלב שכונת בורוכוב בגבעתיים, הפך למחסן אמל"ח גדול בפרדס שגודלו 120 דונם.

במהרה נבנו בבסיס בגבעתיים חמישה בונקרים בני 160 מ"ר עם פתחי אוורור ודלתות הזזה, ונחצבה מערה עמוקה שדופנה בבטון, ומעלית מיוחדת הוליכה אליה. בסיס זה הפך לימים לבסיס אחסנה שנקרא בסיס "הגבעה". הוא שימש לאחסנת נק"ל, תחמושת כבדה וקלה. מפקד הבסיס בשנת 1949 היה סא"ל זאבקרמון ז"ל.

מחסן עם תחמושת ציוד מוחזר שהכיל 200 פצצות 81 מ"מ נפיץ התפוצץ, אך איש לא נפגע.

בשנת 1950 הופרדה התחמושת מהנשק, ובאותה שנה הקימו את בסיס ואדי סרר שהפך לימים למרת"ח "נחל שורק". בבסיס הוקם גם

מכון לטיפול בתחמושת, לניקויה ולשיקומה

במקביל להקמת בסיס "מרר" נקבע שיש להקים בסיס בדרום הארץ. קחש"ר הציע למקם את הבסיס דרומית לבאר־שבע. הנימוק להצעה זאת היה כי העיר באר־שבע הייתה אז עדיין עיירה שהמשך אכלוסה קפא. קחש"ר העריך כי בעתיד הלא רחוק תתרחב העיר, ובמוקדם או מאוחר יפגעו תוכניות הבנייה של העיר ביכולת ההתרחבות של בסיס התחמושת. לבסוף הוחלט על הקמת הבסיס ממערב לבאר־שבע. בשנת 1956 הוקם בסיס באר־שבע תחת בה"ח 645 שבו נבנו מחסנים בסטנדרטים על פי מודל מחנה "מרר".

לאחר מלחמת "קדש" ובהתאם לתוכניות האופרטיביות, גבר הצורך לאחסן תחמושת בדרום הארץ. בתקופתו של אלוף משה גורן, ראש אג"א בשנים 1960-1963, הוחלט על הקמת בסיס מצפה רמון תחת בה"ח 645. בבסיס מצפה רמון נבנו ארבעה מחסנים מדגם מודרני.

בשנת 1964, כאשר הוחלט על הרחבת בסיס באר־שבע, נמצא כי תחזיתו של קחש"ר אכן התאמתה. העיר באר־שבע התפתחה, והיכולת להרחיב את הבסיס צומצמה.

בתקופה זו פעלו שני מרחבים – בצפון תחת פיקודו של סא"ל לואיס קרמר, ובמרכז תחת פיקודו של סא"ל יוסף צוואנגז"ל שכלל גם את בסיס הדרום.

בשנת 1964 הוחלט על הפרדת בסיס באר־שבע ומצפה רמון מבה"ח 645 ועל הקמת בה"ח 646 שאת הפיקוד עליו קיבל סא"ל צבי אייל.

לאחר מבצע "קדש" הועברה תחמושת שלל ותחמושת "כושר נמוך" לאחסנה לטיפול, לניקוי ולשיקום.

בחודש מאי 1950 ניתן צו הקמה ליחידות ולבסיסי חימוש בכפיפות לקחש"ר. בה"ח/בסיס חימוש 644 שכלל את בסיסי הצפון – סנט-ג'ין, קורדני, אדמרליטי ועתלית, תחת פיקודו של סא"ל לואיס קרמר, ובה"ח/בסיס חימוש 645 שכלל את בסיס הגבעה, ואדי סרר (תחת פיקודו של סא"ל צוואנגז"ל).

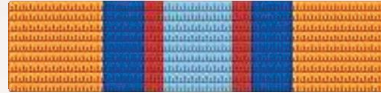
צה"ל גדל ועימו היה צורך בתוספת שטחי אחסנה לתחמושת. לשם כך נבחר במרכז הארץ שטח ליד הכפר הערבי "מרר" במתחם שבו שכן בעבר בסיס של צבא אנדרס הפולני. לאחר בדיקות נמצא כי ניתן לבנות במדרונות הגבעות מחסני תחמושת, ובשנת 1955, לאחר כשלוש שנות עבודה, הוקם בסיס מרר – **בסיס מודרני ראשון שלצה"ל לאחסנת תחמושת.**

מחסני הבסיס נבנו לפי תכנון שלפיו נשמר העיקרון שמשאית תוכל לחנות ליד פתח המחסן, ואפשר יהיה להעמיס ארגזי תחמושת ולפורקם בקלות יחסית. המחסנים נבנו תוך שמירה על מרחקי הבטיחות שהיו קיימים בהוראות חיל החימוש.

הפיתוח העירוני באזור והבינוי החלו להתקרב לבסיס "הגבעה". לכן בשנת 1955 הועברו צריפים משטח "הגבעה" לבסיס "מרר", ומפקדת המרחב הוצמדה ל"מרר" בפיקודו של סא"ל יוסף צוואנגז"ל.

מלחמת קדש 1956

פריקה וטעינה בשיטת "יד מריצה"

רגיעה לא שררה בגבולות מאז 1950: חדירות של מסתננים למטרות גניבה ורצח, תקריות ירי בגבולות ירדן ומצרים ופעולות תגמול ישראליות הפכו לשגרה. מדינות ערב התכוננו לסיבוב שני של מלחמת שמד בישראל בראשות המנהיג הכריזמטי של מצרים גאמל עבד אל נאצר. ברית המועצות וסוריה ניצלו זאת והחלה חדירה למזרח התיכון על ידי אספקת נשק למצרים באמצעות צ'כוסלובקיה.

לאחר הלאמת תעלת סואץ על ידי מצרים ביולי 1956 חלה התקרבות בין עמדות צרפת, בריטניה וישראל.

ב-29 באוקטובר 1956 פרצה מלחמת "קדש", והיא הסתיימה ב-5 בנובמבר 1956 בניצחון צבאי מוחץ שבו שלטה ישראל על חצי האי סיני במרחק של עד 15 קילומטרים מתעלת סואץ. לקראת מבצע "קדש" אורגן ברביבים מצבור קדמי שסיפק תחמושת ללוחמים, תחת פיקודו של משה מגידו. בתום המלחמה נאספה תחמושת שלל שהובאה לקציעות, ומשם היא הועברה לבסיסי באר-שבע ושורה.

במבט לאחור נראה כי מבצע "קדש" מיקד לראשונה את תשומת הלב בצורך בשינוי ובהקמת מערך לוגיסטי נייב המסוגל לנוע במהירות בעקבות הכוחות הלוחמים.

לאור הלקחים הללו הוחל ברכש אמצעים.

התפתחות בניית מחסנים

במהלך שנות החמישים הגיעה לישראל תחמושת רבה מרחבי העולם, ובשל כך עלה הצורך בהיערכות מיוחדת שכללה הקמת בסיסי תחמושת ובינוי מחסנים בהתאם להוראות הצבא הבריטי תוך התאמתם לצורכי צה"ל.

בשנת 1955 נכנסו לשימוש בבסיס מרר מחסנים שהוגדרו "טיפוס בונקר חפור למחצה" שמסיבות של בטיחות הם היו בעלי נפח אחסון קטן – שטח המחסן עמד על 160 מ"ר. הדופן ה"עיוור" של המחסן נשען אל צלע גבעה סלעית, הדופן הפתוח פנה לשטח סלול שהיה ערוך לפריקה ולהעמסה, והמחסן בכללו נסמך על עמודים פנימיים ותקרתו הייתה נמוכה.

דגם המחסן נלמד בצרפת ובבריטניה והותאם לצורכי צה"ל, ומשנכנסו לשימוש המלגזות ואופיינו מארזי התחמושת ומשטחיה נתגלה כשל בתכנון – המחסן התאים לפריקה וטעינה בשיטת "יד מריצה", והתברר הקושי בשינוע התחמושת.

בשנת 1956 נבנו בבסיס באר־שבע מחסנים מטיפוס מחסן "מרר", ובשנת 1964 הוחלט על הרחבת בסיס באר־שבע ועל בניית מחסנים מודל "מצפה רמון".

בשנת 1963 נבנו בבסיס מצפה רמון מחסנים בשיתוף חיל ההנדסה, ונקבעו רמות מיגון, הסוואה, כיסוי עפר, נפח אחסנה של 220 מ"ר, פתחי אוורור ועוד) הבסיס במצפה רמון היה תחילת הגשמת חזון בן גוריון להפרחת השממה בדרום).

מכונים

טיפול תחמושת ושיקומה נעשו עוד בתקופת ההגנה בתוך הסליקים, ועם צאת הבריטים והמעבר לאחסנת תחמושת במחסנים הבריטים הוחלגם בטיפול בתחמושת ובשיקומה בבסיסים קורדני, ואדי סרר ובאר־שבע.

העבודה נחלקה בין המכונים באופן הבא: המכון בקורדני טיפל בכל סוגי התחמושת ומכוני שורה ובאר־שבע עסקו בתחמושת זעירה.

במכונים עסקו בהחזרה לכשירות של תחמושת ציוד מוחזר וטיפול בתחמושת שהוצאה מסליקים שונים שהיו פזורים ברחבי הארץ.

לפני מלחמת "קדש" ובמהלכה הגיעה לישראל תחמושת רבה מרחבי העולם בכמויות שחייבו היערכות מיוחדת במינה. המשימה המרכזית, מעבר להיבט האחסנה, הייתה להגיע

לסטנדרטיזציה של התחמושת, לקבוע תקנים וסימון אחיד ובכך להתגבר על קשיים שנבעו מגיוון המקורות שמהם הגיעה התחמושת. חלק מהתחמושת הוחזרה לארצות שמהן היא הגיעה מאחר שהיא לא נדרשה ובכלל זה גם תחמושת חיל־האוויר וחיל־הים. חלק מתחמושת השלל הועברה ליחידות מובחרות כדי לעשות בה שימוש במבצעים מיוחדים.

בשנת 1964 ערכה קבוצה של קצינים בהם סא"ל מתי חמד, לימים מפקד מרת"ח הראשון, ביקור בצבאות אירופה. מעבר לידע בתחום האחסנה, הוראות הבטיחות, שיטות השינוע והאריזה, שיטות בניית המחסנים והטיפול המונע, חזרו הקצינים עם ידע בתחום תיקון תחמושת.

באותה תקופה החלה הרחבת פעילות במכונים לרבות החלפת מרעומים, טיפול במטעני הדף, פירוק תחמושת וניצול חומרים שונים בעיקר מתכות.

בהמשך, לאחר הקמת המעבדה הכימית לבדיקת תחמושת, נשלחו מדגמים של חומרי הדף בעיקר לבדיקת יציבות ומעקב אחרי התיישנות תחמושת והארכת חייה.

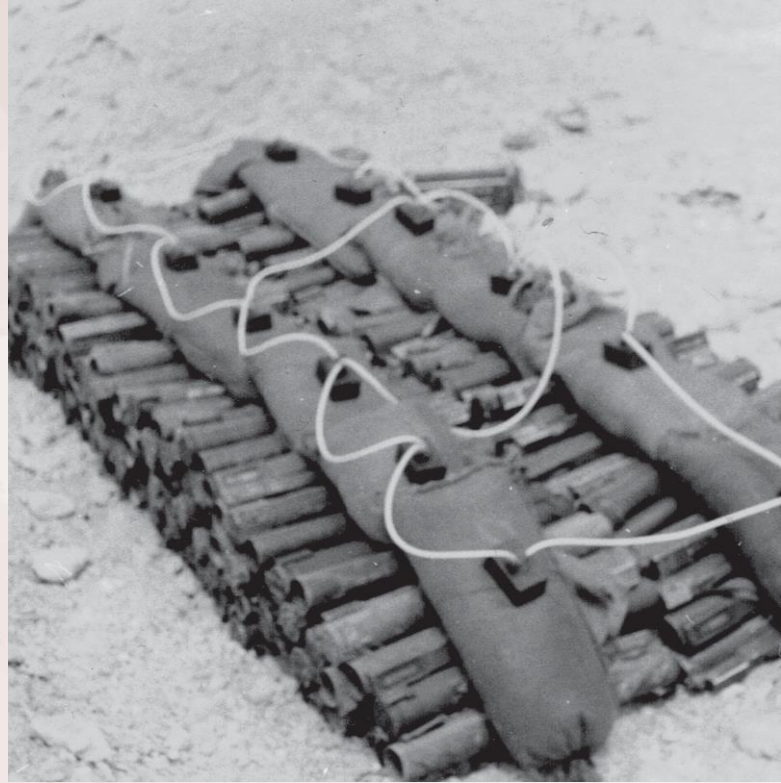
על פי דוח משנת 1956 תפוקת שני מכוני התחמושת "בחודש שיא" הייתה 812,000 פרטי תחמושת זעירה, 5,000 פצצות מרגמה ומטולים, 4,000 כדורי תותח ו-3,800 רימונים ומוקשים. בשנת 1965 תפוקת המכונים דווחה ביחידות משקל בטונות, ובאותה שנה דווח על תיקון של 2,000 טון תחמושת.

1941-1965

השמדת תחמושת

במכונים עסקו גם בהשמדת תחמושת שכבר אז הפכה למפגע סביבתי וביטחוני, הגם שמודעות מצד הציבור ופוליטיקאים לנושאי "סביבה" טרם עלתה. שיטת ההשמדה הייתה הטבעה בים התיכון ושריפה חומרי הדף ומוצרים פירוטכניים בבור שנכרה "בשדה חרושכהלכה".

בשנת 1963, ביוזמה משותפת עם חיל החימוש, הוקם באזור יבנה מפעל אזרחי לפירוק תחמושת בשם "מבצע" שפעל על בסיס מסחרי.

בוחני תחמושת ראשוניים

הכשרת בוחני תחמושת נמשכה כשמונה חודשים בקורס שלרוב התבסס על סיורים בתעשייה הצבאית. החניכים היו צמודים לבוחנים האזרחים וביקרו בקווי הייצור בתעשייה, במטווח בבתים ובהשמדות תחמושת.

בבסיס "הגבעה" נקלטו ראשוני בוחני התחמושת שחלקם יצאו בהמשך לקורס קצינים והמשיכו לשרת במספר תפקידים במרת"ח עד פרישתם

מצה"ל וממרת"ח.

סדרי אספקת תחמושת ליחידות צה"ל

(מתוך תולדות חיל החימוש)

בסיסי האחסנה. כן נשלחו רשימות מעודכנות של ההקצבות למחש"פים) מפקדי חימוש פיקודים) ולקציני חימוש בחילות האוויר והים, תוך פירוט מיקום הפריטים בבה"חיים. האחריות לכך הייתה על הענפים שדה וצל"ם במקחש"ר.

ברמת הפיקודים המרחביים בוצעו פעולות שבחלקן חפפו את פעולת מקחש"ר. שכן, אמנם הבה"חיים מצויים היו במרחבי הפקודים, אך התחמושת בהם הייתה באחריות מטכ"לית. פעולה זו נעשתה על ידי מחש"פים כביקורת חוזרת של מצבת-אמת של התחמושת לסוגיה, ומיקומה באחסנה. היא כללה השוואת הוראות אפסנאות הפיקוד להקצבות שנרשמו במקחש"ר וכתיבת הקצבות בפועל לעוצבות תוך התחשבות במגבלות ובפערים שהתגלו.

בבסיסי האחסנה עצמם בוצעו פעולות שגם בהן היה יסוד של ביקורת על פעולות הרמות הגבוהות, דהיינו, רישום והשוואת הקצבות מקחש"ר ומחש"פב"כרטסת מלאי מוקצב"; איתור פיזי של תחמושת זו; הוצאת פקודות מפורטות למתקני המשנה של הבסיס; פיקוח על משיכת תחמושת על ידי העוצבות, ובמקרה של אספקת תחמושת לחילות ים ואוויר – דחיפתה ליחידות אלה) ככ"סוכם) ולבסוף – רישום ומעקב אחר פעולות אלה בכרטיסי הקצבות.

מקחש"ר ומפקדי בה"חיים) בבסיסי אחסנה) נשאו באחריות להצטיידותן של יחידות צה"ל בתחמושת שאוחסנה בבסיסים. נחוץ היה אפוא לתכנן, לעדכן ולתרגל את הבה"חיים לתחמושת בתדירות גבוהה, בשליטה על כמויות ואיכון תחמושת, ובנוהלי הנפקת תחמושת לעוצבות. מחשבים אישיים טרם היו מצויים בבסיסי צה"ל; המחשוב כולו רוכז ביענ"א) יחידת עיבוד נתוני אפסנאות(. ענף צל"ם) ציוד לחימה) במקחש"ר, אג"ם/מת"ם) אגף מבצעים/מחלקת תיאום מבצעים) בתיאום עם אג"ם/כוננות ואג"א/תחזוקה, הם שעדכנו את יענ"א בתקנים ובמצאי רמות המלאי, והם שקבעו ופיקחו על נוהלי הצטיידות העוצבות והיחידות בתחמושת.

חלוקת התפקידים בין גורמים אלה כללה במתכונן מידה רבה של חפיפה, כדי לא להיכשל חס וחלילה:

ברמת מקחש"ר נעשה פירוט הקצאות התחמושת ליחידות תוך פילוח לפריטים, כמויות, אריזות, מגבלות העמסת רכב, ובוצעה השוואה תקופתית בין הקצבות אג"א/כוננות למצאי ההקצאות לעוצבות, תוך עירנות ומאמץ תמידיים. לאתר פריטי הקצבות אלה פיזית, במחסנים. בשעת הצורך נערך ויסות חוזר של תחמושת בין בסיסים ומחסנים באמצעי הובלה אורגניים של

1941-1965

הרפורמה במערך הלוגיסטי

הצעה לשינוי מבנה אירגוני של מערך אג"א הביא אלוף מתי פלד, ראש אג"א, שסבר שהמבנה החילי כפי שהוקם בשנת 1948 אינו תואם עוד את צרכיו המשתנים של צה"ל.

קציני החיל הראשיים נשאו באחריות לקביעת ולגיבושן של שיטות פעולה ועבודה בתחום הלוגיסטי, לרכישת האמצעים הדרושים לביצוע אותן שיטות עבודה ופעולה וכן לקביעת המפרטים הטכניים של האמצעים שהיו נתונים תחת אחריות החיל הרלוונטי. הם אף נשאו באחריות לביצוע הפעולות הלוגיסטיות ולמתקנים הלוגיסטיים, והדבר נעשה תחת אחריות פיקודית מלאה ובכפיפות ישירה לרמטכ"ל.

החילות האפסנאיים, בעיקר חיל החימוש וחיל האספקה, פיקדו על הבסיסים ועל המתקנים השונים. תכנון הפריטים נתון היה בידי החילות, כמו קביעת רמות המלאי והכשרתו של כוח האדם ליחידות, קביעת התקציבים ודרך הקצאתם. כתוצאה מכך מטכ"ל אג"א שהיה גוף קטן יחסית וחסר אמצעים עצמאיים, חייב היה להישען בכל דיון ובכל החלטה, כולל בפורום המטה הכללי, על המידע ועל הנתונים שהתקבלו מהחילות.

עקרונות המבנה החדש שהונחו ביסוד שינוי המבנה במערך הלוגיסטי היו: המשך קיומם של

האחריות הלוגיסטית של אגף האפסנאות עד לשנת 1966 כללה בעיקר אחריות לתכנון.

תפקידי האפסנאות בוצעו אומנם באחריות מטה אג"א, אך האחריות הביצועית הייתה נתונה בידי החילות האפסנאיים – חיל החימוש וחיל האספקה. בראש החילות האפסנאיים עמדו קציני חיל ראשיים. קצין החימוש הראשי וקצין התחזוקה הראשי היו מתואמים על ידי ראש אגף האפסנאות במטכ"ל. קציני החילות האפסנאיים הראשיים שימשו יועציו המקצועיים של הרמטכ"ל ומפקדי החילות.

בשנת 1953 הוקם בחיל החימוש ענף ציוד לחימה מבוקר שהופקד על בסיסי אחסנת התחמושת ותיקונה.

סא"ל לחמן, ראש ענף ציוד לחימה באותה עת, מספר כי חיל החימוש שצפה את היקף הגידול במלאי התחמושת ואת הגיוון בסוגיה, הגיש בשנת העבודה 58-1959 לקצין חימוש ראשי דאז, עמוס חורב, נייר מטה לארגון מרכז תחמושת. תגובת קצין חימוש ראשי הייתה, לדברי סא"ל לחמן, שהוא "מסכים, אבל צה"ל עדיין קטן מכדי לשאת מבנה ארגוני נוסף".

ענף ציוד לחימה פעל במתכונת זו כמפקדה ממונה על בסיסי התחמושת עד 1966. משנת 1960 ועד 1966 שימש סא"ל מתי חמד ראש הענף, ולימים הוא שימש מפקד מרת"ח הראשון.

התחמושת. השילוב בין המסגרות השונות הוא המאפשר לצבא מודרני לפעול. לכן בתחום הלוגיסטי אגף האפסנאות, האגף המתאם את כל החילות האפסנאים, הוא הגוף המבטא את "השלמות הלוגיסטית".

על אף ההתנגדות העזה של החילות הנוגעים אישר המטה הכללי את הקמת המרכזים הלוגיסטיים, ואלו הוקמו לפי חלוקה חילית. נקבע כי הם יהיו כפופים ישירות למטכ"ל-אג"א ולעומד בראשו. אולם הזיקה המקצועית נשארה זיקה חילית. המרכזים הלוגיסטיים שהייתה להם זיקה לחיל החימוש היו, אם כן: מרת"ח, מרכז ציוד הלחימה (מצל"ח) ומרכז השיקום (האחזקה) מש"א).

אלוף עמוס חורב שמילא את תפקיד קחש"ר באותה תקופה, התנגד נחרצות לסיכום זה, ובעקבות החלטת הרמטכ"ל הוא פרש מתפקידו ביולי 1966. אולם לא עבר זמן רב ובשנת 1968 מונה חורב לראש אג"א – תפקיד שאותו הוא מילא עד 1972. למעשה הוא גיבש את המערך האפסנאי החדש, עד פרישתו מצה"ל בשנת 1973.

בתאריך 21 ביולי 1966 התקיים בבית החייל בתל אביב כנס קציני המערך הלוגיסטי שבו הוכרז באופן רשמי על ביצוע הרפורמה.

החילות האפסנאיים כסמכות מקצועית-טכנית עליונה, כסמכות לכוח אדם וכיועצים טכניים לאגפי המטכ"ל, ושחרור החילות הטכניים מתפקידי פיקוד על מתקני מטכ"ל שעסקו בייצור, באחזקה, בהרכשה, באחסנה, בניפוק ובהכוונת מאמץ החילות למערך השדה החילי. צה"ל לא גרס מעולם שתפקידי הפיקוד על מתקני מטכ"ל הם חלק אינטגרלי של משימות המטה המקצועי.

במחצית השנייה של 1966 בוצעה הרפורמה במערך האג"א. לאחר שורת דיונים והחלטות במטה הכללי צומצמו סמכויות הפיקוד של קציני החיל הראשיים. כל מתקני הביצוע וכן השליטה על התקציב הוצאו מתחום אחריותם של קציני החיל הראשיים ונתרה בידם האחריות להכשרת כוח האדם, לאימון היחידות ולגיבוש תורת ההפעלה, וכל זאת בכפיפות לרמטכ"ל ובתיאום ראש אג"א. את הצד הביצועי הטילו על המטה הכללי, קרי, אגף האפסנאות.

צה"ל של שנות ה-60 גדל והתעצם, והוא התבסס על אוגדות הפועלות במסגרות משולבות. בלוחמה המודרנית השילוב הבין-חילי הוא המוביל ואין הסתגרות במסגרת חיל אחד. הטיפול בתחמושת, למשל, נתון בחירום תחת אחריות של חיל החימוש, ואילו ההובלה נמצאת בתחום אחריותו של חיל האספקה. אבל הבעיה הלוגיסטית נותרה הובלת

פרק ב'
1976-1966

הקמת המרכז כחלק
מהמערך הלוגיסטי החדש

מפקדים בעשור

דמח יתמ ל"אס
1967 רבוטקוא - 1966 טסוגוא

אל"ם יוסף פלג ז"ל
1976 אוקטובר - 1967 אוקטובר

הקמת מרת"ח

כחלק מהמערך הלוגיסטי החדש

באוגוסט 1966 הוקם מרכז התחמושת כיחידה עצמאית האחראית לכל נושאי התחמושת: רכש, אחסנה, הובלה, אספקה ושיקום.

סא"ל מתי חמד ששימש ראש ענף צל"ם במקחש"ר, מונה למפקד מרת"ח הראשון. בעשור זה פיקד על מרת"ח גם אל"ם יוסף פלגז"ל.

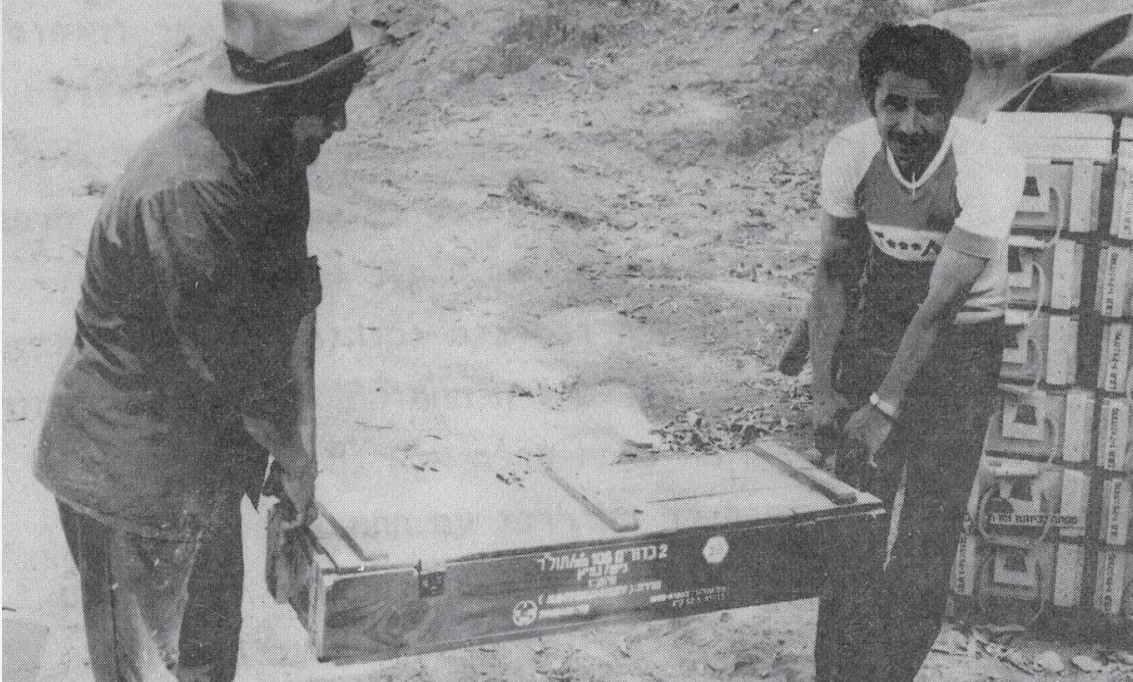
המרכז הוקם ללא כל תוספת בכוח אדם, ומדור תחמושת ממקחש"ר הועבר למפקדת המרכז שהתמקמה ליד בסיס מרר וליד מפקדת המרחב.

מרחב צפון: ארי פיק, אברהם גרוס, ישראל שרון.
מרכז: יחזקאל בן יוסף, לבני משה, נתן להב.
דרום: צבי אייל, ברוך חברון.

1976-1966

המשימות העיקריות שעמדו בפני מפקד מרת"ח היו:

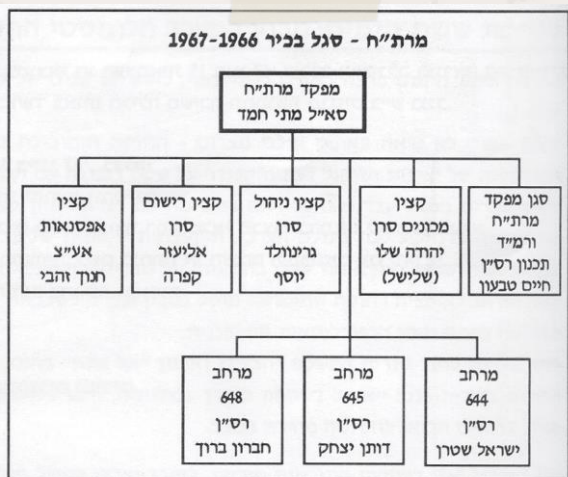

• תחום הרישום – מחשבים אישיים טרם היו מצויים בבסיס צה"ל, והמחשוב כולו רוכז ביחידת עיבוד נתוני אפסנאיים (יענ"א). הרישום נעשה באופן ידני על גבי כרטיסיות; שוברים הועברו ליענ"א שבה הם הוזרמו, והבסיסים נדרשו לוודא התאמה בין המצאי על פי הכרטיסיה לבין המלאי שדווח מדי פעם בדוחות שהופקו ושהועברו לבסיסים.

• ארגון מידי של המפקדה וקביעת מרחבים. עם הקמת המרכז הוקפאו כל התקנים וכך מונו מפקד מרחב צפון ומפקד מרחב מרכז, ואילו תפקיד מפקד מרחב דרום נותר ללא איוש.

• שינוי בשיטת השינוע של התחמושת – הוחל בניסוי במלגזות מתוצרת הארץ תוך ניסיון להתאים מלגזה לתנאי האחסנה שהיו נהוגים באותה עת. יש לציין כי נושא המשטחים טרם עלה. עוד נציין כי בבסיס קורדני פעלו כבר בשנות ה-50 מלגזות עם מנוע דלק.

• מחסן אופטימלי – בשנת 1964 ערכה קבוצה של קצינים, ביניהם סא"ל מתי חמד שלימים שימש מפקד מרת"ח הראשון, ביקור בצבאות אירופה. הקצינים חזרו עם ידע בתחום האחסנה, הוראות הבטיחות, שיטות השינוע והאריזה ושיטות לבניית מחסנים. מקחש"ר בשיתוף חיל הנדסה גיבש את המחסן האופטימלי שכלל פתחים, מפרצי אוורור, עובי קירות מבנה הגג, הסוואה וכיסוי אדמה ונפח אופטימלי לאחסנה.

מלחמת ששת הימים "מבחן למערך הלוגיסטי החדש"

הרבה והמהירה לדרישות לאמצעים ולציוד וליכולת אלתור בוויסות כוח אדם וציוד שהופגה על ידי מפקדת המרכז. פעילות המרכז החלה במוצאי יום העצמאות, 15 במאי 1967, כאשר התקבלה התראה להצטיידות יחידות מבסיסים בדרום ובנגב, ועוד באותו הלילה נמשכה תחמושת מבסיס ב"ש.

עד סוף המלחמה פעל המרכז ללא לאות – נפקה תחמושת להצטיידות יחידות וגדודי אספקה (גה"סים); ווסתה תחמושת בין מרחבים לצורך יצירת רמות מלאי מבצעיים בהתאם להנחיות אג"א; תחמושת נדחפה לשדה התעופה לשם הנחתה או הצנחה ליחידות; תחמושת רכש שהגיעה בהטסה ובאוויות נקלטה, כמו תחמושת מתע"ש; כן שורשרה תחמושת 20 מילימטרים והוכשרה תחמושת שונה מכושרים נמוכים.

מלחמת ששת הימים – "מבחן למערך הלוגיסטי החדש" עוד המרכז הצעיר מתארגן והנה נכנסה לביצוע אחת מהמשימות העיקריות של המרכז – אספקת תחמושת לכוחות הלוחמים לפני תחילת המלחמה ובמהלכה.

פרוץ מלחמת ששת הימים שיבש את המהלכים הארגוניים התקינים של הרצת המערך הלוגיסטי החדש, והמשמעויות לכך ניכרו בתחום הארגוני. בחודש מאי 1967 היה המרכז בכוננות חלקית למלחמה כתוצאה מהקפאת התקנים מיום הקמת המרכז של תקני א' של ציוד, מילואים, סדיר וכדומה. זאת ועוד, בתוך השינוי הארגוני לא נקבעו נהלים מעודכנים לפעילות אג"א והמרכזים בחירום ובמלחמה.

על אף הבעיות שנוצרו כתוצאה מכך, הופעלו הבסיסים במהירות וביעילות הודות להיענות

1967-1976

„גטוסי צה"ל לחישים

תחבובות גאוגליה"

— סלג, מאת כתבו כלונדון —

ממוסי תובלה של חיל האוויר הישראלי
מקיימים לאחרונה „רשת אווירית" בין בסיס
הק.א.פ. „התקופות" לבין ישראל — מדינת
הקיימל „המדינה" המדינת הישראלית, כי המדינה
סיום נושאים תחבובות החלקי היחיד הישראלי.

מושת זה, וכן חלקי חלוקה
לסנקים, הם המספר הנשלח
באור לישראל.

דובר משרד הגנה הי
בריטי אמר בתשובה לש
אלה: „אין אנו יכולים
למסור כל תובלה על חנו
עות של ממוסים, או אם יש
או אין לתובנות אלו קשר
עם המשבר הנוכחי".

בריטניה צידה לאחרונה
את הסנקים סטיפוס „סנ"
סוריון" שבידי ישראל בהר
חחים מקוטר 105 מ"מ
התחייבה לספק את כל הי
תחבובות הדרושה מן הקו
סל החדש. סבורים כי תח-

כל הזכויות שמורות לידיעות אחרונות ©

"הבעיה" אמר מתי פלד, "הייתה בסגל הפיקוד שהיה מורכב מקציני חימוש ותיקים ומנגדים ותיקים שלא יכלו להגמיש את פעולותיהם. הם נהגו בבירוקרטיה, הקפידו על טפסים ועיכבו את מסירת התחמושת ליחידות שנזקקו להן בדחיפות. ההליך הזה גרם לצווארי בקבוק נוראים של ריכוז רכב בכניסות לבסיסים שהם מציידים והקשה על הזרימה". את הפיקוד על המרכז לתקופת המלחמה קיבל אל"ם (במיל') יוסף שריג וכמה מאנשיו.

בסופו של דבר בוצעו המשימות, ומרת"ח הצליח לצייד את הלוחמים בתחמושת. אם כי הביצוע לווה בשיבושים לא מעטים בעיקר בוויסות התעבורה.

על אף הקשיים וצווארי הבקבוק באספקת תחמושת הטביע המרכז חותם של הצלחה.

כמה חודשים לאחר שהסתיימה המלחמה, ביקר לוי אשכול, ראש הממשלה, בלוי הרמטכ"ל, רב-אלוף יצחק רבין, במרכז התחמושת ולאחר מכן הוצגו להם לקחי המלחמה בנושא תחמושת ודלק בנוכחות מפקדי הפיקודים וראשי משרד הביטחון.

בהתארגנות בתקופת הכוננות ובמהלך המלחמה עסקו מאות אנשים בפעולות סבלות מאומצות – העמסת תחמושת ופריקתה. אנשי המרכז, בסיוע של כ-700 טירונים, העמיסו בידיהם 22,000 טונות של תחמושת מתוך כ-30,000 שהיו כל מלאי מרת"ח באותו מועד. זאת למרות שמבנה הבסיסים לא היה בנוי לקליטת מאות אנשים בהיבט של תמיכה לוגיסטית שירותי מטבח, מחנה וכן חסרו מנהלי עבודה.

עומס רב במיוחד הוטל על בסיס באר-שבע – לעבר הבסיס נשלחו שיירות של שלושה גה"סים בו זמנית.

ביחידות מילואים רבות לא הייתה תחמושת תקנית, ובתקופת ההמתנה הן משכו תחמושת מגה"ס וצריך היה לחזור ולמלא מחדש את המצבור.

בריאיון שנערך בשנת 1989 (מתוך מבחן המלחמות – המערך הלוגיסטי בצה"ל במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה), זכר אלוף מתי פלד את מרת"ח כמרכז שלא הצליח להתעלות לגודל השעה ולעבור במהירות מאווירת רגיעה ושגרה למצב חירום ומלחמה.

תנועת תחמושת בטונות בבסיסי מרכז במש"י

מס' סד' פירוט א	א-ק ב	ג-ע ג	ל ד	ש ה	נ"ש ו	ב"ש ז	סה"כ ח
1 ניפוק ליחידות	1090 טון	1610	2170	30	1740	5270	11910 טון
2 קבלה מרכז	630 טון	500	220	410	530	3220	6010
3 ניפוק לבסיס אחר	590 טון	760	1060	480	210	480	4080
4 סה"כ	2310	2870	3950	920	2980	8980	22000 טון

הצגת מלגזה, ביקור ראש הממשלה לוי אשכול והרמטכ"ל יצחק רבין במרת"ח 1967

מחלקה לשיקום תחמושת זעירה

לצורך פירוק התחמושת הוקצו שתי מחלקות נח"ל ופועלים שגויסו מהאזור.

בין המגויסים האלה היה שוטר לשעבר ששיחק בחזיז לסימון וירה אותו לתוך רשת ההסוואה שכיסתה עירום תחמושת. הרשת נדלקה והציתה את העירום. התחמושת שנדלקה הכילה בין היתר חומרי הדף של תחמושת תותחים ורקטות 130 ו-240 מ"מ שהחלו להידלק ולהתעופף.

רקטה אחת נפלה ליד מקלט של קיבוץ לוחמי הגטאות והתפוצצה. שניים שעמדו ליד פתחי המקלט נהרגו. אישה, בעת שירדה ממכונת בעכו, נפגעה ונהרגה מרקטה שהתפוצצה לארחוק ממנה. כ-3,000 טון תחמושת הושמדה בשריפה זו. לימים נקבע שופט חוקר מטעם הפצ"ר [כדין לקבוע את מי להעמיד לדין וקבע: יש להעמיד לדין את הרמ"ח מאג"א שביטל את הוראות מפקד מרת"ח לצורך העירום וכן את מפקד הבסיס שפעל בניגוד להוראת קחש"ר בנושא עירום התחמושת.

בצד ההצלחות יש ללמוד גם מהכישלונות. סא"ל מתי חמד סיפר על מקרה שאירע באותה תקופה:

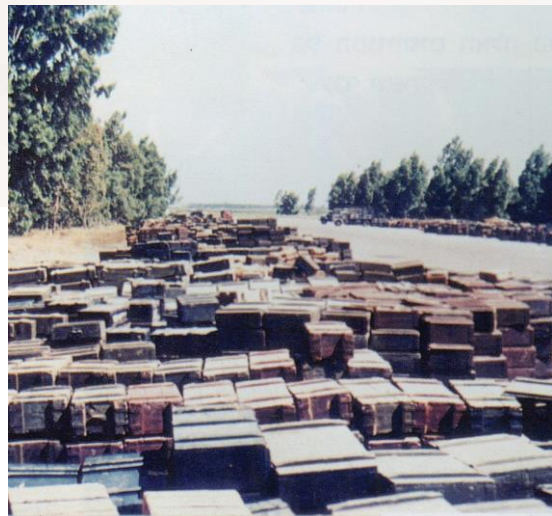
זמן קצר לאחר מלחמת ששת הימים, נתקבלה הודעה שתוך תקופה קצרה מחזירים את רמת הגולן וכי יש לפנות את תחמושת השלל מבסיסי הסורים ברמה. [פיקוד] הצפון גייס את כל כלי הרכב שברשותו והתחמושת התחילה לזרום. קבענו שהתחמושת הבלתי ממוינת תעבור דרך בסיס סנט-ג'ין, שהינו [הבסיס] הצפוני הקרוב ביותר לרמה, מאחר שהכמויות היו גדולות נקבע שהתחמושת תיערם על מסלולי שדה התעופה שבבסיס. ניתנה הנחיה בכתב על ידי מפקד המרכז למפקד מרחב צפון לאחסן את התחמושת על פי קבוצות אחסנה.

רמ"ח מטכ"ל אג"א שהיה ממונה על המרכז מטעם אג"א, טען כי הוראות קחש"ר תגזולנה הרבה זמן ותעכבנה את התהליך ובשל כך ביטל את הוראת מפקד המרכז.

אחרי הפיצוץ

בסיס סנט ג'ין לפני הפיצוץ

התקופה שלאחר ששת הימים המלחמה מהווה מאיץ בעיצוב ובהתעצמות המרכז

מפקדו הראשון של מרת"ח השתחרר מצה"ל מספר חודשים אחרי תום מלחמת ששת הימים ולמעלה משנה לאחר הקמת המרכז. את הפיקוד על המרכז קיבל סא"ל מתי פלגז"ל.

רס"ן טבעון שהיה סגנו של סא"ל מתי חמד וראש מדור תכנון, המשיך לשרת בתקופת פלגעד מאי 1968, עת חזר רס"ן כהנא מקורסקיני תחמושת בארה"ב והחל לשמש סגן מפקד מרת"ח. כהנא מילא תפקיד זה בכל תקופת פיקודו של פלג. המשימות העיקריות שעמדו בפני המרכז היו מגוונות וכללו את אלה:

- החזרה לכשירות של התחמושת שהוחזרה מהיחידות לאחר מלחמת ששת הימים, ושהיוותה את רוב התחמושת בצה"ל.
- הכשרת תחמושת שלל בכמות גדולה שהוחלט להכשירה ולשלב במערך.
- אריזת כל התחמושת במארזים לשינוע ממוכן.
- רכישת מלגזות.
- הכשרת צוותי מלגזנים לכל הבסיסים לרגיעה ולחירום.
- תכנון מחסן תחמושת מותאם לשינוע ממוכן.
- הנהגת שיטות ניהול מלאי והקצבות באמצעות מחשב.
- תכנון פריסת התחמושת החזויה להגיע לפי תוכנית המתאר לחמש השנים הבאות.
- תכנון מערך שיקום תחמושת כולל כל דרגי השיקום.
- תכנון אחסנה וניפוק אופרטיבי תוך בסיסי בתיאום עם הפקודים.
- תכנון הצטיידות המערך בשעת חירום ובכלל זה תחמושת תקנית ("הקפאות").
- קביעת נהלים לכל משימות המרכז ופרסומם.
- תרגול המערך בהצטיידות בהיקפים גדולים.

מיון תחמושת זעירה במכון נחל שורק

התקבלה החלטה אסטרטגית: מרת"ח "לא עוד אפסנאות"

תיקון כדור 40 מ"מ במכון קורדני

בשנת 1968 הורחבו המכונים ומוסדו כבימ"לים, ושולבו טכנולוגיות ראשונות.

פעילות החזרת תחמושת לכשירות לרבות אריזת התחמושת על פי מפרטי האריזה נמשכה שלוש שנים.

יכולות הבימ"לים כמכפיל כוח באו לידי ביטוי גם במהלך מלחמת יום הכיפורים – תחמושת שוקמה והועברה מיד לחזית. בתום אותה מלחמה עסקו הבימ"לים בהחזרה לכשירות של תחמושת שנאספה מהיחידות, ותחמושת שלל שחלקה שוקם והועבר לשימוש צה"ל.

בימ"ל קורדני אף זכה לקבלת פרס העבודה עבור תיקון כדור 40 מ"מ.

כן הוקם בית מלאכה לתיקון תחמושת בבסיס נמרה ונקבעו נורמות ופרמיות לשיקום תחמושת.

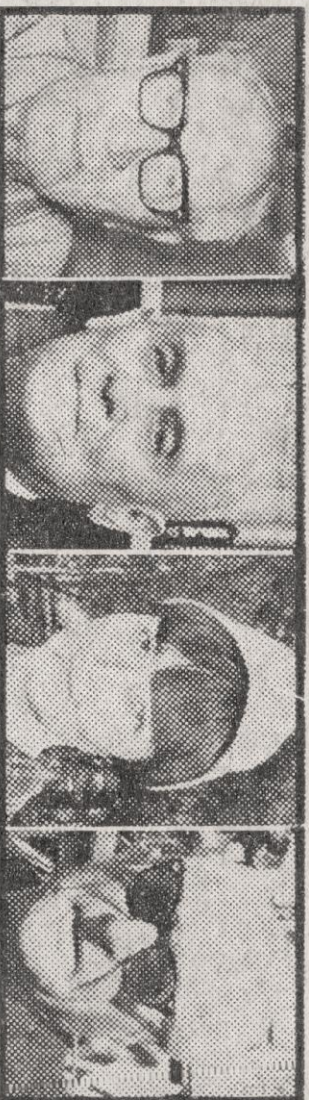
כאמור, לאחר מלחמת ששת הימים היה צורך להכשיר ולשקם כמות גדולה של תחמושת. חלקה תחמושת תקנית שהוחזרה על ידי יחידות, וחלקה תחמושת שלל שהוחלט לשלבה במערך, וכל זאת בדחיפות גבוהה.

לביצוע ההכשרה הועמד תקציב נרחב שקסם גם לשני גורמים בתעשייה: מפעל תע"ש ומפעל "מבצע", אשר הציעו מחירים שהיו נמוכים ב-25 אחוזים ממחירי מרת"ח. מפעל המרכז החליט לבצע את המשימה ולוותר על המחיר הנמוך. השיקול שעמד לנגד עיניו היה כי ויתור על נושא ההכשרה יגרום להתייחסות למרכז כאל אפסנאות גרידא, מצב שייקבע את רמת כוח האדם והתקציבים.

בביצוע המשימה השתתפו כל הבסיסים ואפילו בסיס מרכז האספקה (מה"ס) ברפידיים, אשר הכשיר אלפי מוקשים נגד רכב (מונ"רים) במסגרת זו. ניסיון זה אפשר במשך הזמן את העמקת דרג התיקון במרת"ח ואת הקמת מערך בתי המלאכה שנקראו לימים מכונים.

1966 - 1976

אלה חתני פרס העבודה

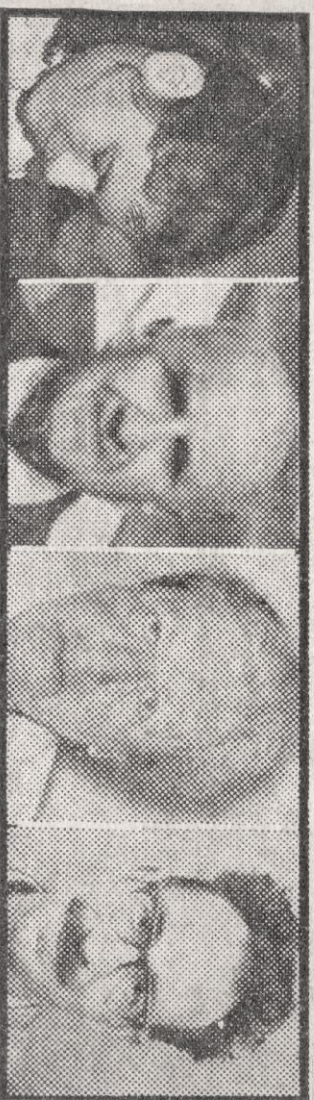

דוד כהן
נוער עורד

נחום ורלינסקי
פיתוח "תנובה"

ברכה גסנר
סלע - לנו

חיים בר-אילן
קידוח נפט

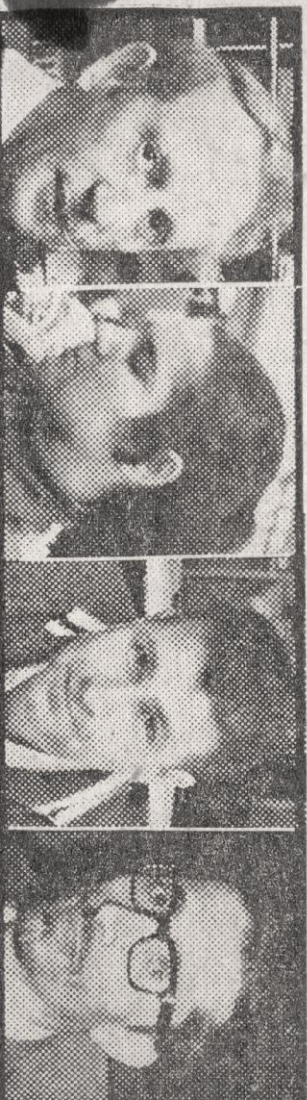

נצחיה סרנגה
הישגים במתפרה

אורי מיכאלי
פיתוח התעופה

ד"ר רחל לודר
ילדים בגליל

ד"ר לילבר
מועדון נוער

משה שאולוביא
תרומה לצה"ל

שרה קנפו
בית שאן

זכריה קבלר
כלי לחימה

שלום עפרוני
ב"ס לנוערים

"פרס העבודה" יוענק הערב ל-22, "התנאים" (וכמות), הפרס ניתן על מסירות בעבודה ותרומה לייעול הייצור. הפרס הוא בן 500 לירות ליחיד ו-1000 ל"י לצוותים של עובדים נוסף למצויינים בתמונות למעלה, להלן זוכים נוספים (כולם צוותים של עובדים) פורסם צוות סוללי כבישים - בחברה לבניין מיסודו של "סולל בונה", על פריצת דרכים כסיני צוות עובדים בצה"ל - על בניית קו ייצור המתחיל לשירות אמצעי לחימה גבוהים: מעצמי הייצור בבית החרושת "ארגמן" ביבנה - על תרומתה להגדלת פרוץ הייצור. צוות העובדים - בבית החרושת "הרכבות ברום" בכארי-שבע, על פיתוח תהליך לייצור אמילי-בולמידי. צוות העובדים במע"ן - מהוז הצפון, על סלילת דרכים בספר. צוות העובדים - בחברה החשמל מהוז הצפון על דאגה לאספקה רציפה של חשמל ליישובי הספר. צוות השליחין בקיבוץ אושה על הישגים בגידול עגבניות לחשיפה. מועצת העובדים בתעשייה האווירית, על הישגים ארגוניים וחברתיים.

שינוע ממוכן

מכיוון שבאותה תקופה לא היו מפרטי אריזה למארזים, הוקם צוות מסגל מפקדת המרכז בראשות סגן קרת שתפקידו היה להכין מפרטי אריזה בשיטה ניסיונית על ידי הכנת מארזים בפועל ו"משחק לגו", באמצעות קוביות בקני מידה. השיקולים בקביעת מארז היו בין היתר:

- משקל המארז כתלות בכושר הרמה של המלגזות המצויות ואלה החזויות להצטיידות.
- ניצול אופטימלי של המחסן (גובה מעברים).
- ניצול אופטימלי של ארגזי המשאות.
- מחיר מינימלי של המשטח.
- התאמה בין פריטים לאריזותיהם כגון מרעומים.

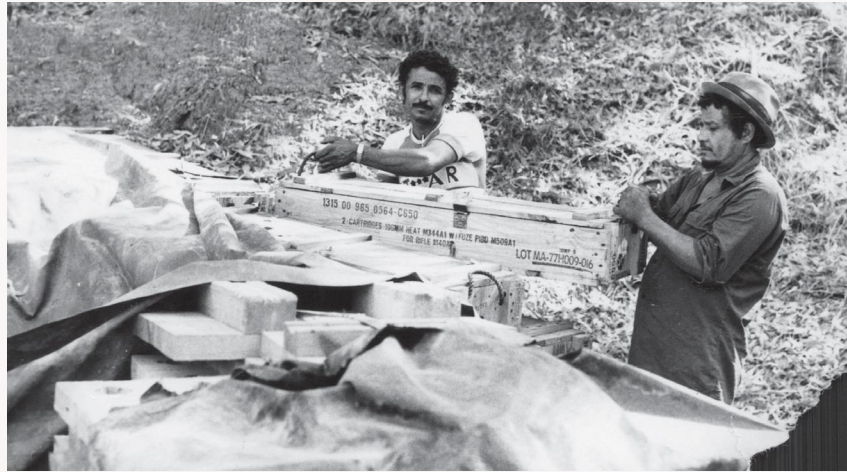
במקחש"ר ובמפעלים האזרחיים לא נלקח בחשבון הצורך במארז, ומידות הארגזים נקבעו לפי התאמה לצרכן הסופי (היורה). במשך הזמן שותף מרת"ח בקביעת המידות ופורסמו מפרטים תקינים לכל סוגי התחמושת.

בתרגיל "יוסף" שבו שונעו כ-1,000 טון תחמושת לבסיס מצפה רמון, תורגל השינוע הממוכן. בסוף 1968 היו כבר האריזות הראשונות משונעות בצורה ממוכנת. האריזה והשינוע הפכו לנושא משמעותי בקביעת הכוונות בבסיסים שהיו צריכים לדווח למפקד מרת"ח על "ביצוע".

עם קביעת תקני האריזה והשינוע החלה התעשייה הצבאית לספק תחמושת על גבי משטחים ("ממשטחת"). משקל משטח נע בין 400 ל-800 ק"ג. במסגרת פעילות זו שונתה צורת האריזה של פגזי השדה למטענים ולמרעומים.

"נפרדים מעבודת הסבלות"

במקביל לקביעת מפרטי מארזים, היה צורך לאפיין את המלגזה האופטימלית שתשמש את המרכז.

לאחר בדיקת מספר סוגים נקבע עם מקחש"ר סוג המלגזות החשמליות לעבודה במחסן, מחוץ למחסן נקבעו מלגזות מונעות דיזל. עם המעבר לאחסנת חוץ נדרשו גם טרקטורים ומלגזות שדה. בתחילת שנת 1968 היו בכל מרכז כ-10 מלגזות שונות. כדי להשלים את הצרכים בשעת חירום הוקמה יחידת רכב מילואים (יר"ם) מלגזות ורכב במרחב צפון.

לרכש נוסף של מלגזות נקבע מפתח שלפיו תמורת כל מלגזת מרת"ח נדרש לקצץ חמישה עובדים (סבלים). ראש אג"א אלוף מתי פלד אישר רכישה של כמות ניכרת. בדיעבד, נמצא כי החישוב הנ"ל היה מוטעה, ולפיכך נקבעו מלגזות סטנדרטיות.

המגמה הייתה להכשיר את העובדים הוותיקים כמלגזנים, אולם בגלל רמתם לא נמצא גורם שהסכים להכשירם והיה צורך להקים בית ספר להכשרה. הצוות שהוקם ברשות קצין הבטיחות, סרן בובברוך, ומורינהיגה ממערך המילואים, הכשיר עשרות מלגזנים למערך הסדיר והמילואים.

1976-1966

המהפך בניהול המלאי

הנושא היה תחת אחריותו של קצין האחסנה, ועם ההרחבה של תכניות הניפוק לפי התכניות האופרטיביות, הוקם ענף הפעלה. כן נוצרה שליטה על המלאי לפי ההקצבות ולפי הכושרים. הוכנסו מחשבים לבסיסים, דבר שאפשר הזרמת נתונים למחשב המרכזי, ונוצרה שליטה מרכזית ON LINE על המלאי.

עד שנת 1968 ניהול המלאי בוצע באופן ידני, עדכון המלאי בוצע באמצעות המחשב המרכזי ועדכון תנועות מלאי בוצעו על ידי שוברי 1003. לאחר סדרת דיונים עם יענ"א הוגשו דרישות להעמקת הרישום וגובשה מערכת דו"חות שנתנה לגורמי המרכז תמונה רחבה על המלאי ועל כשירותו עד לדרג המחסן. כן גובשו הדרישות הראשוניות למערך מחשבים במרכז.

פריסה

הקיימים לא יענו על הדרישות. לפיכך הוחל באיתור שטחים מתאימים לבסיסים.

תכנונים אלה היוו בסיס להקמת בסיס נמרה ולהרחבה נוספת של בסיסי באר-שבע, מצפה רמון ונחל שורק. במקביל בשנת 1968 נפרד מרת"ח מבסיס סנט-ג'ין. כדי לענות על אספקה לתכנונים אופרטיביים תוך חיסכון בתעבורה, נקבעו רמות מלאי בבסיסים.

השטח לבסיס עין נטפים שהפך לנמרה, אותר ותוכנן ב-1970. הבסיס נבנה והחל את פעילותו בשנת 1974 ובתוכו 36 מחסנים. לבסיס זה הועברה מפקדת המרחב מקורדני, והוחל באיתור שטחים מתאימים להקמת בסיס נוסף בצפון ובסיס נוסף בדרום.

לאחר מלחמת ששת הימים ביסס צה"ל את שליטתו בסיני ובכך – "נזרע הזרע" להקמת מה"ס 591, על שלוחותיו, ובסיסי קציעות, וברמת הגולן הוקם מה"ס צנובר.

חלקו של מרת"ח בהפעלת שלוחת התחמושת היה מקצועי בלבד. לאחר מלחמת יום הכיפורים הורחבה הפעילות ומוסדו השלוחות כמצופה מאתר תחמושת. הוקם בסיס תחמושת בביר חסנה, אשר הוכפף למרחב דרום בשונה משאר הבסיסים בסיני.

תוכנית המתאר החמש-שנתית שפורסמה, חייבה תכנון פריסת בסיסים ומחסנים, כך שיענו על החלוקה לזירות ולכמויות המתוכננות. מספר האוגדות גדל פי שלושה, והיה ברור כי הבסיסים

היערכות למערכה הבאה תכנון הצטיידות

(כמות, גודל, שעות התייצבות וכדומה). לאחר תיאום כמות הרכב וסוגיו שהיחידות ישגרו למשיכת תחמושת, הוכנו מראש שוברי ניפוק מתאימים לקיצור זמנים.

כדי לעמוד בלוח הזמנים ולאפשר שליטה במהלך ההצטיידות, נקבע תהליך הצטיידות אחד מפורט – מכניסת המשאית לבסיס ועד

התהליך היה טורי ברובו על אף שהיו פעילויות שהתבצעו במקביל. התהליך פורסם והוטמע כנוהל שכונה "נוהל ה-19".

לצורך הגדרת "שפה משותפת" נקבע לכל יחידה זמן לקבלת התחמושת החל מ-"ק" – זמן קריאה או גיוס חיילי מילואים – בקבוצות עבודה של שש שעות.

בנוסף להקפאות בוצע תכנון לאספקת תחמושת לתוכניות האופרטיביות. התהליך תורגל פעמים רבות בכל הבסיסים בחלקם בשיתוף היחידות ועמד במבחן במלחמת יום הכיפורים.

כחלק מתכנון ההצטיידות נלמד כי על מנת לעבוד בבטחה נדרשת תאורה. עקב כך החל צה"ל לרכש ערכות תאורה ידניות, ובוצעו הכנות רבות לצורך קיצור התהליך וכדי להבטיח שהתחמושת תגיע ליעד בזמן ובאיכות הנדרשים.

יצאתה את שערי הבסיס.

לאחר מלחמת ששת הימים נקבעו רמות מלאי תחמושת לרמה המטכ"לית ולתקני היחידות.

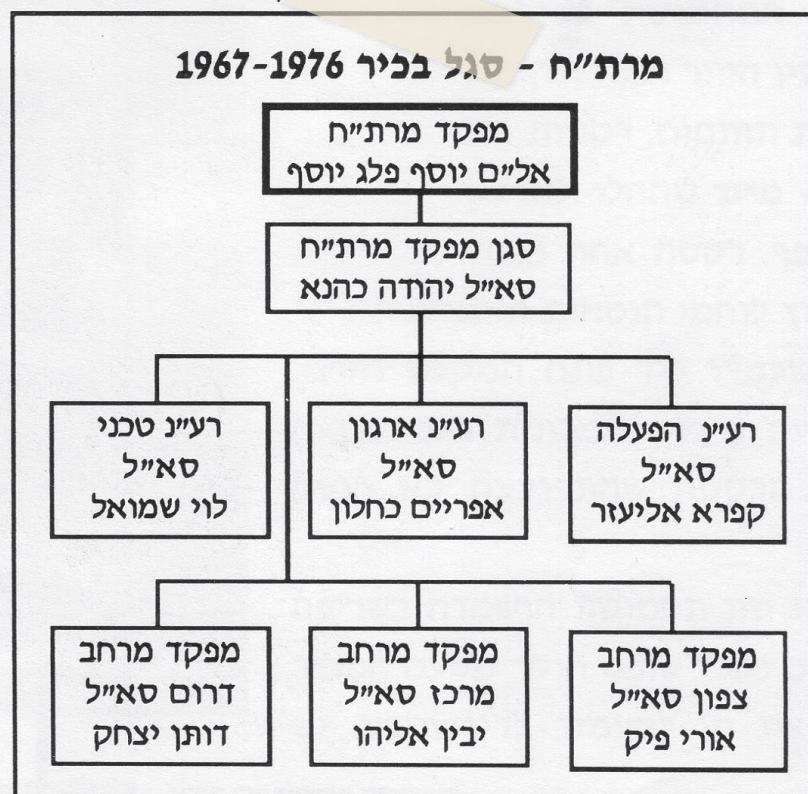
בגלל חוסר במחסנים ביחידות ומגבלות באחסנה ביחידות, הוחלט על יצירת "הקפאת" תחמושת ליחידות במרת"ח. בעיתות חירום צריכות היו היחידות להתייצב במרת"ח, בחלוקה בין המרחבים הפיקודיים, ולמשוך תחמושת.

על אף מחאות המרכז הוצאו על ידי מטכ"ל אג"א הקצבות תחמושת להשלמת תקנים ליחידות ולהקפאות בהיקפים גדולים בשעות הראשונות. מרת"ח נדרש להיערכות מיוחדת על מנת לעמוד בדרישות היחידות. בוצע תיאום עם הפיקודים המרחביים לניפוק הקצבות לתכנון אופרטיבי. נקבע לוח זמנים להתייצבות רכב

שינויים ארגונים

בשנת 1971 הועלה מעמד מפקד המרכז לתקן אל"ם ובסוף השנה נקבע שם המרכז כמרכז התחמושת 6400 (מרת"ח).

למפקד המרכז תוקנן מטה שקציניו נשאו דרגות סא"ל, דרגת מפקדי המרחבים נקבעה כסא"ל, ואף להם גובש מטה.

1976-1966

מלחמת יום הכיפורים

ממשיך גרום ומספר: "אמרתי לו עכשיו אני שקט כי אם היית אומר לי שאנשים נהרגים בגלל חוסר בתחמושת המצב היה שונה". עוד הוא מספר כי בכנס של תחזוקה פיקוד צפון נאמר לראש אג"א שהכוחות עבדו יפה עם כל הבסיסים במרחב הפיקוד, אך כמו שעבדו עם בסיסי התחמושת זה משהוא יוצא מן הכלל.

בתום המלחמה הובן שהבעיה הייתה שליטת הפיקודים על מלאי שבדרך ועל המלאי שנצרך או שהיה ברשותם.

במקביל לקליטת תחמושת מחו"ל ולאספקתה, האיצו במכונים של מרת"ח את הפעילות, ותחמושת ששוקמה נופקה לחזית.

מלחמת יום הכיפורים מצאה, כידוע, את מדינת ישראל בלתי מוכנה. עם פרוץ המלחמה גויס מערך המילואים בהדרגה, הופעל התכנון, והאספקה הייתה ללא תקלות.

אספקת התחמושת הייתה מבסיסי מרת"ח ומשלוחות התחמושת בסיני.

המלחמה אופיינה בהתחלה בתחושה חריפה של "קוצר נשימה לוגיסטי" בעיקר בתחום התחמושת. תחושה זו השפיעה על החלטות בקשר לניהול המלחמה ועל החלטות בדבר הדרישות לסיוע ולהפעלת רכבת אווירית מארה"ב.

במהלך המלחמה הוקמו "ראשי" ים ואוויר, אשר עסקו בקליטת תחמושת ברכבת אווירית לרבות ארגונה ואספקתה ישירות ליחידות ותוך מעקב שוטף של מפקדת המרכז. בהמשך נקלטו משלוחים מהים בהיקפים גדולים.

מלחמת יום הכיפורים אופיינה בתחושה של חוסר בתחמושת. בה בעת סא"ל גרום אברהם, מפקד מרחב צפון במלחמת יום הכיפורים, מספר על פנייה בטלפון שקיבל מתא"ל אביגדור (בן גל) 'אנוש', מפקד אוגדה בצפון. 'אנוש פנה בטונים גבוהים לגרום ואמר לו: "אם אתה שולח לי עוד שיירת תחמושת אני אשלח לך בחזרה".

1976-1967

שיירת משאיות תחמושת - מלחמת יום הכיפורים

פרק ג'
1986-1977

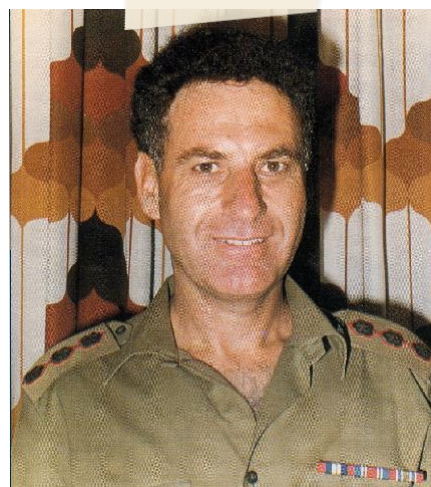
התעצמות
ומהפכה טכנולוגית במרכז

מפקדים בעשור

רוצנש בקעי ם"לא
1981 רבוטקוא - 1976 רבוטקוא

אל"ם יעקב כהנוביץ'
1981 - יולי 1985 אוקטובר

רבה ישי ם"לא
1988 ראורבפ - 1985 ילוי

התקופה שלאחר מלחמת יום הכיפורים

המשימה העיקרית שעמדה בפני מרת"ח אחרי מלחמת יום הכיפורים הייתה החזרה לכשירות של תחמושת שחזרה מהיחידות "גיר" תחמושת שלל. כן הופקו לקחים, אשר עיקרם מומש בעשור הבא.

אל"ם יוסף פלד, מפקד מרת"ח, סיים את תפקידו, ובשנת 1976 קיבל את הפיקוד על מרת"ח אל"ם יעקב שנצור. בעשור זה פיקדו על מרת"ח גם אל"ם קובי כהנוביץ' ואל"ם ישי הבר.

התארגנות מחודשת

התאמת שיטות עבודה למצב החדש – תוכננה מערכת תרגילים שנתית ונקבעה מחזוריות תרגול. מערכת תרגילים זו הביאה למוכנות מבצעית גבוהה ביותר, ועל בסיסה נקבע תקן מלגזות לבסיס. עד שנת 1981 מצבת המלגזות במרת"ח גדלה מ-40 מלגזות ל-245 מלגזות.

הקמת **פלוגות דחיפה** לשליטה על התחמושת בדרך – הכשרת הפלוגות נערכה בבה"ד 6. כחלק מהמערך הלוגיסטי לכלל בסיסי נקבע **שטח להתארגנות** המשאיות מחוץ לבסיס, כדי לאפשר המשך ניפוק תחמושת ושמירה על מרחקי הבטיחות.

הקמת **קורס קציני תחמושת** שנוהל על ידי מרת"ח.

לצד התעצמות **הוקם מדור אחזקה** במפקדת המרכז ובהתאמה, תוקננו קציני אחזקה במרחבים.

הרחבת פעילות במכונים הביאה **להקמת ענף ניהול** הייצור ולהקמת גופים הנדסיים במסגרות המרחבים. ענף ניהול הייצור הוא הענף הרביעי במרכז, אשר הביא להתפתחות רבה בשיטות העבודה **ולשילוב טכנולוגיות**. הענף אפשר התמודדות בתחרות למול השיקום בתעשייה.

הרחבת הפעילות במכונים והעיסוק בתחמושת הביאו את מרת"ח להסדרת בחינת כשירות התחמושת באמצעות שגרת **בחינות מחזוריות**. תוכנת מחשב, אשר פותחה במרת"ח, סייעה לגופים הטכניים לבצע את המעקב לרבות מעקב אחר מלאי התחמושת שהייתה מאוחסנת ביחידות, וכנגזרת מכך ביצעה ריענון תחמושת.

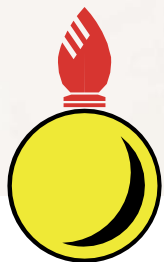
בעשור זה התמודד מרת"ח עם מימוש לקחי מלחמת יום הכיפורים והוא נערך למערכה הבאה. לקחי מלחמת יום הכיפורים היוו מאיץ להתעצמות המרכז, ובתוך כך בוצעו הפעולות הבאות:

תג יחידה

במלאות עשור למרת"ח נקבע לו תג יחידה שמטרתו לחזק את תחושת השייכות וההזדהות בקרב תומכי הלחימה המשרתים במרת"ח. התג עוצב בצבעים אדום וצהוב והוא כלל את הסמלים הבאים:

צבעים **אדום** **צהוב** מייצגים את צבעי חיל הטכנולוגיה והאחזקה (מבוסס על צבעי האחזקה בצבאות העולם).

"בולד"
סמל - האחזקה העולמי

"עלה"
מסמל את פיקוד מטכ"ל

כדור טנקים

פגז ארטילריה

פצמ"ר

1986-1977

תשתיות אחסנה

ההחלטה כללה הקמת בסיסים מודרניים: בדרום הוקם בסיס חתירה, בצפון הוקם בסיס תפן ובמרכז הוגדלה כמות המחסנים בבסיס נחל שורק.

בינוי הבסיסים החדשים כלל תשתית אחסנה מקורה של מחסנים בתצורה שונה המתאימה לשינוע ממוכן והעומדת בדרישות הבטיחות המופיעות בהוראת קחש"ר.

בעשור זה עבר מערך האחסנה והפריסה שינוי משמעותי. הגברת תודעת הבטיחות בצה"ל הביאה לסגירת ימ"חים שבהם התחמושת לא עמדה בהוראות הבטיחות של מקחש"ר, והיא הוחזרה לאחסנה במרת"ח. פיתוח מואץ של היישובים העירוניים קירב אותם לבסיסי התחמושת. חלק מן הבסיסים הוגבל עקב קרבת המחסנים ליישובים. כך נעשה במרר עקב הקרבה לגבעת ברנר; בג'אלמה-ליגור; ובסיס נחל שורק בשל הקרבה לכביש ראשי. בסיס קורדני נסגר, וייעודו של בסיס עתלית שונה לאחסנת תחמושת זעירה ורמות מלאי אריזות.

לצד התעצמות בתחמושת וגידול בסד"כ צה"ל הוקמו יחידות נוספות שלהן לא נבנו מחסני תחמושת. מצב זה הביא לחשיבה ולתכנון פריסה, ועקב כך הוחלט להקים בסיס בקציעות ובו אחסנת חוץ.

הקמת בסיס חתירה

פינוי בסיס באר־שבע ושיווקו עלו לדיון מספר פעמים. לאחר תוכנית חומש שגובשה היה ברור כי נדרש להקים בסיס בדרום, שלימים יקלוט את בסיס באר־שבע.

כבר בשנת 1974 הוחל בהקמת בסיס חתירה, ובשנת 1977 במסגרת תרגיל גדול קלט הבסיס 264 משאיות – כשלושה רבעים מהן היו משאיות מסוג סמי ציוד כללי (צכ"ל) שלא התאימו להובלת תחמושת.

חלק גדול מהתחמושת הגיע עם משטחים שבורים וחייב משטוח מחדש. רק בשנת 1980 לאחר סיום הקמת תשתיות לוגיסטיות, החל הבסיס את פעילותו מוליחידות צה"ל.

הקמת בסיס תפן

ההחלטה כללה הקמת בסיסים מודרניים: בדרום הוקם בסיס חתירה, בצפון הוקם בסיס תפן ובמרכז הוגדלה כמות המחסנים בבסיס נחל שורק.

בינוי הבסיסים החדשים כלל תשתית אחסנה מקורה של מחסנים בתצורה שונה המתאימה לשינוע ממוכן והעומדת בדרישות הבטיחות המופיעות בהוראת קחש"ר.

מבצע טמפלר והשפעתו על מרת"ח

תכולה. כפעולה משלימה לקליטה בהיקף גדול של התחמושת הוחלט על הקמת בסיס קציעות צפונית לעזוז – אף בסיס זה נבנה באחסנת חוץ על פי מודל מצפה רמון.

בשלבים מאוחרים יותר עברו המוקשים הכשרה במכונים של מרת"ח. במכון נמרה נפתח קו ממוכן להכשרת המוקשים וניתובם לשם הטמנה בגזרת רמת הגולן.

בדיעבד נמצא כי קיים קושי לנצל את המחפורות לאחסנה קבועה בשל מרחקי הבטיחות, ועד היום בחלק מהמחפורות בבסיס מצפה רמון אין מאחסנים תחמושת.

לאחר פרוץ מלחמת ההתשה הוקם בחזית הדרום מערך הגנה – "קו בר לב" – שכלל מיקוש סביב המעוזים. בשנת 1972 הוחלט על הוצאת כשלושה מיליון מוקשים מקו בר לב. המוקשים הועברו לבסיס רפידים בסיני שבו הם עברו ניקוי, הפרדה מהמנגונים ומשטוח. פעילות זאת נמשכה כחצי שנה בסיוע מספר גדול של חיילי מילואים.

בשנת 1973 הוחלט לפנות את המוקשים ולהעביר אותם לאחסנה בבסיס מרת"ח מצפה רמון. בבסיס בוצעה הרחבה לתשתית אחסנת חוץ ולמחפורות שהוקמו על פי הוראות קחש"ר כאחסנה זמנית. מכאן שהמרחק בין המחפורות היה קטן מהנדרש באחסנה קבועה לאותה

הסכמי השלום

1986-1977

מרת"ח נטל חלק מרכזי בתהליכי התכנון ופינוי התחמושת מסיני לבסיסי מרת"ח.

במרץ 1979 נחתם בקמפ-דיוויד הסכם שלום בין ישראל לבין מצרים.

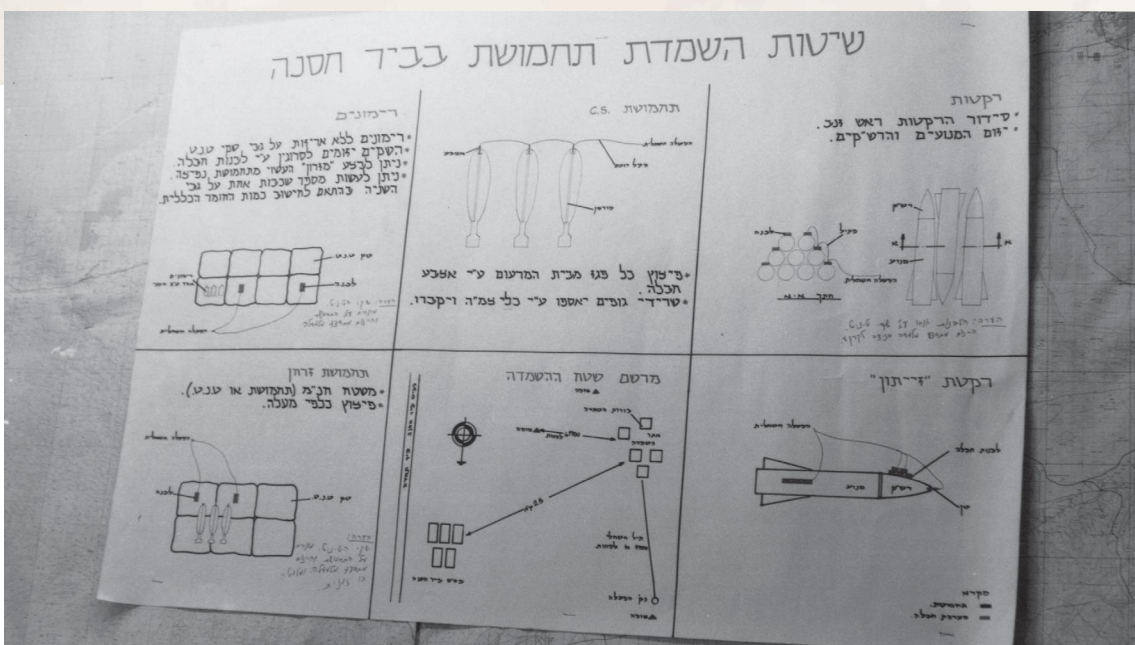
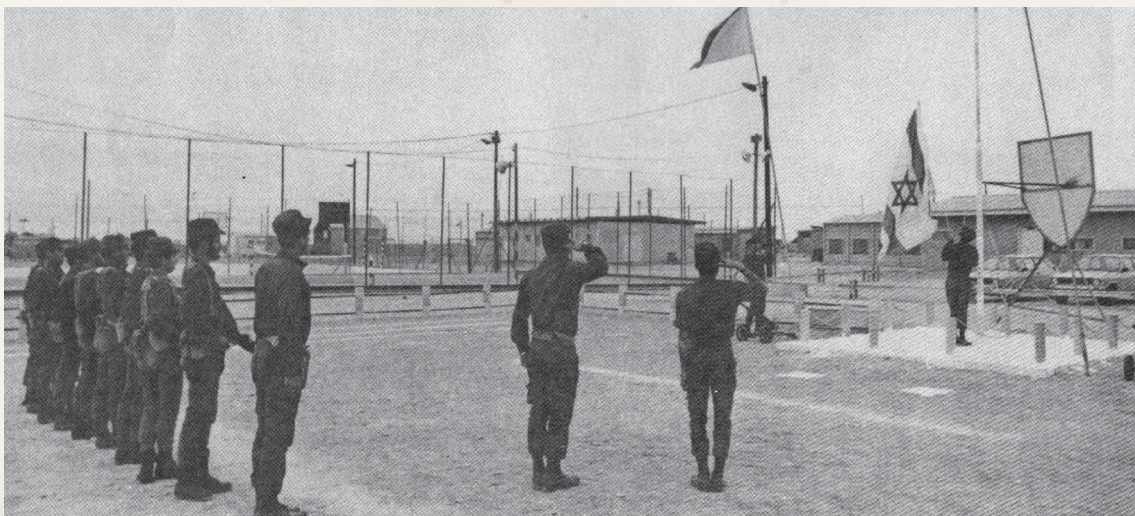
תחמושת שלא היה כדאי לפנותה לבסיסי מרת"ח ושתפסה שטח אחסנה שלא נמצא בשפע – הוחלט על השמדתה באזור ביר חסנה בשטח שאותר ונמצא מתאים לביצוע המשימה.

ההסכם קבע כי על ישראל לפנות את סיני תוך שלוש שנים, וכי יש לפנות תחמושת מקציעות בתחום של שלושה קילומטרים מן הגבול החדש.

לראשונה נפרד צה"ל ממכויות גדולות של תחמושת פסולה באמצעות פיצוץ. את המשימה הוביל מרחבדרום בלווי מקצועי של חיל ההנדסה.

קביעה זו חייה התארגנות מחודשת בבסיסי קציעות, ובשנת 1980 – בעקבות הסכם הפרדה עם מצרים – צומצמו גבולות הבסיס והאזור הוגדר כשטח מפורז.

נפרדים מסיני- טקס הורדת הדגל

בנוסף נפרסו גדרות אלקטרוניות, וכלבי השמירה יצאו לגמלאות, ובתוך כך הוסדרו דרכי פטרול. כנסלל לכ-80 קילומטרים של כבישים בבסיסים ואליהם, מוסדו סדנאות לאחזקת הצל"ם.

במקביל לכל זאת לא פסח הטיפול בתשתיות לפרט, וחדרי האוכל והמטבחים הותאמו לקיבולות הבסיסים.

בסיס נחל שורק הורחב, ומפקדת מרחב דרום הועברה מבסיס באר-שבע לבסיס חתירה.

הסכמי השלום אפשרו לנתב תקציבים למימוש לקחי המלחמה, ועשורה נושא את דגל המהפכה הטכנולוגית. היה זה עידן חדש שבו **נקלט מחשב 8100** מרכזי המאפשר להתפנות מחישובים לחשיבה.

כן נקלטה **מערכת סימולציה** המדמה את תהליך הצטיידות בחירום; בסיסים רושתו בכבלים קואקסיליים; חמ"לים שודרגו; הוקמו אנטנת רדיו טלפון; הוכנסו לשימוש מכשירי פקסימיליה מוצפנת לחומר סודי ושולבו טכנולוגיות במכונים.

ביקור סגן שר הביטחון מרדכי ציפורי

המחשבהראשון-דגם8100

הגדר האלקטרונית הראשונה בנמרה

1986-1977

מכונים

קו ממוכן לשיקום אריזות במכון באר - שבע

XCT 105, ואכן בצדק התגאה מרת"ח ביכולתו לבצע את המשימה.

ככל שעבר הזמן גדלה הפעילות במכונים, וגם על תחום זה לא פסחה הטכנולוגיה.

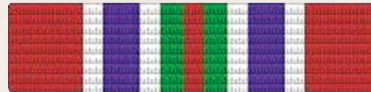
האבש"ר (אבק שריפה) עבר לשריפה בדרום, קלעי הטונגסטן נמכרו, וחלק מהתחמושת שקיבלה כושר לאחר מספר לא קטן של ניסויים, שימשה את צה"ל במלחמת לבנון הראשונה.

במסגרת בחינות שבוצעו לתחמושת טנקים, הובחן שהקלע הגיע למטרה במצב אנכי, ולא בניצב, ולכן הוא לא חדר למטרה. הוערך שהבעיה קיימת בכ- 20,000 כדורי טנק. משימת השיקום הייתה מאתגרת מבחינה הנדסית, והיו לה שותפים גורמים רבים. היא כללה פירוק כל כדור ויצורו מחדש – תהליך מורכב שהיבטי הבטיחות שלו היו רבים.

משימה נוספת מורכבת הייתה הקמת קו לשיקום מוקשים שפוננו במסגרת מבצע טמפלר מקו בר לב. את המשימה ביצע מכון נמרה. במכון באר - שבע נפתח קו עם טכנולוגיה מיוחדת לשיקום ארגזים שחלקם נמכרו או הועברו לתעשיות לשם אריזה תחמושת רכש. פעולה זאת הוזילה את עלויות הרכש.

לאחר התמודדות ותהליך למידה ושת"פ עם ארה"ב, נפלה החלטה לבצע את המשימה במרת"ח במכון נחל שורק. כינוי המשימה היה קו

מלחמת לבנון הראשונה

על מיקום המשאית בתהליך, על המלגזות
העובדות, על המחסנים הפעילים ועל העומס
המושת על המחסן.

המידע היה ברשות חמ"ל מפקדת מרת"ח,
המרחבים והבסיסים.

לאחר שהכוחות הלוחמים נפרסו בשטח,
הוקמו שני מרכזי אספקה במערב לבנון (זהרני)
ובמזרחה (מרג' עיון), ואנשי המרכז ניהלו את
אתר התחמושת.

על אף הלקחים שנלמדו ההיסטוריה חזרה על
עצמה – תחמושת שלל התפוצצה בבסיס נמרה.
למרבה המזל לא היו נפגעים באירוע זה, אך עד
היום ממשיכים לעסוק בפינוי הנפלים.

ביוני 1982 יצא לדרך מבצע שלום הגליל –
מלחמת לבנון הראשונה.

המבצע מצא את מרת"ח ערוך ומוכן לביצוע
משימותיו. עם תחילת המלחמה נפתחו חמ"לים
והחל ניפוק תחמושת הקפאות על בסיס מערך
הסדיר של מרת"ח. זאת בהתאם לתוכנית
שהוכנה מראש ועל בסיס תחנות עבודה.

בהמשך המבצע גויסו אנשי מילואים והופעלו
היר"מים. מרת"ח לקח חלק פעיל בדחיפת
תחמושת לכוחות שבשטח, לראשונה באמצעות
פלוגות הדחיפה, ואף הבסיסים הצעירים **תפן**
וחתירה לקחו חלק במאמץ האספקה.

במקביל לאספקת תחמושת לכוחות בוצעו
ויסותי תחמושת מכל בסיסי מרת"ח לכוון צפון
מתוך מגמה לשמור על איזון בפריסת המלאי בין
הבסיסים והמרחבים.

אנשי המרכז, לרבות אימהות לילדים, עבדו שכם
אחד עם העובדים עבודה פיזית קשה במשך
שעות רבות תוך שהן מוותרות על חייהן הפרטים
ומבלי לחשב את שעות העבודה הרבות.

אנשי האחזקה והלוגיסטיקה נתנו מענה שותף
לצורכי הבסיס.

המחשב המקומי שהיה בשימוש מרת"ח באותה
עת, אפשר שליטה על כל תהליך ההצטיידות,

מפקד מרחב צפון מציג לרמטכ"ל רפאל איתן את השלל מלבנון - 1982

שיירת תחמושת ראשונה יוצאת מבסיס תפן - מלחמת לבנון 1982

מערכת סימולציה

תהליך הצטיידות בבסיס מרת"ח

תהליך ההצטיידות בבסיסים הינו תהליך טורי המורכב מתחנות עבודה.

על מנת לבחון את תהליך ההצטיידות והמשאבים הנדרשים (כוח אדם, ציוד, תחנות עבודה ועוד), נקלטה מערכת סימולציות המאפשרת הדמיה של כל התהליך ואת המשמעויות של שינויים או של תרחישים כפי שאלה מוגדרים על ידי המשתמש. לדוגמה: "מה קורה במצב בו מופצץ בסיס מסוים?", "איזה בסיס ייתן מענה?" וכדומה.

הנושא תורגל בניסיון לקצר את לוחות הזמנים מן הרגע שבו מגיעה משאית להעמיס תחמושת ועד לרגע צאתה עמוסה.

המערכת אפשרה לתכנן הצטיידות למצב שבו כל 40-60 שניות תעזוב משאית את שער הבסיסים עמוסה בתחמושת. המערכת שימשה את הבסיסים לתכנן משימה חדשה משלב הכנות לחירום ותוך כדי לחימה או מבצע.

מרת"ח נדרש למעבר מהיר ממצב רגיעה למצב חירום, לביצוע מבצעים מיוחדים ולעמידה מלאה באספקת תחמושת וטילים ליחידות.

פעילות המרכז בחירום מתבססת על המערך הסדיר הכולל אנשי קבע, אזרחים עובדי צה"ל, חיילים בשירות חובה ומערך המילואים במגוון תפקידים. העבודה מתבצעת סביב השעון במשמרות.

תחמושת וטילים הינם פריטים בפיקוח, ואספקת התחמושת ליחידות מתבצעת לאחר תהליך דרישה מובנה מרמת הגדוד ועד למטכ"ל שבסופו מרת"ח מקבל פקודת תספוקת המפרטת למי יש לספק תחמושת, כמה, לאן ומתי.

היקף אספקת תחמושת וטילים בחירום גדול משמעותית מההיקף ברגיעה. מכאן אופיין תהליך אספקת התחמושת בחירום, אשר יאפשר לבסיסי המרכז לעמוד באופן מלא באספקת התחמושת והטילים לכוחות.

יום ספורט

לזכרו של מפקד מרת"ח אל"ם יוסף פלג ז"ל

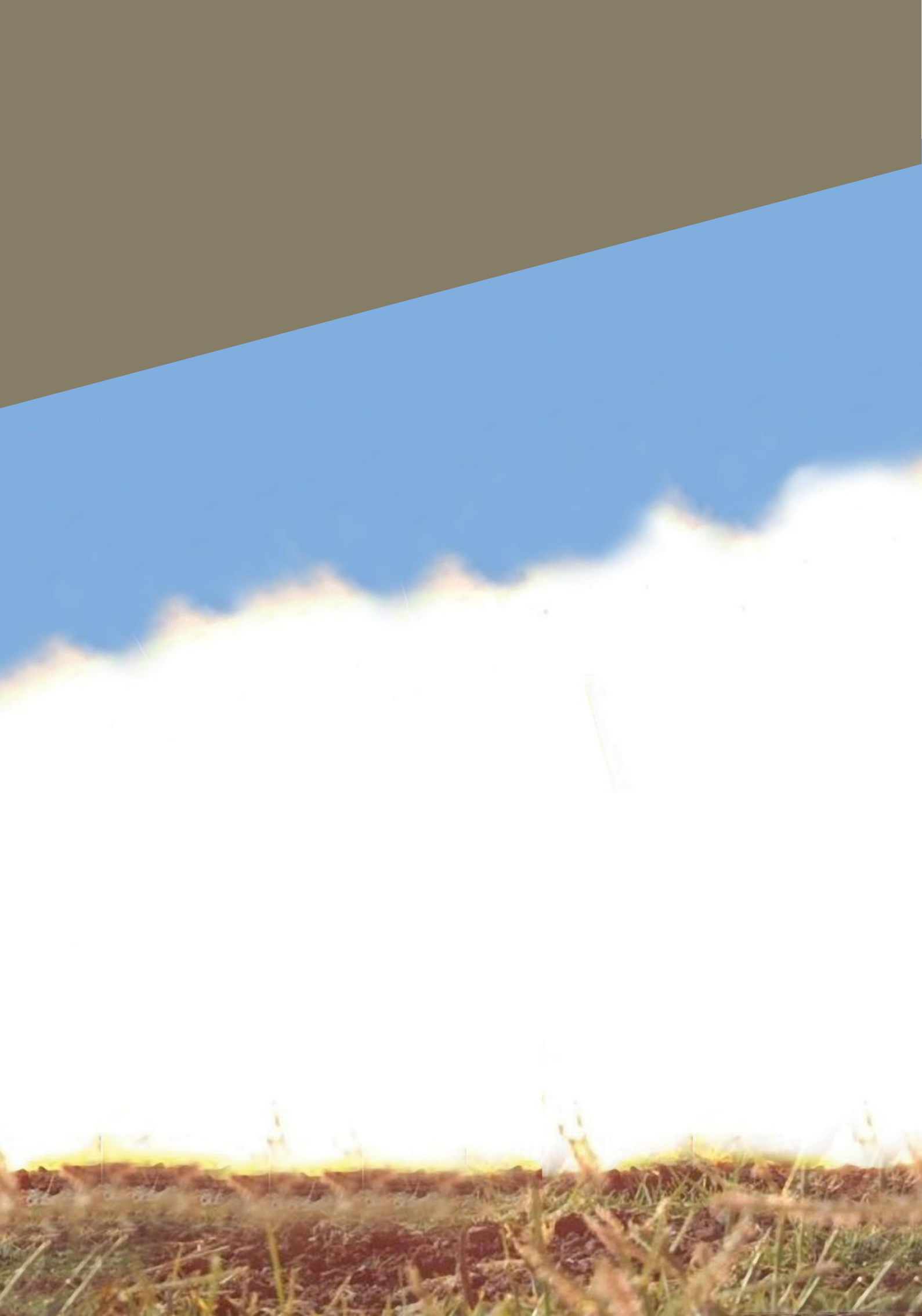
לצד כל העיסוקים המבצעים והמלחמות נמצא
זמן להנציח את זכרו של מפקד מרת"ח אל"ם
יוסף פלג ז"ל.

חלק מהרעיון שגובש על ידי מפקד מרת"ח, אל"ם
שנצור יעקב, בשנת 1981 היה לחגוג מידי שנה
"יום הולדת" למרת"ח בשלושה אירועים שיקלו
מפגש פנסיונים שיארח מרחבדרום, מסיבת
גן שתיערך במרחב מרכז, ויום ספורט לזכרו של
פלג ז"ל שיערך בבסיס נמרה.

במשך מספר שנים נהוג היה לערוך את האירועים
לרבות יום ספורט שלקחו בו חלק גם רעייתו של
אל"ם פלג ז"ל.

1986-1977

פרק ד' 1996-1987

מרת"ח בעידן
"צבא קטן וחכם"

מפקדים בעשור

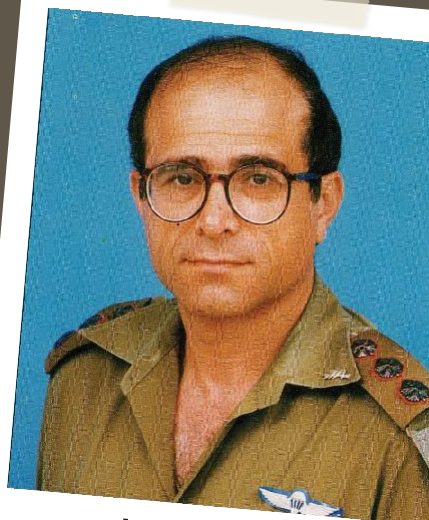
יניס בקעי מ"לא
1990 רבמטפס - 1988 ראורבפ

אל"ם ישי הבר
1985 יולי - 1988 פברואר

יול ירוא מ"לא
1996 רבמטפס - 1993 רבמטפס

לואש השם מ"לא
1993 רבמטפס - 1990 רבמטפס

האינתיפאדה

בשנת 1987 פרצו אירועי דמים בישראל. אלה כונו "האינתיפאדה" ("הראשונה"), כלומר: "התנערות" – ביטוי שנועד בעיני הפלשתינאים לסמל את התנערות הערבית מהשלטון הישראלי.

מרת"ח נדרש להתמודדות עם "מלחמה אחרת" ועם המעבר מתחמושת קונבנציונלית לתחמושת קטלנית פחות.

במשך תקופה ארוכה מרת"ח נדרש ללמוד על פריטים חדשים) כדורי גומי, "גולות" שנורו מרכבי חצצית, רימוני גז ועוד), אשר פותחו על ידי גורמים שונים ונרכשו מחו"ל על מנת לתת מענה לכוחות.

מבצע "סופה במדבר"

בינואר 1991 החלו כוחות קואליציה בראשות ארצות הברית במבצע "סופה במדבר". במהלך המבצע הותקפה ישראל בטילי סקאד עיראקיים.

ספק לא מלחמה המחייבת פעילות אינטנסיבית, תוך ביצוע כל מה שדרוש על מנת להתגונן מפני הטילים שהיוו איום מיידי וממשי על עורף המדינה.

השת"פ האסטרטגי

לאחר מלחמת יום הכיפורים עלתה הצעה של אריאל שרון שהאמריקאים יקימו בישראל מחסני תחמושת, שיחסכו בעת מלחמה הפעלת רכבת אווירית לסיוע למדינת ישראל.

רק בשנות ה-90 התרצו האמריקאים בעיקר מתוך רצון לסייע לכלכלת ישראל. ישראל וארה"ב חתמו על הסכם להקמתם בישראל של מחסני תחמושת לצורכי הצבא האמריקאי. ארה"ב דרשה לעגן את אחסון התחמושת בהסכם כתוב שיבטיח כי ישראל תשתמש בה רק לאחר קבלת רשות מהמשל האמריקאי.

הצבא האמריקני יחזיק בישראל מחסני תחמושת

הסכם על כך יוחתם, מראת, כבר בשטע חנא • מחסני התחמושת יועדו בעת חירום גם את צה"ל

-- מאת אלי תבורי, נירדורק --

ישראל וארה"ב עומדות להיערך... מניצחונם המכריע במבצע חנא - על הסכם להקמתם בישראל של מחסני תחמושת לצורכי הצבא האמריקני.

הנושא כבר נדון בסוף השנה שעברה בשיתוף שקימו פקידים ישראלים עם אנשי אג"מ של ההשגחה. עתה מצפים לסיבוב שיתוף נוסף, שיתקיים בישראל, נק' נר' ויום מדיניים וצבאיים של שתי המדינות - (איננו שיט' תיים, כך מקווים, נחתמה על ההסכם).

את הרשימה, שהאמריקנים יקימו בישראל מחסני תחמושת, העלה אריאל שרון מיד אחרי מלחמת יום הכיפורים. שרון טען אז, כי הימצאותם של מחסני תחמושת אמריקניים בישראל תשתיר את צה"ל מן הצורך להחזיק במלאי גדול של תחמושת, שכן במקרה של מלחמה הוא יוכל לבצע את המאגריים האמריקניים. אולם עדי כה בכדי לו כל הניסיונות לשכנע את האמריקנים להקים בישראל מחסני חירום.

בסופו של דבר התרצו האמריקנים - בעיקר מתוך רצון לסייע לכלכלת ישראל. החזקת מלאי גדול של תחמושת עולה כסף רב, ואם יוכל צה"ל לצמצם את התקציב המוקצה ליער זה, תוך שהוא נשען על מלאי של צבא ארה"ב, יהיה נכון משום חיטוכן של ממש לישראל.

כבר כיום מאחסן צבא ארה"ב בישראל ציוד רפואי, ארד"ב ורדשת לעגן את אחסון התחמושת בהסכם כתוב, שיבטיח כי ישראל תשתמש בה רק לאחר קבלת רשות מהמשל האמריקני.

מבצע "דין וחשבון"

ניפוק תחמושת ארטילרית נעשה לא בהתאם לזיווד שעליו סוכם, ונוצר מצב של פגיעה בזיווד לפגזים אחרים. ניתן היה לראות זאת בהיקף שאריות חנ"ה שהוחזרו למרת"ח בתום המבצע.

הקביעה שכל התחמושת תצא מנמרה יצרה עומס על הבסיס וגרמה לירידה ברמות המלאי, בעוד שהמרחבים האחרים לא לקחו חלק באופן יחסי במאמץ. גיוס כוח אדם מילואים נעשה באופן סלקטיבי ובאיחור, והדבר יצר עומס על העובדים מהמערך הסדיר.

בה בעת הואצוקווי הנצלה בעיקר של מטען הודף של תחמושת ארטילרית.

שוב "לא שקט" בארץ, וצה"ל יצא ביולי 1993 למבצע "דין וחשבון" שאופיין בצריכה מוגברת של תחמושת ארטילרית.

במבצע זה התמקדה פעילות מרת"ח באספקת תחמושת ארטילרית ובהשלמות חירום.

הצריכה הרבה, עד כדי פגיעה ברמות מלאי, הביאה את מרת"ח "להניף דגל", ומפקד מרת"ח החליט לעסוק בנושא באופן אישי מול ראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה (אט"ל). מפקד מרת"ח הציג את תמונת המצב, וראש אט"ל בתיאום עם אגף המבצעים (אמ"ץ) הנחו את היחידות על ריסון ועל בקרת האספקה.

רמ"ד תחמושת אט"ל הפעיל חמ"ל בבסיס נמרה ואישר את דרישות פצ"ן שהיו הרבה מעבר לתוכניות, ללא בקרה מספקת.

מבצע "ענבי זעם" אפריל 1996

היה מלא בכל שלבי הלחימה, ובה בעת שרשרת האספקה הייתה ארוכה ותנועת המשאיות נפרסה מהדרום ומהמרכז לצפון.

לצד זה הואצו קווי הנצלה בפריטים קריטיים ואספקתם לכוחות. מבצע זה נוצל לריענון מלאים ולצריכת תחמושת שהגיעה לסוף אורך חייה, אך לא סיכנה את כוחותינו. עידוד הכוחות לירות פגזי 175 מ"מ – משק שעמד בפני גריטה.

בתום המבצע עסקו צוותים ממרת"ח בעיקר באיסוף שאריות חל"ה שהיו מפגע בטיחותי, באיסוף תחמושת שלא נורתה ובהחזרתה ובאיסוף אריזות. יש לציין שכ-18 אחוזים מהמלאי שנופק חזר בתום המבצע.

שוב "לא שקט" בארץ, והבנות שהושגו לאחר מבצע "דין וחשבון" לא האריכו ימים. צה"ל המשיך ללחום בחיזבאללה ברצועת הביטחון, והארגון שב לירות קטיושות על יישובי הצפון. באפריל 1996 החליט שמעון פרס, ראש הממשלה, על מבצע שכונה "ענבי זעם" (כשם ספרו של גון סטיינבק) להשבת השקט לצפון ישראל.

פעילות מרת"ח התמקדה באספקת תחמושת ארטילרית, בהשלמות חירום, באספקת תחמושת ליחידת הקישור לדרום לבנון (יק"ל) ובוויסות תחמושת בהיקפים גדולים לנמרה. זאת לאור שינוי בתפיסת ההפעלה והקביעה שכל התחמושת תסופק מנמרה – בדיעבד נמצא שהחלטה זאת הייתה שגויה. צינור האספקה

תרגילים כמאיץ להתעצמות

בשנת 1987 נערך תרגיל "שובל לבן" שהיה בהיקף רחב, שכלל כ-700 כלי רכב ושייג פעילות משיכת הקפאות ותחמושת למבצעים אופרטיביים. בתרגיל זה עמד מרת"ח בכבוד.

הלקחים בעקבות התרגיל הביאו לזירוז הטיפול במספר תחומים: מחשוב מרת"ח על כל בסיסין, מתן תנופה לרעיון הסימולציה והצורך לחדש פעילות להכשרה מקצועית של אנשי מרת"ח (קורס קציני תחמושת ייעודי).

1996-1987

קליטת מערכות נשק חכמות

בהמשך נקלטה תחמושת רקטות MLRS שיצאה בינתיים מהמערך, וסוגים נוספים של תחמושת שהשתיקה יפה להם.

כניסת המערכות לשירות הביא לבינוי מעבדות טילים לשם טיפול בהם. הדבר חייב היערכות במעבדות, רכש ציוד בדיקה והשמת כוח אדם איכותי בתחום האלקטרוניקה.

גם בתחום המלאי נדרש מרת"ח לנהל את המלאי על פי מספר טיל SN במקום ניהול סדרתי שהיה נהוג אז. לצורך הבקרה פותחו דוחות מעקב ייחודיים, הניהול היה לגבי כל מלאי צה"ל ולא רק על המלאי שהיה במרת"ח.

רב־אלוף אהוד ברק, הרמטכ"ל בשנים 1995-1991, הכריז על "צבא קטן" וחכם, ומרת"ח נדרש לצמצם באופן משמעותי את היקף כוח האדם ולהיערך לקליטת מערכות נשק "חכמות", אשר פותחו כלקח ממלחמת יום הכיפורים עבור יחידות מיוחדות בחיל התותחנים.

בתקופה זו קלט מרת"ח מערכות נשק עתירות טכנולוגיה. אחת מהן היא טיל "תמוז", אשר דבר קיומו אושר לפרסום באפריל 2013.

השימוש בטיל זה הלך והתרחב בעימותים בכל גזרות הפעולה, בין היתר במסגרת המלחמה בטרור תחת הכינוי "פעילות כירורגית".

הטמנת תחמושת

אתר הטמנת תחמושת פעל משנת 1993 ועד
שנת 2000.

היקף התחמושת הפסולה גדל והיווה מפגע, ולכן
הוחלט במרת"ח על מעבר מהטבעת תחמושת
פסולה בים להטמנת תחמושת באתר בנגב
במכתש הקטן.

האתר הוכרז כאתר לאומי ושימש את כלל
הגורמים העוסקים בתחמושת ובכללם מפעלי
התעשייה האזרחית וגורמים בתוך צה"ל.

הפעלת האתר הייתה באחריות מרת"ח מרחב
דרום, והוא נוהל כבסיס לכל דבר, לרבות הקמת
גדר וביצוע סיורים עיתיים. לדוגמה, ניהול המלאי
נעשה בדומה לבסיס – בכל מחפורת נוהלו
רישומים של מקור התחמושת, סוגיה וכמויותיה.

ציוד מוחזר

חלק מאתגר הטיפול בתחמושת כושר נמוך היה
מיקוד בבסיס ציוד מוחזר, אשר שימש מקור
לשיפור רמות מלאי שלא בהכרח דרך הבימ"לים.

מערך הציוד המוחזר (צ"ם) נכנס לתהליכים
מובנים תוך כדי הגדרת יעדים ברורים ותוכניות
עבודה והחל לעבור למיזן ולהעלאת כושר במעגל
קצר. בתוך כך נקבע שכר עידוד לעובדי הצ"ם.

סילוק תחמושת

הטיפול בתחמושת כושר נמוך היווה אתגר, אשר הוביל לפיתוח שיטות חדשות לסילוק תחמושת, כגון שריפת מאות מטעני הדף בעת ובעונה אחת בתוך בסיסי מרת"ח והשמדות על ידי פיצוץ של עשרות טונות ביום. בבימ"לים שולבו טכנולוגיות לפירוק תחמושת.

סילוק תחמושת בפיצוץ היווה מפגע לאזרחים שיצאו והפגינו נגד צה"ל, לאחר התערבות של אלוף פיקוד דרום מתן וילנאי הופסקו הפיצוצים באזור עזוז ועברו לתוך שטחי האש של צה"ל.

בתחום הבטיחות

העיסוק השוטף בנושא הבטיחות במרת"ח הוא אבן יסוד לשמירה על חיי אדם ועל מלאי התחמושת. תחום זה הודגש גם על ידי הרמטכ"ל לשקבע שיש להעלות את תקן קצין הבטיחות לרמת רס"ן ובנוסף להכפיפו למפקד המרכז.

פותחה תרבות דיווח של "כמעט תאונה". במרחבים יושמו תוכניות אב לתשתיות הבסיסים, הוכנסה מערכת אבטחה למחסנים מסוג מוטורולה, ובהמשך הוכנה תוכנית להרחבתה לכלל מרת"ח.

העוסקים בתחמושת על פי מפקד מרת"ח אל"ם משה שאול

גם אם לזמן קצוב ומסוים. ההתעסקות בכוח האדם הפכה ליעד מרכזי מתוך הבנה ששיפורו והרחבתו יאפשרו הזרמת דם חדש וראייה רחבה יותר של אותם קצינים שהוכנסו למערכת מיחידות צה"ל השונות.

שנת 1993 הוגדרה כ"שנת האדם" במרת"ח והיוותה זרז לטיפול אינטנסיבי יותר בתחום זה והתמקדות בהכשרה ובהעמקת ההשכלה לאוכלוסייה רחבה ככל שניתן. זו פעם ראשונה שנעשה טיפול להכרה במרת"ח כגוף הזכאי לדירוג מחקר והדבר היווה גם משיכה לקצינים בתחום ההנדסה לבוא לשרת במרת"ח.

אחת הבעיות בחיל-חימוש כפי שנצפתה באותם שנים בתחום התחמושת, הייתה המועדון המצומצם והאקסקלוסיבי של בעלי המקצוע בתחום זה. צמצום כוח האדם העוסק בכך יחד עם ההתמחות הספציפית הדרושה, גרמה לאי נהירה של כוחות חדשים לתחום זה. מספר גופים מצומצם עסק בתחמושת וכלל את מקחש"ר, מרת"ח, יפת"ח, יחנ"ס ומפא"ת. היקף מוגבל של תפקידי קידום גורם לסטגנציה בכ"א ולכיסאות מוזיקליים בחילופי תפקידים. אחד היעדים החשובים שהוצבו באותה תקופה כתוצאה מהמצב היה הרחבת בסיס כוח אדם שיוכשר לתחום התחמושת

כלים ניהוליים

בשנות התשעים המוקדמות פותחו כלים ניהוליים שאפשרו ניהול איכותי והסתכלות קדימה אל שנות ה-2000. כך שאפשר היה לתעל את מאמצי הניהול לאפיקים של קבלת תמורה מהירה וטובה יותר מכל יחידת ניהול, מבלי להשקיע במאמצים לפיתוח כלים כאלה.

בשנת 1993 הוחל בקליטת תהליך הניהול הכולל לאיכות – TQM – ובהטמעתו. במסגרת הטיפול בהכנסת שיטות ניהול מתקדמות עסקו הגורמים השונים במגוון נושאים כמקשה אחת ובאינטנסיביות, כגון שביעות רצון לקוחות חיצוניים וסקר לקוחות פנימיים; שונתה התרבות הארגונית להתמקצעות ולהתמקדות בעובדים שכל אחד מהם עבר הדרכה וחשיפה לתהליכי TQM; שופרו תהליכים שהעיקרי שבהם ביטול מגרש השחרורים כחלק מתהליך ניפוק התחמושת; מרת"ח הפך לגורם בעל אבטחת איכות ברמה B (בתחום היצרני) מכונים; שופרה אבטחת איכות ומונו נאמנים בתחום הייעודי; הוגדרו יעדים ברמת מפקד מרת"ח, מרחבים ורע"נים, ופולחו המדורים עד אחרון החיילים. מאחר שיש חשיבות רבה גם לסיסמאות נקבעה סיסמת מרת"ח שהיוותה מוטו וחוט מקשר ומאחד בין כל העוסקים במלאכה.

תחום התקשוב

בתחום המחשוב, עבר מרת"ח בפעם השנייה מהפכה. לאחר שבשנות ה-80 הוא עבר משיטת דיווח ידני לעבודה עם מערכת שהתבססה על מחשב מקומי. במהלך שנת 1991 נעשתה קפיצת מדרגה נוספת במעבר למערכת מחשוב המתבססת על מחשב MAINFRAME המאפשר ביטול מלא של עבודה ידנית ומתן הנחיות ניפוק במערכת הרשאות מובנית, תוך שליטה על המלאי בכל מסלול הצטיידות כולל שיירות התחמושת עד להגעתן ליחידות.

במערכת המחשוב פותח גם שיפור בתחום הטכני למעקב אחר ביצוע אחזקות ובחינות מחזוריות לתחמושת של מרת"ח, תוך הרחבתן גם לסדרות בשדה עם שליטה ממוחשבת והרחבת מגוון התחמושת להן מבוצעים בחינות וחקר תחמושת (במ"ח).

בחינות וחקר תחמושת

מרכזיותו של מרת"ח התאפיינה בביצוע מחקרי משק תחמושת שהיוו בסיס לכל החלטות ההצטיידות והבנת תהליכי ירידות הכושר כפונקציה של זמן. העובדה שתחמושת מתיישנת ידועה לכל, וגם ללא שימוש או שינוע אורך החיים שלה מוגבל וסופי. האבסורד הוא שרק מלחמה משפרת את איכות המלאים בתחמושת ואת רמתה.

מכונים

נמצא כי יכולת מרת"ח וכדאיות כלכלית גבוהה למול התעשייה ולפיכך בימ"ל נמרה ביצע את ההכשרה בתוכנית רב שנתית. סדרות עם בעיית יציבות גבולית לא ניתן היה להכשיר ולפיכך עברו לשריפה בבסיס נמרה ובהמשך בחתירה.

במסגרת בחינה שבוצעה למטענים הודפים לארטילריה הובחנה בעיית יציבות והתפוררות השקיות, אירוע שחייב את צה"ל להערכות מיוחדות לאור היקף התחמושת שנפסלה ופגעה ברמות המלאי. בבחינת המענה למול התעשייה

תדמית

לצד העיסוק בתחומי הליבה מעסיקה במיוחד תדמיתו של מרת"ח את המפקדים. עקב כך הוחלט על ביצוע מספר מהלכים ובהם מפגשים עם דרגי השדה ושיפור חזות הבסיסים. עד מהרה השתלם המאמץ, ובשנת 1990 נבחר מרת"ח ליחידה מצטיינת במטכ"ל, ושלושה מבסיסיו זכו בתחרות "צה"ליפה בישראל יפה". ואם בשינוי עסקינן, במרת"ח עברתו את שמות הבסיסים: מרר הפך ל"גדרות", ג'למי כונה מאז "עמקים", נטפים הפך ל"נמרה" והמכונים זכו לשם "בתי מלאכה" (בימ"לים).

פעילות בקהילה

בשנת 1995 החלה פעילות של מרת"ח במסגרת צבא קהילה.

מדי שנה בחג החנוכה מרת"ח אירח את ילדי "קו לחיים".

חוגגים יום הולדת 30 להקמת המרכז

חוגגים שלושה עשורים למרת"ח, ראש אט"ל אמר בחגיגה ש"הוא לא רואה את צה"ל בלי מרת"ח איתן".

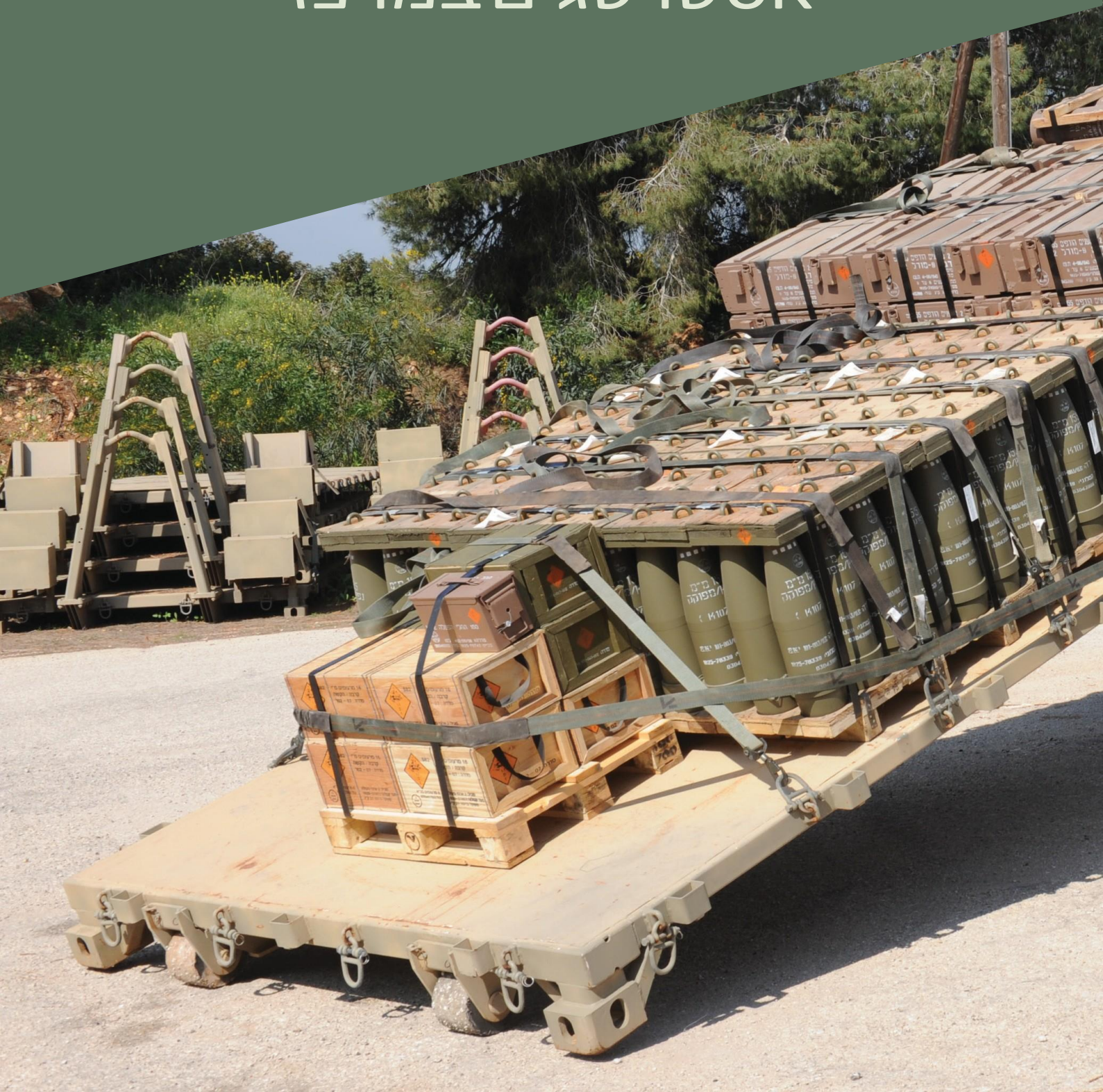

1996-1987

פרק ה' 2006-1997

שינויים אירגונים
אסטרטגים במרכז

מפקדים בעשור

רישחק סימיל ננור סייח מ"לא
2001 טסוגוא - 1999 רבמבונ

אל"ם משה דרור
1996 ספטמבר - נובמבר 1999

יקסנילוג רפוע מ"לא
2007 יאמ - 2004 טסוגוא

יספלא ילא מ"לא
2004 טסוגוא - 2001 טסוגוא

מבצעים ומלחמות יציאת כוחות צה"ל מלבנון

בשנת 1995 החליט הרמטכ"ל אמנון ליפקין שחק על שינוי תפיסתי ביחס ללחימה בלבנון – מפעילות ביטחון שוטף למלחמה. חיזבאללה שיגר רקטות לעבר יישובי הצפון. מחיר הדמים ההולך וגובר ששילם צה"ל לאורך השנים על השהות ברצועת הביטחון הוביל ללחץ ציבורי

בינואר 2000 התנקש חיזבאללה במפקד מצבא דרום לבנון, אשר שימש כמפקד הגזרה המערבית בצד"ל והממונה על הביטחון בארגון.

במרס אותה שנה החליטה ממשלת ישראל לסגת מדרום לבנון – אזרחים ואנשי צבא כאחד. צה"ל החל בפינוי מוצבים וחלקם הועבר לידי צד"ל.

חוליות בה"ט סייעו בארגון התחמושת ובפינוי תחמושת צד"ל לעבר ישראל.

ב-24 במאי בעקבות התמוטטות צד"ל וההתקדמות המהירה של חיזבאללה, החליטה ממשלת ישראל על הסגת כוחות צה"ל לקו הגבול הבינלאומי. ההחלטה לבצע נסיגה באורח חד צדדי ללא הסכם עם סוריה או לבנון הייתה פועל יוצא של כישלון המשא ומתן שניהל אהוד ברק עם סוריה בחודשים שקדמו לנסיגה.

גובר לפינוי

1997-2006

אירועי "גאות ושפל" האינתיפאדה השנייה ספטמבר 2000

זמן קצר לאחר יציאת צה"ל מלבנון החלה האינתיפאדה השנייה שכונתה בצה"ל אירועי "גאות ושפל". במהלך האירועים נדרש המרכז לבצע תפנית בפעילות הבימ"לים ולעבור להנצלת תחמושת אלפ"ה (אמצעים לפיזור הפגנות).

מבצע "חומת מגן"

מרץ 2002

הוצאת הרק"ם מאחסנה יבשה (אח"י), בחנו את התחמושת בצל"ם ובבונקרים וארגנו אותה מחדש.

מרת"ח ליווה את היחידות למשימתם באיו"ש, תוך תמיכה טכנו-לוגיסטית מלאה בעת הפעילות המבצעית וסיוע מסיבי בהחזרה לכשירות של התחמושת בצל"ם ובבונקרים בסוף הפעילות המבצעית. מרת"ח צוין לחיוב על ידי הלוחמים והמפקדים ובמיוחד הפעילות יוצאת הדופן של המרכז.

מטרת מבצע "חומת מגן" הייתה להפעיל לחץ על הרשות הפלסטינית, תוך גביית מחיר ופגיעה בארגוני הטרור ובכך להביא לשינוי אסטרטגי של הרשות בלחימה בטרור.

מרת"ח פעל במסגרת המבצע באופן ייחודי הן מול שיטות ההפעלה הנהוגות בעיתות חירום ובמבצעים והן מול שאר מרכזי אט"ל. הוקמו צוותים ממרת"ח בפיקוד קצינים. הצוותים פעלו מול כל ימ"ח מתגייס, והם שולבו בכל תהליך

מלחמת לבנון השנייה

ו"גשמי קיץ"

שיירה של אושקוש "מגבה נע"

אספקה באמצעות משאיות מטכ"ליות ולא ברכבי היחידות.

במלחמה זאת "מובצעה" שיטת אספקת תחמושת ארטילרית באמצעות מגבה נע. במלחמה זו יושמו לקחי מבצע "ענבי זעם" ותרגילים. בה בעת נפילות טק"ק ורק"ק בבסיסים נמרה ותפן חשפו את מרת"ח, כמו את כל עם ישראל, לחזית אחרת של מלחמה. בצה"ל קיבל המצב החדש את הכינוי "העורף הלוגיסטי הצבאי". במהלך המלחמה קיבל מרת"ח פתרונות להתמודדות.

הירתמות מערך המילואים ההתגייסות של כלל האוכלוסייה ודבקותם במשימה לאורך כל תקופת הלחימה ובמהלך החזרה לכשירות הציגו חוסן ארגוני הראוי להערכה.

בשנת 2006 החל מבצע "שכר הולם" שמאוחר יותר נקרא "שינוי כיוון", והתגלגל ל**מלחמת לבנון השנייה**. בעקבות חטיפת החייל גלעד שליט יצא צה"ל למבצע צבאי בעזה שכונה **"גשמי קיץ"**.

העיסוק בשיפור המוכנות האופרטיבית הביא את המרכז לעמידה מלאה באספקת תחמושת לכוחות הלוחמים תוך שמירה על רציפות האספקה. במקביל לאספקת תחמושת בבי"מ לים עסקו בהנצלת תחמושת. המרכז הוכיח רמת מוכנות ומבצעיות גבוהה ועמד בכל המשימות שהוטלו על עליו.

במלחמת לבנון השנייה נמצא כי ניפוק הקפאות תחמושת לא תאם את התפיסה, ומרת"ח נדרש לנפק פריטים מסוימים, לעיתים לפתוח חבילות ולנפק ניפוק חלקי ולבצע

המרכז תמך במערך הלוחם, יזם וסייע ליחידות במהלך הלחימה ובסיומה בארגון התחמושת בשלבי התארגנות הכוחות וכלק מחזרה לכווננות וכשירות של היחידות ושל המרכז. המלחמה העצימה במרכז את ערך כבוד האדם, המקצועיות, הרעות והשירות.

גם במלחמה זו, במהלכה ובסיומה, עסקו צוותים ממרת"ח באיסוף שאריות חנ"ה שהיו מפגע בטיחותי, באיסוף תחמושת שלא נורתה ובהחזרתה ובאיסוף אריזות. לקחי המלחמה הובילו להחלטה להצמיד משאית אמבטיה לכוחות לשם איסוף אריזות ושאירות חנ"ה, להקמת צוותים לטיפול "ביום שאחרי", להגדרת תפיסת הפעלה ועוד.

לטיפול בלוט התחמושת והפסולת קיבל מרת"ח טירונים וצוותים מאט"ל, לרבות צוות בראשות אלוף אבי מזרחי. הצוותים עסקו במיזון ובארגון מגרש האריזות – משימה שנמשכה כחצי שנה.

הגם שלקחי המלחמה העלו כי המרכז עמד במשימותיו בצורה טובה מאוד, נבחנו תהליכים ומנגנונים שמטרתם לשפר וליעל עוד יותר את אספקת התחמושת – למי שצריך, מתי שצריך, היכן שצריך ובכמות הנדרשת. בתוך כך אובחן הצורך באיזון נכון בין המענה הבלתי מתפשר שאותו מספקים אנשי המרכז, לבין ההכרח לשמירת עצמאות ביחידה לשמירת כשירות. המרכז הציג מוכנות ויכולות גבוהות מאוד.

פגיעת טק"ק בנמרה

פסולת אריזות תחמושת ממלחמת לבנון השנייה - 2006

גמישות תפעולית של המרכז

המרכז נכון לכל משימה ובשנת 2001 נטלו אנשי מרת"ח חלק בארגון שלל אניית הנשק "סנטוריני".

ההתנתקות - 2005

בשנת 2005 בתוכנית ההתנתקות הוטלה על מרת"ח המשימה לתת מענה לוגיסטי למשטרת ישראל במתחם מחנה עמוס, בכל שלבי ההתנתקות. כן לקחו חלק אנשי מרת"ח בפינוי המתיישבים כחלק מגדוד "ליאל" של אט"ל.

אנשינו יצאו לביצוע המשימה לאחר הכנה מנטאלית כשהם ערוכים רגשית, תודעתית והתנהגותית.

המשימה בוצעה ברמת שביעות רצון גבוהה מאוד וללא תקלות.

נווה דקלים

תל קטיבא

ההתנתקות

שינויים ארגונים אסטרטגיים במרת"ח מעבר לשירות לבית הלקוח

בשנת 2000 נערך במרכז תהליך אסטרטגי שכלל עיצוב הזהות ומעבר ממיקוד כלפי פנים למיקוד כלפי חוץ, כלומר תפיסת העשייה בפרספקטיבה הרחבה של המשימה הצבאית. בתהליכים שותפו, מעבר לנציגי המרכז מהמערך הסדיר והמילואים, גם לקוחות ברמות שונות. בתום התהליך הוגדר **ייעוד**

חדש למרת"ח.

מהות השינוי נעוצה בנטילת אחריות על כשירות התחמושת גם ביחידות ושינוי בשיטת אספקת תחמושת ומעבר לשירות "בבית הלקוח" ובהתאמה גובש חזון. במהלך העשור בוצעו שינויים ארגונים נוספים. במקביל לשינויים בארגון סד"כ צה"ל גם במרת"ח התבצעו שינויים ארגונים מבניים ותפיסתיים.

שינויים מבניים

פינוי בסיס העמקים בשנת 2002, פינוי בסיס קציעות בשנת 2003 ופינוי וסגירת בסיס באר־שבע הביאו למיצוב המרכז על שלושה מרחבים ושני בסיסים בכל מרחב.

הוקם בסיס לקליטת תחמושת מוחזרת בבסיס חתירה, אשר החל לפעול בשנת 2008.

ביטול היחידה לקליטת תחמושת שלל (יקת"ש).

בסיס עמקים

הכרה במסלול בכיר (רנ"ג) – לממוני בטיחות בצפון, למפקד חולית בה"טנוספת) שביעית) ולראש תחום מערך הטילים במפקדת המרכז.

בסיס קציעות

בסיס באר־שבע

עוברים ממרכז התחמושת למרכז התחמושת והטילים

בשנת 2004 שונה שם המרכז והפך ממרכז התחמושת למרכז התחמושת והטילים, הרעיון שעמד בבסיס השינוי העצמת המרכז והדגשת העיסוק בחימוש מתקדם. בסיום התהליך פורסמה פק"א מעודכנת למרכז.

מיקור חוץ

תחום נוסף שנבחן היה מערך האבטחה שהעסיק את המפקדים בכל הרמות. לא מעט דילמות עלו במהלך הבחינה. לדוגמה האם זה מוסרי לתת לגורמים אזרחיים לשמור על בסיס צבאי כאשר החיילים נמצאים בבסיס.

לאחר בחינה כלכלית נמצא כי אין בשלות לצאת למיקור חוץ, לצד זה נעשה שינוי תפיסתי ומעבר מאבטחה להגנה ושינויים נוספים.

כחלק מהרצון להתייעל הגיע לאט"ל תחום מיקור החוץ ובתוך כך למרת"ח. מיקור חוץ הוא שיטת ניהול מודרנית שבבסיסה עומד הרעיון להוציא מהארגון את תפעול הפעילויות שאינן נמצאות בליבת העשייה.

במרת"ח נבחן תחום הבימ"לים, וההצעות שהתקבלו לא עמדו בדרישות – תרומת הבימ"לים ותמיכתם במהלך מלחמת לבנון השנייה חזיקו את הצורך להשאיר את הבימ"לים במרת"ח.

השינוי הארגוני בשנת 2006 מעבר מאט"ל לאלר"ם

אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה הפך לאגף
הלוגיסטיקה, הרפואה והמרכזים, ושמו שונה
מאט"ל לאלר"ם.

מרת"ח לקח חלק בסדנה שהוביל ראש אט"ל
– מאט"ל לאלר"ם" ובהטמעת תוכנית השיווק
שבנתה באלר"ם.

סוכמו הבנות בכל הקשור לפעילות בתחום ניהול
משק התחמושת, פעילות הבימ"לים והמעבדות.

כחצי שנה לפני מלחמת לבנון השנייה החליט
הרמטכ"ל דני חלוץ להנהיג שינויים נרחבים
בצה"ל. הרעיון שעמד בבסיס השינויים היה
להעביר לזרוע היבשה את האחריות המלאה
לבניין הכוח ביבשה שבאופן מסורתי הייתה בידי
המטה הכללי. מפקדת זרוע היבשה קיבלה
אחריות על כל החילות הלוחמים ביבשה,
על חילות תומכי הלחימה (חילות החימוש,
הלוגיסטיקה, התקשוב וחיל השלישות) ועל
החטיבה הטכנולוגית – החט"ל.

לוגיסטיקה רב זרועית

היעדר יכולת שיווק המצבורים.
הוכנה תוכנית מגירה להכלת מצבורי חיל-
האוויר לרבות תוכנית ראשונית לבינוי.

במועד זה (2003) תחמושת חיל-הים עברה
כבר לאחסנה במרת"ח. הפעילות הניבה
שיתוף פעולה בתחום טיפול בטילים עם זרוע
הים והאוויר ובתחום סילוק תחמושת. במועד
כתיבת ספר זה (2016) חודשה עבודת
המטה לאחסנת פריטים מסוימים של חיל-
האוויר במרת"ח.

בשנת 2004 מונה מפקד מרת"ח עלידי
ראש אג"ת לבחון את כדאיות העברת תחום
אחסנת התחמושת ואחזקתה לניהול בגוף
מרכזי למול כדאיות אזרוחו או הותרתו
בזרועות או בגופים.

הוקם צוות משותף, אשר למד את המצב הקיים
ואת הצרכים בזרועות האוויר והים ובאמ"ן.

המלצת הצוות הייתה להכיל את מצבורי חיל-
האוויר במרת"ח – התוכנית לא מומשה בשל

2006-1997

שינויים בארגון סד"כ צה"ל

האילוצים התקציביים והשינויים בתרחיש האיום הובילו את צה"ל לקבל החלטות בדבר הקטנת הסד"כ. יחידות פורקו והתחמושת שהייתה ברשותן חזרה למרת"ח. צוותים מתוגברים של מרת"ח פעלו בשיתוף היחידות על בסיס תוכנית סדורה בארגון התחמושת ובפינויה לבסיסי מרת"ח.

חלק לא קטן מהתחמושת שחזרה למרת"ח הונצלה בבני"לים וחזרה למעגל מלאי כושר גבוהה.

לוגיסטיקה מרחבית

הבחירה בשיטת "לוגיסטיקה מרחבית" נבעה מהעובדה שצה"ל הוא צבא טריטוריאלי הפועל בגזרות ידועות ומוכרות מול אויבידוע ומוכר. בתנאי שטח קטנים ובקווי אספקה קצרים.

תפקידו של אגד הלוגיסטיקה המרחבי (אלמ"ר) הוגדר "מתן מענה לוגיסטי לכוחות השהים במרחב הגיאוגרפי שבאחריות האגד (קיצור "הזנב" הלוגיסטי)".

אגדי תחזוקה פורקו ואלמ"רים הוכפפו ישירות לפיקודים המרחביים.

כחלק מהטמעת לוגיסטיקה מרחבית נערכו סיוורים של מפקדי פלוגות הדחיפה וסגל המפקדים בנקודות פריסה של מרכזי הלוגיסטיקה הנייחים (מל"נים) תוך השתלבות בכלל האימונים והתרגילים והתאמת תוכניות אופרטיביות. כמו כן נדרש מרת"ח לסייע מקצועית בהפעלת המל"נים. משמעות הסיוע הייתה הקצאת כוח אדם מתוך סד"כ המרכז.

מעבר לשינוע באמצעות "מגבה נע" רמסע

אחסנה מראש על גבי רמסעות מחייבת אחסנת חוץ, כיוון שלא ניתן לאחסן את הרמסעות במחסנים – דבר שיוביל לבזבז משאבי אחסנה וסרבול בתהליך העמסה. על מנת לשמר את איכות התחמושת המועמסת מראש על גבי משטחים, פותחה שיטת אחסנת רמסע בתוך קובייה בטון (שוחת שועל) המכוסה עפר תוך צמצום מרחקי הפרדה פנימיים בין השוחות וניצול מירבי של שטח האחסנה. על פי ניסוי ההתכנות שבוצע על ידי נס"א, נמצא כי שיטת האחסנה בשוחות שועל נכונה לאחסנת תחמושת ארטילרית ותחמושת טנקים בכמויות גדולות ובמרחקי הפרדה מוקטנים.

שינוע תחמושת על גבי רמסע – מגבה נע – הינה שיטה שפותחה עוד בשנת 2000. הרעיון שעמד בבסיס השיטה היה מתן גמישות ליחידות הלוחמות, צמצום זמני ההעברה ממשאית לקרקע וצמצום זמן ההעמסה במרת"ח בשעת חירום. חלק מהרעיון היה שאת המשטחים היו צריכים להעמיס מראש, על פי דרישות אופרטיביות, ובשעת חירום יתייצב רכב ייעודי שעליו יועמס המשטח.

מרת"ח גיבשתפיסת הפעלה, אשר נבחנה במהלך מלחמת לבנון השנייה. התפיסה הוכיחה את יעילות התהליך, בוצעה הרחבה והוגדרה רמת מלאי הנדרשת להעמסה מראש במרת"ח מולתוכניות אופרטיביות. לצד זה הורחב השימוש גם לשינוע תחמושת טנקים.

מרת"ח מנהל את המלאי ב-FIFO בשאיפה שהמלאי יצא לאימונים כדי למנוע פסילות ונזקים בתחמושת המאוחסנת באחסנת חוץ.

ניתן ליישם שיטה זו במרת"ח, אך לעצמה היא טובה מאוד גם לאחסנת תחמושת בבונקרים אוגדתיים וחטיבתיים, כאשר קיימת בעיה של אחסנה מירבית של תחמושת בשטח אחסנה קטן.

במרת"ח הוקמו מספר "שוחות שועל", ובבחינת העלות נמצא כי היא גבוהה ולא נמצא מקור תקציבי להקמת אתרי אחסנה. יש כוונה בעתיד לאחסן את הרמסעות בקומות לצורך ניצול שטח זימון אוטומטי של רמסעות לניפוק ליחידה.

הקברים "שקברו" את פרויקט שינוע ברכבת

מערת הקבורה בבסיס התחמושת במרכז הארץ. "המערה הפכה להיות אטרקציה" גילום: ליאור חורש

כחלק מרצון להתייעל בוצעו ניסויים להובלת תחמושת באמצעות הרכבת.

לאחר התגברות על מספר קשיים שעלו במהלך הניסוי כמו משקל, מעבר לשימוש בחשמל ברכבת בעתיד, ציר הנסיעה, אופן ההובלה ועוד הוחלט "להחיות" את קו הרכבת שהוביל לבסיס בתקופת הבריטים. הפרויקט יצא לדרך ובשלב העבודה נמצאו קברים עתיקים שלהערכת מומחים הם שימשו משפחה יהודית אמידה לפני כ-2400 שנה. רשות העתיקות "גברה" על הצרכים והפרויקט הופסק.

קברים עתיקים התגלו בבסיס תחמושת

מערת קבורה התגלתה בעת חפירות בבסיס ● הערכה: הקברים שימשו משפחה יהודית לפני כ-2,400 שנה

מאת יואב מלמד
 טרקטור שעסק בעבודות תשתית בבסיס תחמושת במרכז הארץ, השתף במקרה מערת קבורה עתיקה ובה שרידי אדם. פקחי רשות העתיקות שהוזעקו למקום, העריכו שהמערה נחצבה לפני כ-2,400 שנה.
 במערה, ששטחה כארבעה מ"ר ועומקה כשני מטרים, התגלו ארבעה קברים צמודים, שכל הנראה היו שייכים למשפחה יהודית אמידה, שהתגוררה בקרבת מקום. בתוך הקברים נמצאו עצמות רגליים וחלק מגולגולת, ולצדם כרים קטנים לשמון ובקבוקי בושם. ברשות העתיקות מעריכים כי בבסיס חבויים קברים נוספים, ומאז גילוי המערה אנשיה סורקים את הבסיס.
 "המערה הפכה להיות אטרקציה בבסיס, לצד האנטילופות שלנו", סיפר מפקד מרחב מרכז במרכז התחמושת, סא"ל יוסי אפרגן. "אנחנו לוקחים את מי שמגיע לבסיס לאזור העתיקות. זה חלק מהתוכנית של כל ביקור".

אימוץ תקן האחסנה DOD / 4145

שאפשרו לווסת ולארגן את התחמושת בצורה אופטימלית. לצד זה בשנת 2000 בוצע סקר מקיף לכל המחסנים של מרת"ח באמצעות מרכז בינוי על מנת לגבש תוכנית לשיקום המחסנים.

עוד המליצה הוועדה על אימוץ תקן מספר 4145 של משרד הביטחון העוסק בבטיחות ייצור, באחסנה ובשינוע תחמושת וחומרי נפץ. התקן כולל שינויים, הרחבות והתאמות לתנאים הקיימים בגופי מערכת הביטחון. תקן זה החליף

התקן מאפשר שימוש במבנים עד תום אורך החיים של המבנה באישור ראש הארגון.

התקן אומץ על ידי משרד הביטחון בשנת 2002, ומימוש נעשה בהתאם לתוכנית שהתבססה על שלוש אבני דרך.

במקביל הוקמה ועדה למו"פ מיגון מבנים בהובלת קהנר" ובשיתוף חיל-האוויר, חיל-הים, אט"ל-מרת"ח, מרכז בינוי ויועצים נוספים שעסקה בכל נושא מיגון בצה"ל בתוך זה מחסני מרת"ח.

במקביל לפעילות חברת ענכל פיתח מרת"ח תוכנה המאפשרת להציג את כל חריגי האחסנה בהתאם לקריטריונים שנקבעו ושמוססים על המרחקים שקובע תקן DOD/4145. המערכת מאפשרת לחשב את כמות המחסנים הנדרשת מול כמות נתונה של תחמושת ומול מגבלות והתניות של המשתמש בעיתות רגיעה ובחירום ובעיקר בעת קליטת כמות גדולה של תחמושת. לצד זה נותנת המערכת המלצה על מקומות האחסנה למול שטח פוטנציאלי פנוי באותה עת.

את תקן נטו שהיה נהוג בצה"ל.

בעקבות פיצוץ במפעל תע"ש "נוף ים" בשנת 1992 הוקמה ועדה לבחינת נושא אחסנת תחמושת בצה"ל. במסמך שסיכם את עבודת הוועדה, הומלץ (בין היתר) על הגבלת האחסנה במחסנים.

הגבלה זו נבעה מכך שבמחסנים מסוג זה משולבות קורות דרוכות העלולות להשפיע על החוזק הדינמי של המחסן (ובהתאם לכך, לעמידותו בעת אירוע פיצוץ של מחסן שכן), ועלה צורך בביצוע חיזוקים לייצוב המחסנים. המלצות הוועדה התקבלו, מרת"ח התמודד עם מציאת פתרונות לאחסנת תחמושת, ומרכז בינוי עסק במציאת פתרונות לשיקום המחסנים.

מרת"ח בשיתוף חברת "ענכל" פיתח מערכת לאופטימיזציה של אחסנה מסוג זה. המערכת סייעה למרת"ח לעמוד בכללים ובמגבלות

מחסנים כבדים במרת"ח

קיימים ארבעה דגמי מחסנים מובילים במרת"ח הנבדלים בסכמה המבנית שלהם. המחסנים מורכבים משני אלמנטים עיקריים: מבנה אחסון ראשי במידות 10.4x30.4 מטר ובגובה של כ-5.0 מטרים ואלמנט כניסה על פי דגם המחסן.

מחסני מרת"ח הינם מחסני בטון מכוסי עפר המוגדרים כמחסנים שאינם "סטנדרטיים" על פי תקן/מדריך 4145. עם זאת, אם קיים כיסוי עפר תקין על פי התקן, עומדים מחסנים אלו ברמות החשיפה המותרות על פי התקן לאוכלוסייה אזרחית. לאחר סקר סוכם על שיקום מחסנים כדי שיעמדו בדרישות התקן וכדי להעלות את תכולת האחסנה. כספים שהתקבלו משיווק בסיס באר-שבע, אפשרו לממש את תוכנית השיקום באופן חלקי.

שיקום מחסנים

2006-1997

עוברים מאבטחה להגנה

איומי הפח"ע הביאו את מרת"ח לשינוי בתפיסת האבטחה ולמעבר מ'אבטחה' ל'הגנה'. העיסוק בהגנה על נכסי היחידה הפך לעיסוק ליבה. במהלך הדיונים הוחלט על עדכון "חליפת מיגון" לכל בסיס במרת"ח בהתאם לאיומים ולנקודות תורפה, גיבוש תוכנית רב שנתית למימוש ומעבר למערך הגנה קבוע ואורגני (במקום סיוע מז"י ואט"ל בחיילי חובה וקבע).

שילוב טכנולוגיות כמענה לאיומים לרבות פתרון למעבר משפחת אבו חמדה בבסיס תפן) משפחה שבעבר קיבלה אישור לחצות את הבסיס לעיבוד שטחים חקלאיים ומעבר העדרים, עם הזמן המשפחה גדלה והמעבר הפך להיות מטרד).

כמו כן הוחלט על מיזם המאבטח להעלאת המוטיבציה בקרב המאבטחים ולצמצום הנשר. מהות המיזם הייתה פעילות חינוך מוגברת, שינוי בסביבת העבודה והענקת ציוד אישי ייחודי למאבטח.

השירות ליחידות

חלשינוי באסטרטגיה הארגונית, ומרת"ח עבר ממערכת יחסי גומלין "ספק-לקוח" לשותפות מלאה עם הלקוחות. השינוי הוביל לרמת כשירות גבוהה ביחידות, להעלאת מודעות מפקדים לנושא התחמושת, להקטנה משמעותית של היקף הנזקים בתחמושת ביחידות צה"ל ולרידוד עלויות צה"ל בתחום משק התחמושת.

מרת"ח הרחיב את חבילת השירות לאספקת תחמושת ולוט ומשיכתה מכלל יחידות צה"ל. המרכז הוגדר כספינת הדגל של אט"ל במתן שירות, בשביעות רצון גבוהה מאוד ולאורך זמן.

2006-1997

חוליית בה"ט

בשנת 1998 הוקמה חוליית בה"ט (בחינה, הדרכה וטיפול) (לאחר פיילוט מוצלח. פעילות היחידה תרמה להעלאת המודעות לטיפול בתחמושת ולאחזקתה בדרג השדה.

אנשי חוליות הבה"ט עובדים על פי תוכנית עבודה שנתיית שבה הם מבקרים באופן יזום ביחידה. במקרים מסוימים החוליות פועלות על פי קריאה של היחידה, מטפלים בתחמושת ומאשרים את החזרתה למרת"ח, מסייעים ליחידות השונות בהתארגנות לפני תע"ם ובחזרה מתע"ם ובאימונים שוטפים

לדוגמה, בשנת 1998 ירד היקף השבתת התחמושת, ביחס לשנת 1997, ב-33 מיליון שקלים חדשים, וחלק ניכר של ירידה זו נבע הודות לפעילות הבה"ט. במשך הזמן הציגו חוליות הבה"ט הצלחות בירידה בהשבתות תחמושת, בחיסכון ובהתייעלות במסגרת אישורי החזרה של תחמושת למרת"ח.

מרת"ח בשיתוף החט"ל גיבשו הטמיע ספר לבונקר תחמושת (מיפוי ומחשוב כלל אתרי התחמושת), אפיון והגדרת ערכת כלי עבודה לבוחני תחמושת בצה"ל. אספקת שירות קמעונאי על בסיס כלי רכב מסוג ממי פורד.

בשנת 2001 במסגרת יום איגום תומכי לחימה זכה מרת"ח בפרס ראש אט"ל על פעילות חוליות הבה"ט במסגרת אחזקת תחמושת בשדה – הישג

שהביא לתקנון ולמיסוד שבע חוליות שירות.

פעילות בבימ"לים ובמעבדות

יש להוסיף את מסירות ומימנות העובדים הרואים בתעסוקה זו שליחות וערך.

גם בעשור זה נדרשה פעילות בבימ"לים ובמעבדות במקביל לפעילות המבצעת שהמשיכה להתנהל.

מאז הקמתם הבימ"לים הם עברו שינויים והתחדשו בטכנולוגיות במגבלות התקציב ו"ברוח התקופה".

בשנים אלה קידם צה"ל מיקור חוץ, והמרכז בחן את מיקור הבימ"לים למול הצעת תע"ש.

תרומת הבימ"לים ותמיכתם במהלך הלחימה חיזקו את הצורך להשאיר את הבימ"לים במרת"ח.

הבסיס הכלכלי לקיומו של כל מפעל אזרחי הוא השילובה הנכון בין שלושה יסודות שהם: איכות, זמינות ועלות – כך פועל הבימ"ל במרת"ח. לכך

שיווק בסיס באר-שבע

מרת"ח התחדש הודות לשיווק בסיס באר-שבע. הכסף שהתקבל משיווק הבסיס אפשר לשלב ולשדרג טכנולוגיות בבימ"לים, במעבדות ובמערך ההגנה. הוקם בסיס ציוד מוחזר מודרני בבסיס חתירה המאפשר גם יכולת הנצלה של תחמושת ("מיני" בימ"ל).

טיפול חלקי בתשתיות האחסנה בדגש על התאמת מחסנים לדרישות האחסנה – כיסוי המחסנים, איטום וחזוק מבני (קונסטרוקציה) של המחסן בהתאם לסקר מבנים שבוצע על ידי מרכז בינוי.

סלילת דרכי פטרול והקמת גדרות אלקטרוניות בבסיסים.

פיצוץ תחמושת

סילוק תחמושת

מפקד בימ"ל נמרה מציג לרמ"ט אט"ל סילוק סמי ירוק של תחמושת

המרכז הוביל ומוביל פעילות לאומית למזעור מזקים סביבתיים. בתוך זה הוחלט בשנת 2000 על הפסקת שימוש באתר הטמנה. במרת"ח פותחו שיטות "ידידותיות" לסילוק תחמושת וטילים ולמחזורם: סילוק ירוק באמצעות הבימ"לים של המרכז תוך מחזור מתכות וחומרים.

כן נפתח אפיק נוסף לסילוק ירוק באמצעות תע"ש, בתמורה למחזור חומרי הגלם עלידי תע"ש ובעלויות נמוכות, ופותרה שיטה לסילוק פגזי מצר.

במרת"ח רוכזו מאמצים, סולקה תחמושת שהתקבלה מצד"ל במסגרת יציאת כוחות צה"ל, והוחל בעבודת מטה לאפיון מתקן לאומי לסילוק בשיטות ירוקות.

מצוקת שטחי אחסנה, לאור המגבלות שהוטלו לאחר אימוץ המלצות ועדת קחש"ר שהוקמה לאחר פיצוץ במפעל תע"ש, הביאה לבחינת היקף התחמושת הפסולה בראייה כלכלית: עלות סילוק תחמושת, היקף פינוי מחסנים וחליף בינוי מחסנים שנדרשו על מנת לממש את הנחיות הוועדה.

בניתוח משק התחמושת שבוצע בשיתוף החט"ל, אותרו פריטים שאינם נדרשים ושלא כדאי להנצילם. עקב כך פונו שטחים ואורגנו מחדש כדי לאפשר שהאחסנה תעמוד בדרישות הבטיחות לצד מענה להצטיידות בתחמושת.

מפקד מרת"ח מונה מטעם שר הביטחון כיושב ראש הוועדה העליונה לסילוק תחמושת במערכת הביטחון שתפקידה לגבש ולקבוע מדיניות סילוק בראייה לאומית.

בטיחות, איכות והגנת הסביבה

האיכות מהווה חלק בלתי נפרד מהעשייה, משולבת בתרבות הארגונית ומיושמת בכל תחומי העיסוק – בתהליכי ההנצלה, האחסנה, סילוק התחמושת, שגרת המחנה וטיפוח סביבת העבודה בראיית הפרט והמסגרת.

כמרכז שחרט על דגלו את תחום הבטיחות והגיהות, המרכז פועל על פי תקני האיכות ISO 9001 ותקן הבטיחות ISO 18001. המרכז הותעד לתקן איכות הסביבה ISO 14001. זכה בתו הזהב של מת"י.

כמו כן, נעשתה פעילות להכרזת בסיסי מרת"ח כבסיסים ירוקים.

המודעות לשימור האיכות ולאיכות הסביבה וחשיבותם מוטמעים במרכז כחלק בלתי נפרד מהעשייה, והם משולבים בתרבות הארגונית ומיושמים בכלתחומי העיסוק) ההנצלה, האחסנה, סילוק התחמושת, שגרת המחנה וכדומה). כך שולבו אנטילופות בבסיס נחל שורק.

עדר האנטילופות בבסיס נחל שורק

על התמדת המרכז בעיסוק בתחום איכות והגנת הסביבה קיבל מפקד מרת"ח אל"ם עופר גולינסקי מגן אישי מטעם השר להגנת הסביבה.

אל"ם עופר גולינסקי מקבל מהשר גדעון עזראז"ל את מגן השר להגנת הסביבה לצה"ל 2006

כמו כן עסק מרת"ח בשיפור חזות המחנות ולקח חלק בתחרות ארץ ישראל יפה. הבסיסים נמרה ותפן זכו בתחרות "צה"ל יפה בישראל יפה", ובסיס תפן זכה בכוכב זהב.

ביקור השר גדעון עזראז"ל, בשנת 2006, בסיס נחל שורק

זכייה שנתיים ברציפות במגן השר להגנת הסביבה

מקצועיות

העצמת המקצועיות ברמת הפרט והמסגרת באמצעות סיורים מקצועיים; למידה ארגונית ובין-ארגונית; קיום הדרכות וימי עיון; בניית תוכנית ומסלול התפתחות לכלל אוכלוסיית המרכז; השתלבות עם חיל החימוש-בה"ד 20 בנושא הכשרת בוחנים ומאחזקי תחמושת; הרחבת מעגל החניכים בקורס ייחודי למפקדים בתחום (התחמושת) קורס קציני תחמושת (לזרועות; ובניית מארז הדרכה ייעודי לספק התחמושת.

תחום התקשוב

נפרסו תשתיות תקשורת על בסיס סיבים אופטיים במפקדת מרת"ח ובוצעו הרחבות לתשתיות בבסיסים ושדרוג קווי התקשורת בבסיסים. הוגברה שרידות התקשורת באמצעות קישור לשני מתקני מחשב במקביל, הופעלו אפליקציות כגון צה"לנטו-OUTLOOK על בסיס מיסוד רשתות מקומיות. החל שימוש במערכת מדרג"ה כתחליף לקידמ"ה, כניסת מערכת מעקב החלטות ACTIONBASE הטמעת מערכת ממ"ח 6000 והעברת מחשבים לדומיין ARMY.

2006-1997

חיזוק תדמיתו של המשרת ותגמול למצטיינים

רכישת בגדי עבודה ייעודיים לטובת העוסקים בתחמושת, שילוב רכיבי ייעודיים למנהלי עבודה (מיול) והקצאת עמדות רכב שירות מעבר ליחס הצה"לי לאוכלוסיית עובדי צה"ל. הטמעת רכב שירות חריג מפקד הומניטארי חיזוק האזרחים כמובילים את הארגון בהיבט המקצועי וייצוב מעמדם בדומה למערך הקבע טיפול והענקת דרגות מקצועות טכניים (מקצ"ט).

לצד כל העשייה הייעודית, כמו הייחודית, עסק המרכז בטיפוח כוח האדם באוכלוסיות השונות. גובשה תוכנית מערכתית להעצמת הפרט ביחס לצורכי המערכת. הדגש מיוחד ניתן לאוכלוסיית **עובדי צה"ל** שכלל שיפור בדרגות שכר) לא עוד השלמת הכנסה(, הגדרת דירוג חדש לבוחני תחמושת, שינוי סביבת העבודה, שדרוג מחשבים אישיים, החלפת משאיות להסעת עובדים,

חניכת מתחם עובדים בנחל שורק

חייל החובה – פעילויות ייחודיות בדגש על אוכלוסיית המאבטחים והספקים הכוללות פעילות חינוך, קורסי נהיגה ושורות והקמת מועדונים.

אוכלוסיית הנגדים והקצינים ברמת הרס"ן – מתן תמריצים, דרגות בקיצור פז"ם, קורסי נהיגה, קורסי העשרה וגיבוש תוכנית שירות לטווח הארוך ככל האפשר.

מערך המילואים – הידוק הקשר עם מערך המילואים וביצוע טקסי פטור בשיתוף המשפחה.

"אימוץ" חטמ"רים

ראש אט"ל, אלוף אודי אדם, החליט על אימוץ יחידות שהיו עסוקות בפעילות בט"ש על ידי מרכזי אט"ל. במסגרת האימוץ נעשתה פעילות חינוך משותפת של בסיסי המרכז עם היחידות. כמו כן בסיסי מרת"ח סייעו ליחידות מעבר לתחום התחמושת גם בניצול פסולת ארגזים לייצור מתקנים לצחצוח נעליים, ארגזי פק"ל ונקודת המתנה לחיילים. מילוי שקי חול בשילוב מתנדבי "שר-אל" עבור המוצבים. יצור שערים, מחסומים ותיקון שערים במערת המכפלה. סיוע באחזקת כלים בסדנאות ועוד בהתאם לצורכי היחידה.

התרומה לקהילה

יד שרה – אגודת מתנדבים העוסקת בהשאלת ציוד רפואי ובשיקום החולה והקשיש. במסגרת הפעילות מסייע מרת"ח בתיקון ציוד רפואי.

הוסטל בית רש"י לילדים מוגבלים בבאר-שבע – אנשי מרת"ח משתלבים בהפעלת הילדים ובסיוע בעבודות תחזוקה.

פעילויות קבועות ומזדמנות - סיוע באריזת חבילות שי, התנדבות במעון "בית חם" בנתניה, ניקיון חופים, פעילות עם בתי החולים בחגים, סיוע לעמותת "לתת" לנפגעי הצונאמי, סיוע והעסקת תלמידים מבתי הספר – קשתות, רמות ניצן ובן עמי.

מרת"ח רואה ערך חשוב בשותפות בקהילה. כפי שכבר נאמר זכות היא לנו להיות שותפים לנעשה בקהילה שבה אנו חיים.

מרת"ח הרחיב את הפעילות בקהילה, והוא פועל בשיתוף עם הארגונים ועם המיזמים הבאים:

רוטרי-קרן רוטרי היא ארגון התנדבותי בין לאומי המסייע לאנשים רבים, בתחומים רבים תחת הסיסמא "שירות לזולת מעל לפרט". מרת"ח משתלבת בהפעלת מועדוני לילדים בעירגדרה, בסיוע בהכנת שעורי בית ובהפעלת מחשב, ובחופשת הקיץ כללה הפעילות סיוע בקייטנה.

"בשיבה טובה" – הפרויקט הופעל בחסות נשיא המדינה וכלל שיפוץ בתי קשישים בעירות פיתוח.

שיקום אתרי מורשת

שילוב מתנדבים "שר-אל"

"שר-אל" – עמותה הנתמכת בידי משרד הביטחון וגופים אחרים והמטפלת בכל הפעילויות הקשורות בגיוס מתנדבים בחו"ל לשירות לאומי בישראל ובהעסקת נכי צה"ל במחנות צה"ל. המתנדבים מועסקים במרת"ח בעיקר במשימות של ארגון לוטת חמושת. בתקופת שהותם בבסיס מבוצעות פעילויות לגיבוש חברתי ורעיוני בין החיילים ובין המתנדבים לחיזוק הקשר וזיקתם לצה"ל ולמדינה.

מצוינות

פרס ראשאט"ל – חוליות הבה"ט במסגרת יום איגום תומכי לחימה.

פרס ראשאט"ל – שיפור תהליכי פסילת תחמושת ביחידות.

פרס ראשאט"ל – פיתוח שיטה לתכנון פוטנציאל העמסת תחמושת בחירום.

פרס קחש"ר בתחום ההנדסי – שיפור תהליכי הנצלת תחמושת.

צל"ש קחש"ר על חשיבה יצירתית – סיוע לכוחות הלוחמים ולחיל-האוויר בשדרוג טילים במסגרת ה"מוח הקודח" כמענה לפעילות בשטחים.

פרס קחש"ר – על סילוק סמי ירוק של טילי גבנון.

פרס קחש"ר בתחום ההנדסי – להסבת עורב לאימונים.

פרס מפקד החט"ל על חשיבה יוצרת – הסבות לנב"ר.

מגן השר - להגנת הסביבה שנתיים ברציפות.

פרס מפקד זרוע היבשה על הצטיינות בתחום בטיחות בדרכים.

2006-1997

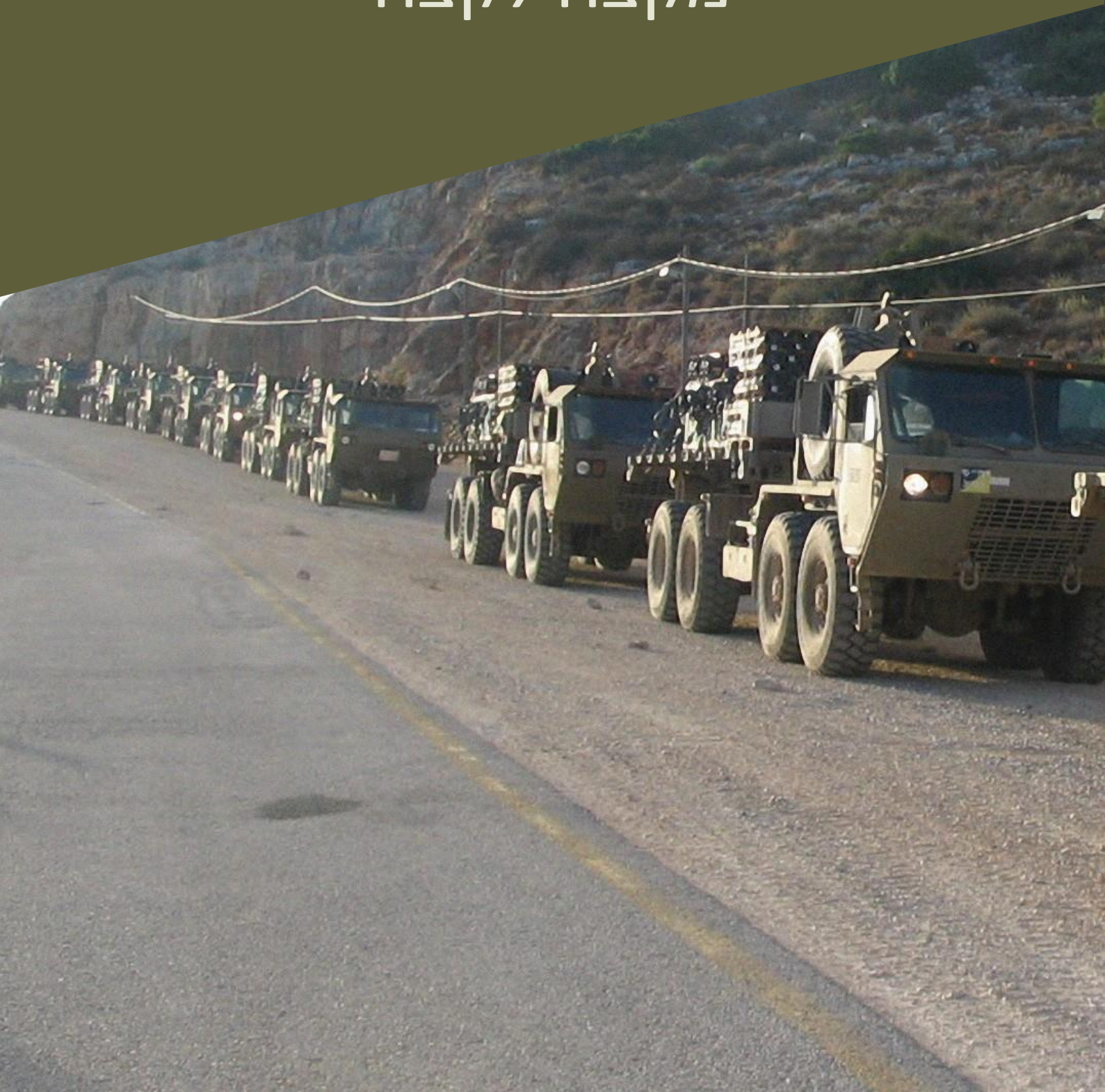

627189

פרק ו'
2016-2007

מרת"ח רואים רחוק
מקצה לקצה

מפקדים בעשור

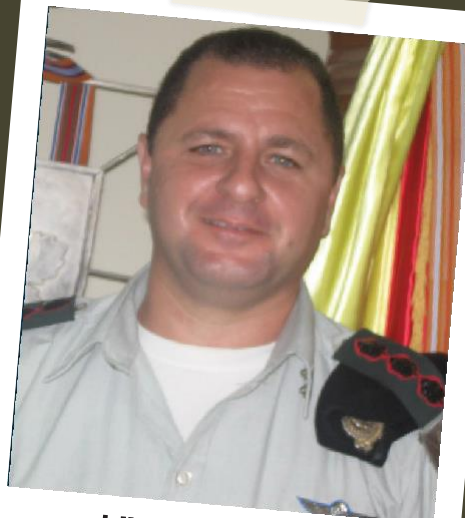
נהכ יפר ם"לא
2013 רבוטקוא - 2011 טסוגוא

אל"ם אייל טנה
2011 אוגוסט - 2007 מאי

וייח לאלצב ם"לא
2015 טסוגוא

ףלק ןהכ רפוע ם"לא
2015 טסוגוא - 2013 רבוטקוא

מבצעים ומלחמות

עשור זה היה רווי במבצעים ויש שהוגדרו כמלחמות. העיסוק האינטנסיבי בהפקת לקחים ומימושם הקפדני הביא את המרכז לעמידה מלאה באספקת תחמושת לכוחות הלוחמים במלחמת לבנון השנייה. מבצע "עופרת יצוקה", מבצע "עמוד ענן" ובשנת 2014 במערכת "צוק איתן".

מבצע "עופרת יצוקה" דצמבר 2008

מבצע "עופרת יצוקה" הבליט את החיוניות שנודעה למרכז במאמץ הלוגיסטי. הדבר הודגש בעקבות האיום על העורף האזרחי שחייב עיסוק בתחום הרציפות התפקודית. המרכז על כלל בסיסיו השתתף באופן פעיל במבצע – ניפק תחמושת לכוחות, תמך בהם באופן שוטף ולמעשה ניהל בפועל את חוות התחמושת במל"ן בבסיס צאלים, ואף היה אחראי לפירוקו בסיום הלחימה.

מרת"ח תמך וליווה באופן שוטף את היחידות הלוחמות במעלה הדרך ובהחזרתן לכשירות.

מרת"ח השתתף בתחקירים ובהפקות הלקחים ממלחמת לבנון השנייה ואף יישם אותם במהלך מבצע עופרת יצוקה.

מבצע "עמוד ענן" נובמבר 2012

במסגרת המבצע נדרש מרת"ח לספק תחמושת ליחידות הלוחמות ועמד במשימותיו בהצלחה. כן נדרש מרת"ח לשיטות פעולה שונות מהתכנון כגון הכנת מארזים גדודיים ודחיפה לרמת הסוללה, וביצע בהצלחה.

מרת"ח אף סייע בהפעלת שלוחות התחמושת במל"נים.

בסיום המבצע סייע מרת"ח ליחידות בהחזרה לכשירות.

מערכת "צוק איתן"

יוני 2014

ובסביבתו – נתן מרת"ח מענה מטבי כפי שמצופה ממנו ואף מעל ומעבר לכך בתחומים רבים. הדבר נשען על הרוח האנושית והדבקות במשימה של אנשי המרכז בכלל רבדיו.

לאחר המערכה סייע מרת"ח ליחידות הלוחמות לחזור לכשירות, ביצע מופעי חשיבה, למידה והפקות לקחים.

הלקח העיקרי היה **הקמת יחידות קדמיות** (ית"ק), המאגדות מסגרות היוצאות מהמרכז בשעת חירום והכוללות חוליות שליטה (חש"לים), חוליות אחזקת תחמושת וכוחות להפעלת המל"נים.

מערכת "צוק איתן" פרצה לאחר מבצע "שובו אחים" להשבת שלושה נערים שנחטפו ושנרצחו באיו"ש. שוב נדרש מרת"ח לנפק תחמושת ליחידות. במערכה זאת הושם הדגש לתחמושת מסוג אמצעי פריצה. תוך כדי לחימה הקים מרת"ח חוליית אמצעי פריצה (אמ"פ) בדומה לחוליית הבה"ט.

שוב הציג מרת"ח את החוסן הארגוני שלו, את הלכידות היחידתית, את תחושת המסוגלות ואת המחויבות לפרט. הגמישות הארגונית והחוסן האישי באו לידי ביטוי בעבודה שוטפת, בסביבה רווית איומים ותחת ספיגת אש.

במבחן התוצאה – על אף נקודות הקושי ולמרות הפערים הרבים בתוך מרת"ח

2016-2007

רציפות תפקודית

ההבנה כי מרת"ח נדרש לפעול ברציפות כמעט בכל מחיר גם תחת אש (איום טק"ק כמו איום שריפות) היא לקח שהופק בעקבות מלחמת לבנון השנייה. לשם כך הקים מרת"ח חמ"ל משל"ט חלופי בנמרה על בסיס בונקר תחמושת וכן חמ"ל ממוגן במפקדת המרכז, על מנת לאפשר רציפות תפקודית. המרכז אירח השתלמויות מטכ"ליות המדמות והמציגות עבודה תחת אש ופתיחת צירי תנועה חלופיים.

כוחות התגוננות והגנה גזרתית

הוקמו ומובצעו כוחות התגוננות והגנה גזרתית במטרה להתמודד עם איומי הרציפות התפקודית ופעולה תחת אש בחירום. בוצעו אימוני הקמה, אימון ייעודי לחוליות גילוי וזיהוי (גו"ז), קורס התגוננות למפקדי הכוח, הכשרת כוחות חילוץ וביצוע תרגיל לכבאים.

מערך המילואים

בוצעו הכשרות למערך המילואים וניתן הדגש לאימון החש"לים ולתרגולם לרבות סיור מפקדי פלוגות השליטה בנקודות פריסת המל"נים. מוסד תפקיד קציני קישור לפיקודים, גובשה עבורם תפיסת הפעלה, והם שולבו בתרגילים הפיקודים והמטכ"ליים.

2016-2007

חוסן ארגוני

בוצעה עבודה רבה בתחום התשתיות החומריות ובתחום ההכנה המנטאלית והמעשית של המפקדים. בוצעות דרכי מפקדים לפני אירועים ותרגילים, ובמהלכם הועברו הדרכות בתחום למפקדי מילואים. המרכז הותעד לתקן חוסן ביטחוני. התקן מספק לארגון יסודות להקמת מערכת ניהול חוסן ביטחוני והמשכיות אפקטיבית ומובנית היכולה להתמזג עם מערכות ניהול אחרות.

מאז מלחמת לבנון השנייה הגבר העיסוק בחוסן היחידתי ובהכנה לעבודה תחת מתאר ספיגת ירי טק"ק ורק"ק. לשם כך גובשה תמונת מצב של המרכז, אותרו נקודות המשבר הפוטנציאליות, והמרכז, על כל יחידותיו, הוכן לתרחישים שונים. במסגרת פורום רס"נים נדון נושא "מנהיגות בונה חוסן" – על הקשר בין מנהיגות במרת"ח לחוסן ארגוני במצבי השח"ם) שגרה, חירום ומלחמה).

קליטת תחמושת שלל מאוניית קלוד C ואוניית פרנקופ

מרת"ח כמרכז גמיש הנכון לכל משימה לקח חלק, גם בעשור זה, בארגון תחמושת שלל ובפינויה.

בנובמבר 2009 במסגרת מבצע "ארבעת המינים" השתתף מרת"ח בארגון ובפינוי תחמושת שלל שנמצאה על האוניה פרנקופ שהובילה אמצעי

במרץ 2014 נקלטה תחמושת שלל מהאוניה קלוד C מנמל אילת, אשר הובילה אמל"ח מאיראן בדרכה לרצועת עזה.

כל מבצע כזה היה מבחן מבצעי משמעותי למרכז במיוחד בנושא הבטיחות.

בתום כל מבצע הוצג בבסיס נחל שורק השלל במסגרת מסיבת עיתונאים לכלי תקשורת מכל רחבי העולם.

לחימה מאיראן בדרכה לחיזבאללה שבלבנון.

עולם ההגנה

אחר תנועת רכבי ההגנה.

מרת"ח באמצעות בה"ד 20 ביצע הכשרה לתפקיד מגן אסטרטגי.

תפקיד מפקד כיתת ההגנה מוסד. החיילים אותרו על ידי מרת"ח, בעיקר מהמערך לגיבוי לחימה) מג"ל(, מחיילים שמילאו תפקיד מפקד כיתה בשירותם בחובה. לאחר איתורם הם יצאו לקורס קצינים ושולבו במרת"ח. גם אתר ההטמנה קיבל מענה בתחום זה.

בתוך כך אושרה סיכת מגן אסטרטגי, והיא הוענקה למשרתים.

עולם ההגנה הפך לעיסוק ליבה. התפיסה שלפיה בהגנה אין מועד "ב" ואירוע גניבת תחמושת מבסיס מצפה רמון חייבו את צה"ל בכלל, ואת מרת"ח בפרט, לבחון בצורה שונה את מערך ההגנה על הבסיסים, לשלב בו טכנולוגיות, למסד שדרת פיקוד למערך ולשנות את איכות חיילי האבטחה.

התפנית במרת"ח התרחשה עם שילובה של טכנולוגיה מתקדמת: הוכנסו לשימוש גדרות אינדקטיביות, מצלמות, יכולות זיהוי טכנולוגיות וחמ"ל ההגנה מתקדם. בבסיסים שולבו מערכות שטח ביטחוני מיוחד) שב"ם(– מערכת מבוססת מכ"ם ומערכות "שועל לילה" למעקב

טיפול בפרט

שיפור משמעותי הושג גם בתחום העצמת הטיפול בפרט – סופקו מדים חדשים לחיילי ההגנה, נבנו מגרשי מינפיץ' ומועדונים ומוסד שיתוף פעולה איתן עם האגודה למען החייל ועם עמותת חיל החימוש שאפשרו לסייע ולטפל בחיילים שהוגדרו אוכלוסייה מתקשה. פעילות ברוכה שהביאה לצמצום היקף הנפקדים העריקים ונשר משירות.

מדיניות איכות משולבת

לראשונה בצה"ל השלים מרכז התחמושת והטילים הסמכה ל-5 תקני איכות בינלאומיים באופן המזכה את המרכז ב"תו הפלטינה" בעשור זה המרכז הותעד לתקן ישראלי "לאבטחת מידע" מספר 27001 ולתקן "חוסן ארגוני תפקודי" שמספרו 24001.

מידי שנה המרכז פועל לחידוש ההתעדה. מרכז התחמושת והטילים פועל להתעדת המרכז לתקן מניעת הטרדה מינית ולתקן תעבורה.

מרת"ח שותף במיזם "צבא הגנה לטבע" שמטרתו לקדם ולהוביל חיילים ומפקדים לאחריות, מעורבות פעילה ושמירה על ערכי הטבע הנוף והמורשת שבסביבת מרחב פעילות הבסיס.

מניעת זליגת תחמושת

סגירת גבול מצרים והתגברות הפיגועים הפליליים גרמו למיקוד תשומת הלב הציבורית והתקשורתית בזליגת תחמושת, והמסקנה במרת"ח הייתה ש"אסור באיסור חמור שהדבר יקרה אצלנו". תחום זה דרש עין פקוחה ועיסוק מערכתי בכל חלקי המרכז – החל מסימוני תחמושת, מעקבי SN ומעקב פנימי אחר תהליכי ספירה, בקרת תפקידים רגישים וכדומה. החמדות בתחום זה חייבה מחשבה מחדש וניהולה כסיכון של אפשרות לשיתוף פעולה עם גורמים פליליים.

אתר הטמנה

בעשור זה עסק המרכז רבות בבחינת חלופות לפינוי אתר ההטמנה, לאחר בחינת מספר חלופות על ידי גורמים מחוץ לצה"ל הוחלט בשלב זה לא לפנות את האתר ולמניעת זליגת תחמושת בוצע עיבוי של כ-5 מטר של שכבות עפר ושילוב טכנולוגיות מיגון.

"ערך" התחמושת

הסתכלות אחרת (אל"ם אייל טנה)

תחמושת היא משאב לאומי, ופעילות מרת"ח היא בגדר תעודת ביטוח של הצבא. תחמושת היא מהות מרת"ח, ואספקת תחמושת הינה פעולה אחת בקצה שרשרת התחמושת. לכן פעילות כל הגופים במרת"ח היא קריטית לתפעול משק התחמושת. מאמץ האספקה הוא ציר מקביל למאמץ האחזקה. אין חליפיות או היררכיה של חשיבות בין הצירים על מנת לספק תחמושת איכותית, בזמן הנכון למקום הנכון על פי צורכי הלחימה. לכן יש לשנות את ההסתכלות על התחמושת ממוצר מדף ל"תחמושת כאמל"ח" על כל המשתמע. ניתחנו את המשמעויות ממאמץ התחמושת כנגזר ממאמץ הלוגיסטי הכולל מקצה לקצה תוך בחינת התהליכים הנדרשים לתמיכת היחידות ברגיעה ובחירום ותוך מתן הדגש לסיוע בהפעלת המל"ן כחלק מהתווך הפיקודי. לצד זה בחנו את התהליכים הפנימיים בכל האמור לשרשרת התספוקת בחירום כולל אירוע קייזן.

2016-2007

מחסני מרת"ח ניסוי עמידות מחסני תחמושת

הוועדה למחקר ולפיתוח (מו"פ) של מיגון מבנים, בהובלת ענף ביצורים ממפקדת קצין ההנדסה הראשי, ובשיתוף פעולה עם מרת"ח, עם מרכז הבינוי ועם ענף התחמושת בחטיבה הלוגיסטית ליבשה (חט"ל) עוסקים מזה מספר שנים בסוגיית עמידות של מחסן תחמושת מסוג ב1 בפני פיצוץ תאונתי של מחסן שכן.

בשנת 2011 בוצע ניסוי נוסף לבדיקת עמידות מחסן תחמושת בפני פיצוץ המדמה פיצוץ תאונתי במחסן שכן בתכולות אחסנה NEW השווים ל-100 ול-120 טון.

סגירת היקף התקרה וכיסוי המחסן בעפר

ניסור תקרה בבסיס נחל שורק והצבתה בסיירים

2016-2007

בימ"ל ומעבדות

הוכנסו מערכות מיכון ואוטומציה דוגמת מכונות שרשור לתחמושת קלה, מכונת אריזת תחמושת ומכונת סימון בלייזר.

שולבו אמצעים וטכנולוגיות תחת תפיסת "עובד לא מרים משקל".

פעילות וחיוניות הבימ"לים כמכפילי כוח באה לביטוי גם במבצעים שהיו בעשור זה.

"המוח הקודח"

מידי שנה מרת"ח לוקח חלק בפיתוח ובניסוי פיתוחים מיוחדים לטובת תעשיות וגורמים בתוך צה"ל שהשתיקה יפה להם.

מכונת סימון בלייזר

סילוק תחמושת

תחום הסילוק מעסיק את המפקדים עוד טרם הכרזתו כמרכז. הטיפול בתחמושת כושר נמוך הווה אתגר גם בעשור זה.

חלה התקדמות משמעותית בתחום הסילוק הירוק ובכלל זה הבאת הנושא לכדי בשלות להקמת מפעל לאומי לסילוק תחמושת.

כמשלים, צמצום משמעותי של סילוק באוויר פתוח והרחבת יכולות לפירוקים מקדימים של תחמושת.

אין ספק כי עבודה רבה עוד לפנינו, מדובר באחד הנושאים הרגישים שיחייב לצד המשך עבודה הנדסית ותהליכית, השקעת משאבים לא מעטה בראייה צה"לית.

סילוק באמצעות אמולסיה

מרת"ח מן הקצה אל הקצה

לאחר שבוצעו מספר תהליכים אסטרטגיים גובשה תפיסת אחריות כוללת לעולם התחמושת מן הקצה אל הקצה שלפיה גם אם מרת"ח אינו אחראי רשמית לתחום מסוים, הרי הוא שותף, יוזם ומעיר. בכל מקרה לתחום הביצוע יש למרת"ח אחריות מלאה. האתגר שעליו ביקשה התפיסה לענות היה קיצור התהליכים במיוחד בחירום תוך העברת סמכויות מקצועיות למרת"ח.

• אחזקת התחמושת במרת"ח וביחידות – נבחן ייעול העבודה במסגרות השונות במרת"ח ואיתור נקודת עבודה חדשה בין מרת"ח ובין הפיקודים והיחידות, תוך התבססות על התובנה ממלחמת לבנון השנייה שלפיה התחמושת ביחידה היא באחריות היחידה.

• שיפור המקצועיות של העוסקים בתחמושת במרת"ח: התפיסה היא שחייל בקבע המשרת במרת"ח הוא בוחן תחמושת הכשרה תוך כדי תפקיד (OJT - On Job Training) והשלמת הכשרה רשמית לאזרחים עובדי צה"ל.

פינוי הנפלים בבסיס נמרה

בשנת 1982 אירע פיצוץ תחמושת שלל בבסיס נמרה שהביא לזיהום משמעותי של חלק גדל משטחי האחסנה בבסיס. כתוצאה מכך נוצרו מגבלות בטיחות חמורות וצומצם שטח האחסנה האפקטיבי בבסיס.

בשלב של תכנון ציר פטרול בנמרה עלה לסדר היום נושא הנפלים מאותו פיצוץ. במקביל הצורך בתשתיות אחסנה היה זרז לעסוק בנושא.

מאז 1990 החל פינוי נפלים ב"מנות קטנות".

בשנת 2009 בתקופה שאל"ם איילטנה שימש מפקד מרת"ח, "תפס" אלוף אבי מזרחי, ראש אט"ל באותו זמן, אותו ואת מפקד ההנדסה הפיקודי, אל"ם אושרי לוגסי) היום קצין ההנדסה הראשי (ואמר להם "תקשיבו זאת המשימה שלכם, לא עשו את זה 25 שנה".

בניגוד לעמדת אג"ת ובכוחות משולבים עם עזרה מחטיבת לוגיסטיקה, הרוב המוחלט של השטחים שהיו מזוהמים נוקה.

הפעילות נמשכה כשנתיים.

בין הנפלים נמצאו פגזי בזוקה למיניהם שנתקעו לעומק של יותר ממטר בתוך הקרקע מאחורי סלעים; בחלק מהמקומות נחשפו דרכים שהיו גלילים לנוע עליהן במשך השנים; וגם מתחת לאותן דרכים נמצאו כל מיני תחמושות ונפלים

של פגזים שלא התפוצצו.

על מנת להחזיר את השטח למצב שבו ניתן להכניס קבלן לעבודה, פוזרו והודקו 5500 טון של מצעים.

כוח אדם

מדיניות הקיצוצים הנכפית על צה"ל פעם אחוזרחים עובדי צה"ל תוקננו כמשימתיים ומרת"ח פעם לא פסחה גם בעשור זה. מדיניות וחשיבה אחרת למזעור הזעזועים היוו הזדמנות לשינוי ולא סיבה למשבר. כך נוצרה יכולת לשמור על אנשים איכותיים במקום לוותר על שירותם ולגייסם כאזרחים עובדי צה"ל.

בוצע שינוי במבנה הארגוני במפקדת המרכז באופן שתמך בתפיסת "מהמדף אל המדף". בתוך זה הוכפפו מדור ניהול הייצור לענף הנדסי ומדור תקשוב לענף ההפעלה.

כמו כן עסקנו במידול מערכים בתחום האחזקה, הבטיחות, משאבי האנוש ועוד.

מגמות בעולם כוח אדם חובה כמו קצונה זוטרה הפכות המשימה למאתגרת עוד יותר. המפקדים במרת"ח נדרשו לאזן באופן מתמיד בין החתירה לעמידה מלאה במשימות לבין משימה חשובה לא פחות של טיפוח האנשים ו"שמירה" עליהם.

העצמת כוח אדם

הטלת אחריות על כל סא"ל כמוביל תכנית העצמה לדרג, רס"ן, קצונה זוטרה, נגדים ואע"צ, תוך חיבור לתהליכי העצמה ופיתוח אישי ברמת פיקוד אט"ל וחיל החימוש. על סמך משאבים פנימיים ובשת"פ של הפיתוח הארגוני ומשרד החינוך במרכז.

גאות יחידה ומורשת

מרחב דרום

מרחב מרכז

מרחב צפון

גם בעשור זה עסקו המפקדים בתדמית של המרכז והמשרתים באוכלוסיות השונות.

פני היחידה שופרו ברובהבסיסים, אושרו סיכות מרחבון וסיכת מגן אסטרטגי.

הוקם מתחם מורשת והנצחה הוסביבתוגן המפקדים, ובוצעו שלושה מפגשי מפקדים לדורותיהם.

במסגרת תוכנית עבודה 2016 הוחלט על "החזרת עטרה ליושנה" ולבחור יקיר מרת"ח.

כחלק מהעצמת המרכז הוענק פרסים מטעם מפקד מרת"ח ליחידות, אשר הובילו בתחום התחמושת. כן הוענק פרס מפקד מרת"ח למרחב מצטיין, למוביל תחום בהתאם לתחומי המיקוד שקבעו: מוכנות לחירום, ניהול כוח אדם, בטיחות, הגנה ובימ"לים. ולבסוף הוענק פרס מפקד מרת"ח לעידוד החשיבה היוצרת.

יקיר מרת"ח לשנת 2015 - עובד צה"ל איציק אסור

המרכז שלי – המענה שלך

במהלך 2016 נקבעה למרת"ח סיסמת פעולה חדשה:

המענה שלך – מביא את חשיבות המענה ליחידות, ערך מתן השירות וההסתכלות החוצה.

מרת"ח – מרכז התחמושת והטילים.

לסיכום – מרת"ח הוא המרכז שלי ובאותה מידה המענה שלך ביחידה.

המרכז שלי – מביא לידי ביטוי את המשפחתיות במרכז, השייכות וההרגשה של האנשים שהם במרכז.

מצוינות

מיצובמרת"ח כגוף מוביל – השתתפות בתחרויות כערך ארגוני.

- במהלך העשור זכה מרת"ח פעמיים במקום הראשון במסגרת תחרות פרס הרמטכ"ל: בשנת העבודה 2007 הוענק הפרס למרכז לאחר שהצליח לשוב במהירות לכוננות במסגרת מוכנות צה"ל לקיץ 2007.
- בשנת 2016 נבחר מרת"ח כיחידה מצטיינת לרמטכ"ל על הצטיינותו ועל תפקודו האיכותי בשנת 2016.

עוד זכה המרכז בפרסים הבאים:

- פרס טכנולוגי לרמטכ"ל.
- פרס ראש אט"ל על פיתוח קופירוק פצמ"ר 52 מ"מ.
- פרס קחש"ר על פיתוח "רימון עשן מועף".
- פרס מפקד זרוע היבשה על הסבת כדור 20 מ"מ לשימוש בתת"ק (תת-קליבר).
- פרס מפקד זרוע היבשה לבטיחות בדרכים.
- פרס יוספטל לבטיחות – שבעה מגנים.
- מקום ראשון ב"ליגת"ה במ"ם) ביטחון המידע (שלוש שנים ברציפות).
- מקום ראשון במדד "ברק".
- תעודת הוקרה של הרמטכ"ל - מיזם דוכיפת במסגרת "צה"ל שומר טבע".
- פרס ראש אט"ל בתחום הארגון והניהול – על ביצוע משימת "אלה דוקרנית".
- עובדים שנבחרו כעובדים מצטיינים לרמטכ"ל.
- פרסים על מפעל חיים באוכלוסיית הנגדים ועובדי צה"ל.
- פרס קחש"ר בתחום ההנדסי – העמקת אחזקת טילים.
- פרס קחש"ר בתחום הארגון והניהול – חוליית הבה"ט בחירום.
- פרס קטנ"אר בתחום האחזקה - על משימת 155 מ"מ.

חגיגות יובל למרכז

מזוזה במתחם המורשת וקצין הטכנולוגיה והאחזקה הראשי, תא"ל אליעזר בן הרוש, קבע מזוזה במתחם ההנצחה.

בגן המפקדים ניטעו עצי זית, ובמעמד זה כל מפקד מרת"ח חשף את שמו.

באירוע לקחה חלק אוכלוסייה הרחבה ומגוונת מהעבר ומההווה – החל ממפקדי מרת"ח לשעבר, קצינים, עובדי צה"ל ונגדים.

את מרת"ח כיבדו בנוכחותם ראש אט"ל, אלוף אהרון חליוה, קצין הטכנולוגיה והאחזקה הראשי, תא"ל אליעזר בן הרוש, ראש פרויקט יח"ד, תא"ל זיו אבטליון, ספ"כ אט"ל לוספ"כ חיל טנ"א.

ראשי אט"ל לשעבר שיגרו ברכות למרת"ח לרגל היובל.

בתאריך 14 בספטמבר 2016 חגג מרת"ח יובל להקמת המרכז.

מרת"ח בחר לחגוג יובל בערב מורשת המשולב עם חניכת מתחם מורשת, הנצחה וגן מפקדים.

בערבה הוקירו את עשיית המרכז משנת 1966 שבה הוא הוקם ועד היום, ונסקרה עשיית המרכז תוך הנצחת העבר והתבוננות קדימה.

כפי שאמר יגאל אלון: "אדם שאינו מכבד את עברו, ההווה שלו דלועתידו לוט בערפל".

על ידי חניכת מתחם זה מרת"ח מכבד, חוגג ולומד את מורשת מרכז התחמושת והטיילים, על מנת שיוכל להמשיך בעשייתו לשנים רבות נוספות.

מפקד מרת"ח הראשון, סא"ל מתי חמד, קבע

2016-2007

מתוך דבריו של מפקד מרת"ח אל"ם בצלאל חיון בערב חגיגות היובל למרכז

כבר אמרו חכמים כי חוזקו של ארגון טמון בטיב ובאיכות האנשים המרכיבים אותו ופועלים בו.

לצד האנשים כזו היא התחמושת – אמצעי מכריע, יש שיגידו שניתן להילחם עם כלים מיושנים, לאכול ולשתות באיכות משתנה וממקורות מזדמנים, אך הדרך היחידה להכריע את האויב הינה באמצעות ירי והפעלת תחמושת המתאימה לייעודה, והיא הוכחה כנכונה לאורך מלחמות ומערכות ישראל.

לאורך כל ההיסטוריה מרת"ח ביצע פעילות ענפה לשיפור כלל הנדבכים המהווים את הבסיס ליכולותיו לתמוך ברציפות ובהמשכיות את רשת התחמושת והטילים.

המכונים שלימים שינו את שמם לבימ"לים, הינם מכפילי כוח מאז הקמתם ותרומתם לא מוטלת בספק. כאלה הם גם מעבדות הטילים שהחלו את פעילותם בשנות השמונים.

המיקוד הברור בעיסוק בתחום המוכנות בחירום במרכז לא הסיר את האחריות לממש את כלל המשימות הנדרשות ברגיעה.

רגישות המלאי עליו מופקד מרת"ח מחייבת אותנו משך כל השנים לתשומת לב ומענה מושלם גם בתחומי הבטיחות וההגנה על התחמושת.

ועל כך נאמר "העוסקים בתחמושת בנפשם פוקדים עוצמה"

היום אנו מקיימים ערב מורשת לציון יובל שנים למרכז התחמושת והטילים. מרכז חשוב ומיוחד שיש לו חלק מרכזי בתמיכת פעולות צה"ל לבצע את משימותיו ולעמוד בייעודו. מרכז עם מורשת מפוארת אשר קיים בו שילוב מנצח של כוח אדם לובשי מדים ואזרחים.

בחרנו לחגוג יובל למרת"ח בערב מורשת המשולב עם חניכת מתחם מורשת והנצחה וכפי שכבר ראיתם להציג על קצה המזלג את מורשתו של המרכז.

במהלך הקמת מתחם המורשת ובהכנות לערב זה, נחשפתי לפעילות ולעשייה הרבה של אנשי המרכז מיום הקמתו, לשינויים הרבים ולהתאמות שהמרכז עבר במשך חמישים שנות פעילותו תוך התעצמותו טכנולוגית, חיזוק תודעת השירות ומתן הסיוע ליחידות לצד העמידה בביצוע משימותיו באופן הראוי להערכה.

לאורך כל שנות פעילותו, מרת"ח היה שותף לכלל מלחמות ישראל, למבצעים כאלו ואחרים ואף נטל חלק במשימות אשר לא ניתן לציין מעל בימה זו.

גאווה גדולה להיות שייך למרכז עם מורשת כה מיוחדת שפעל ותרם רבות לשמירה על ביטחון המולדת שאנשיו תמיד ביצעו את תפקידם מתוך שליחות, במקצועיות ובהבנה כי המשימה היא מעל הכל. זהו ה-DNA שלכם אנשי מרת"ח לדורותיכם.

בעל מורשת ותרבות חזקים, מרכז דומיננטי שעמד בצורה מטבית בכל משימותיו ותוך שיפור מתמיד וראייה קדימה.

לאורך השנים איבד מרת"ח שמונה עשר משרתים, לובשי מדים, אשר בלכתם חיזקו את עמידתו ואיתנותו של המרכז בעשייתו. נזכור את הנופלים לעד ונמשיך ללוות את המשפחות.

אני שמח כי נפל בחלקי להקים את מתחם המורשת וההנצחה ולעמוד כמפקד מרת"ח כאן בערב מורשת לציון יובל למרכז. מבקש לנצל מעמד זה ולהודות באופן אישי, לאנשים, אשר יושבים בקהל ומשתייכים לתקופות השונות, ואשר היו שותפים לעבר המפואר ובמודידיהם בנו אותו.

מי ייתן ונזכה לחגוג יחדיו עוד עשורים רבים למרכז מיוחד זה.

אני גאה מאוד להיות שייך למרכז התחמושת והטילים"

על רקע זה חשיבותו של מרכז התחמושת והטילים כמשאב לאומי איננה מוטלת בספק ומציבה את המרכז כאחד המרכזים האסטרטגים החשובים באט"ל לדורותיו.

בערב מורשת שלוש שנה למרת"ח אמר ראש אט"ל האלוף עמי סגיס כי אינו רואה את צה"ל לאמרת"ח איתן.

כמפקד המרכז בשנה האחרונה שחשיום יום את חשיבותו של המרכז בצה"ל ובאט"ל אני מזדהה מאוד עם אמירתו.

במסגרת תהליך אסטרטגי שהובל עם כניסתי לתפקיד, הוקדשה מחשבה רבה בתכנון המרכז לאתגרי העתיד במסגרת אט"ל איתן ותר"ש גדעון, מה שנקרא מרת"ח חדש עתיר טכנולוגיות בבימ"לים, במעבדות, במערך ההגנה ובתשתיות אחסנה מתקדמות.

אני תקווה שערב זה שפך אור על מורשתו המפוארת של המרכז ועל מגוון עיסוקיו, מרכז

אלוף אהרון חליוה

ראש אט"ל המכהן

(נאום ראש אט"ל בערב מורשת)

החשובות של עם ישראל. אתם אנשי המרכז – קצינים, נגדים, עובדי צה"ל לחיילים – נושאים באחריות אדירה לאחד התחומים האספקתיים החשובים ביותר לכל צבא – בימי שיגרה ובעיקר, כמובן, בעיתות חירום.

מכובדיי,

קו מחבר ישיר וברור עובר בין מענה לוגיסטי נכון, זמין, נגיש ומלא ובין הצלחת המשימה המבצעית. משימה מבצעית, אשר מרכיביה הלוגיסטיים כושלים או חסרים לא תוכל לבוא לידי מימוש ומיצוי מיטביים. ועם זאת, יש גם משהו מעט כפוי טובה המגולם במשוואה הזאת: כל עוד המענה הלוגיסטי מלא ושלם – נוטים לעיתים לשכוח את אלו אשר עמלו למען הצלחתו. אך אם וכאשר משתבש פרט מסוים במאמץ הלוגיסטי, או, אז זוכרים בדיוקמי הכתובת ומי האחראי. אתם ואתן, האמונים על רכיב קריטי, מרכזי ומשמעותי כל כך במענה הלוגיסטי, ראוי שתהוו כתובת לא רק בהיווצר הפער, אלא גם כאשר מגיעות תודה והערכה. האירוע הזה, המעמד הזה, מהווים הזדמנות נוספת כדי להביע את הוקרתנו לכם מעומק הלב.

אין זה מקרה כי מאז הקמתנו נוטל מרת"ח חלק פעיל בפעולות צה"ל – מפעילות ביטחון שוטף ועד לאימונים, ממלחמות רחבות היקף ועד למבצעים מיוחדים. הפעילות המרשימה ורבת השנים של המרכז, ובעיקר המוכנות והתמיכה ברציפות הלחימה העומדות בראש מעייניו, הציבו את מרת"ח כאחד המרכזים האסטרטגיים החשובים באט"ל, ובצה"ל בכלל.

"הלנצח תאכל חרב?" – שאל שר הצבא אבנר בן-נר את יואב בעת שביקש להביא קץ למלחמתם רבת הימים.

"הלנצח נאכל חרב?" – שואלים מאז רבים וטובים,

מאמצים את הפסוק מספר שמואל ב' פרק

ב', ומציעים מענה משלהם, איש, איש, על פי

השקפתו ומידת האופטימיות שלו.

"הלנצח נאכל חרב?" – הלוואי והייתי יודע לספק

לכם תשובה פסקנית לשאלה. אבל מה שיודע

אני, זה שכל עוד נידרש לחיות על חרבנו – נשקנו

– יהיו מי שיידעו לספק לנו אותם במקום ובזמן

הנכונים. והלוואי ולא נידרש!

משפחת מרכז התחמושת, רמ"ט אט"ל, רח"ט לוגיסטיקה, קטנא"ר, מפקדי מרת"ח לדורותיהם, מפקדי המרחבים, משפחות שכולות, אנשי מילואים.

ערב טוב,

בחמישים השנים בהן פועל מרכז התחמושת

והטילים הוא הפך לחלק בלתי נפרד מההוויה

הצה"לית. האם ישימה היום בצה"ל המסוגל

לדמיין ולו יום אחד של פעילות מבצעית,

בשגרה או בחירום, בלא שהוא נשען על היכולות

והאמצעים העומדים לרשות מרת"ח?

כאשר מציינים את המושג "הרתעה" מתכוונים

במידה רבה למה שנמצא באחריות שלכם. בידיכם,

אנשי המרכז, מופקדת אחת מ"פוליסות הביטוח"

סרן, אשר נפלו במהלך שירותם הצבאי. זכרם של החללים לנגד עינינו בכל ימות השנה, נמשיך לחבק ולתמוך את משפחותיהם היקרות אשר חלקן מכבדות אותנו בנוכחותן במעמד זה.

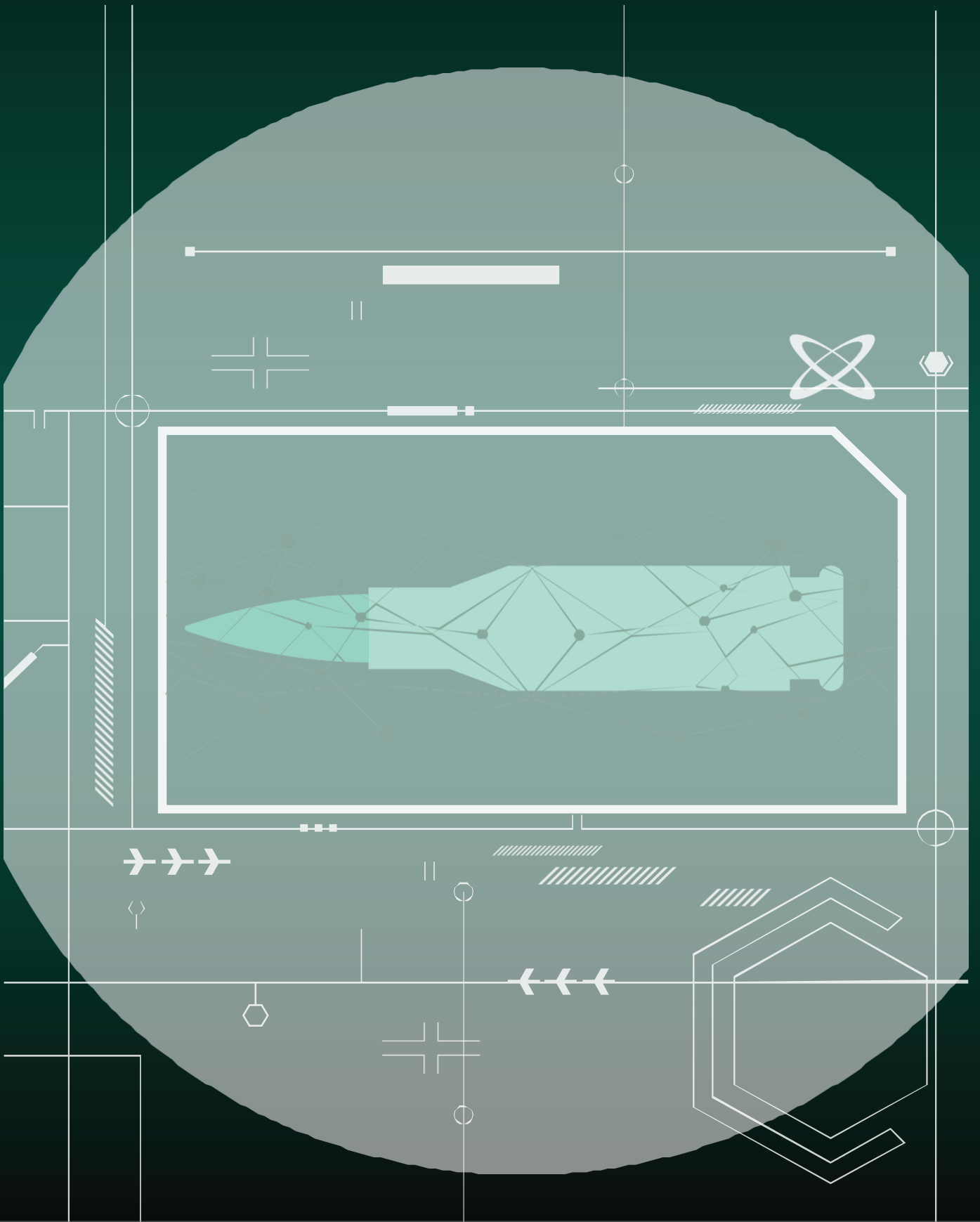
חיילי, מפקדי ועובדי מרכז התחמושת, בשם ראש המטה הכללי של צבא הגנה לישראל, בשם המפקדים בכל זרועות צה"ל ופיקודיו, וכמובן בשמי – אני מבקש להודות לכם מעומק הלב על שהפכתם את מרת"ח למה שהינו. אין בליבי ספק, כי גם למול אתגרי העתיד, תמשיכו להתייבב למשימתכם, היכן שיידרש ומתי שיידרש, נכונים ורתומים – ותבטיחו את מוכנותנו בכל תרחיש ובכל אתגר. והלוואי וכל התחמושת האדירה שמצויה באחריותכם תיוותר ללא שימוש ותהפוך לפגת תוקף.

אני סומך עליכם!
ערב טוב בהצלחה לכולנו.

מעבר לאחריות שקשה להפריז בחשיבותה, זאת הנוגעת לאספקה, לאחסנה ולניהול מלאי התחמושת של צה"ל, שוקד מרת"ח גם על פיתוח יכולות לסילוק תחמושת, על קליטת תחמושת שלל ולהבדיל, על החזרת ציוד מאזרחים. כל זאת לצד עשייה מגוונת וענפה בתחומי הבטיחות, הגנת התחמושת והגנת הסביבה.

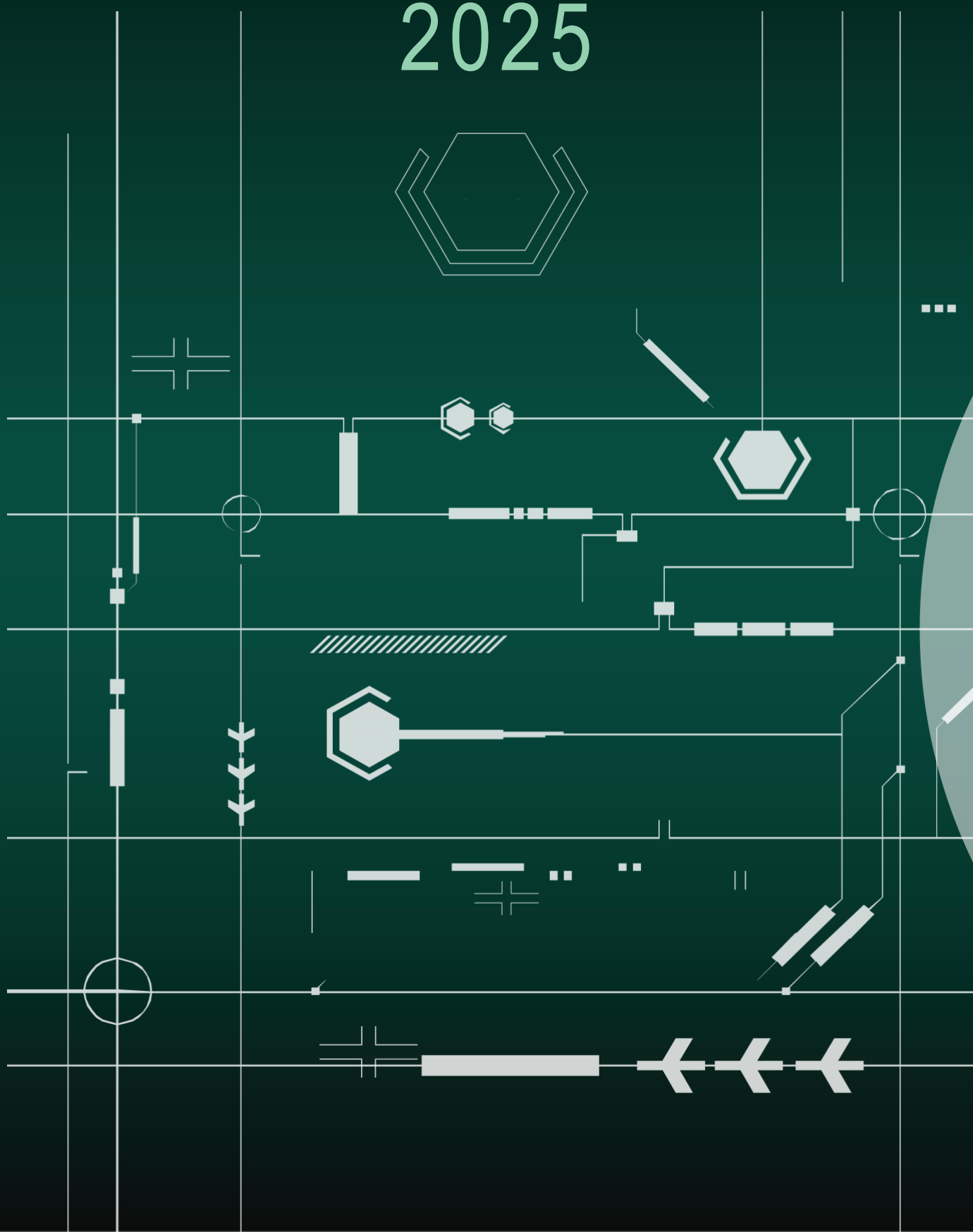
בתקופה הקצרה בה אני מכהן כראש אגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה, הספקתי להיחשף ולו במעט ליכולות מרת"ח ובעיקר לאנשים העושים אותו למה שהוא. כברת הדרך שעבר המרכז מאז הקמתו ב-1966 למול היעדים שהציב לעצמו לעשור הקרוב – מרשימה ומאתגרת.

לדאבון לב כולנו, גבתה עשיית המרכז לאורך השנים מחיר כבד מנשוא. במעמד זה אנחנו רואים לעצמנו זכות וחובה לציין את זכרם של שמונה עשר חללי מרכז התחמושת, מטוראי ועד

מבט אל העתיד – מרת"ח

2025

הרציונל

מרכז טכנו לוגיסטי בהתאמה לאסטרטגית
אט"ל באופן שיתמוך את ייעוד המרכז, את
המוכנות המבצעית הנדרשת ואת הצרכים
העתידיים ברגיעה ובחירום.

הרעיון המסדר

מרכז רברזרועי.

המשאית ממרכז הובלה ועד אספקת התחמושת
ליחידה עם מינימום עצירות והמתנה בתהליך.

בעידן מרכז האספקה (מרה"ס) יהיה מרת"ח
כפוף פיקודית למפקד המרה"ס תוך שימור
מבנה המרכז וארגונו לקרב ללא שינוי.

המערכת מבוססת על מערכות "משיב מיקום"
כפי שיתקבלו על ידי מרכז הובלה (מערכת שלג
מאפשרת צפייה על תנועת המשאיות). בצמתים
מרכזיים ובמחסני ההצטיידות יוצבו קוראים
שישדרו את מיקום משאיות.

עיסוק ליבה – ללא שינוי.

צמצום מחנות – איחוד מפקדת המרכז עם
מרחב מרכז.

תשתיות אחסנה מתקדמות – שילוב טכנולוגיות
מתקדמות, רובוטיקה ומחסן אוטומטי. אחסנה
מקורה של משטחי מגבה נע ובקומות מודל חניון,
זימון המשטח להעמסה יהיה אוטומטי.

אספקת תחמושת – מבוססת טכנולוגיה לניהול
ולשליטה במלאי ובתהליך ההצטיידות משלב שיגור

רכב בלתי מאויש - כרב"מ

לוח – לניהול אתר אחסנת תחמושת, לניהול חוליות אחזקת תחמושת ולניהול מערך הבטיחות והגנ"ס.
• מחשב לוח עם מצלמה.

- קורא QR (Quick Respond ID מימדי + RFID).
- זיהוי התחמושת כולל מידע טכני באמצעות הקוד.
- ממשק רשת סודי למערכות.

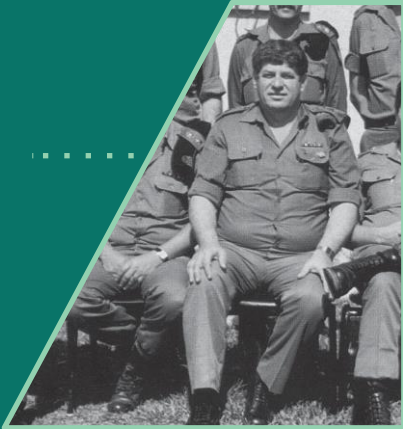
מערך הגנה והתגוננות – מבוסס טכנולוגיות חלופיות כוח אדם לצד כלי רכב בלתי מאוישים שיש להם יכולת להגיע אל אירוע בצורה אוטונומית על בסיס משימה ממפעילו.

מפעל לשיקום ופירוק תחמושת שיבוסס על טכנולוגיות ושיעמוד בדרישות הבטיחות הגיות ואיכות הסביבה ועם מחלקות שבחלקן תעמודנה ברמות מיגון גבוה (בהתאם לתרחישי הייחוס).

מפעל **לאומי לסילוק תחמושת** העומד בדרישות ובתקנות "חוק אוויר נקי". המפעל יבצע הפרדה למרכיבים או לרכיבים שניתן למכור וסילוק שאר הרכיבים.

מערכות שו"ב משותפות לצפייה לכלל הגורמים המעורבים.

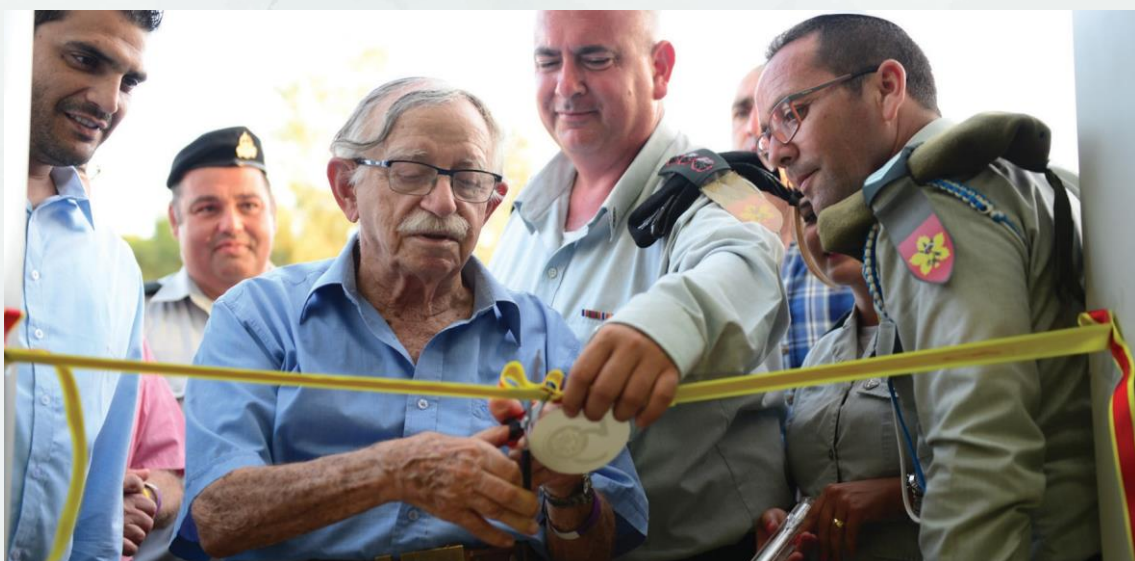

פרק ח' זיכרונות מפקדי מרת"ח אוגוסט 2016

לרגל חגיגות היובל ערכנו שיחות עם מפקדי מרת"ח לדורותיהם. בשיחה התבקשו המרואיינים לספר על עצמם ועל מרת"ח תוך התייחסות לאירועים מרכזיים שאפיינו את תקופת כהונתם, חווייה אישית מרכזית מהשירות במרת"ח ומשפט סיכום.

סא"ל מתי חמד 1966-1967

מתי חמד בחניכת חדר המורשת

בקביעת סוג האמצעים הנדרשים למרכז וכמותם במיוחד מלגזות.

אירוע נוסף הזכור לחמד היה שריפה של כמה אלפי טונות תחמושת שהתרחשה כתוצאה מהפעלה של חזיז על ידי מגויס שבעברו היה שוטר. החייל לקח חזיז וירה אותו לתוך המערום של התחמושת וזה נדלק והתפוצץ. האירוע התרחש בסנט-ג'ין וקטיושות עפו לכל עבר, ואחת נפלה ליד עכו.

לרגל יובל למרת"ח סא"ל מתי חמד מאחל למרת"ח שאם יהיה צורך לעשות ולהוציא חס וחלילה תחמושת לאיזה מלחמה קטנה או גדולה, שהניסיון שנצבר יצדיק את עצמו.

בריאיון שנערך עם מפקד מרת"ח הראשון, סא"ל מתי חמד, הוא התבקש לציין נושאים, פעילויות ואירועים מרכזיים במהלך כהונתו. סא"ל מתי חמד הדגיש שני נושאים או אירועים מרכזיים הזכורים לו מתקופת פיקודו על מרת"ח.

הנושא הראשון והמרכזי זהה הקמת המרכז – המרכז הוקם ללא תוספת כוח אדם. מדובר בעצם בחיבור של אנשים שעסקו בתחמושת במפקדת חיל החימוש ובמפקדים ששירתו בבסיסי האחסנה בצפון, בדרום ובמרכז.

עוד ציין סא"ל מתי כי נדרש לארגן מפקדה ולמנות מהאנשים שעמדו תחת פיקודו, מטה שישלוט בכל הפעילות שבעבר הייתה במקחש"ר. לצד האיוש הוא נדרש לעסוק

יעקב שנצור 1976-1981

והבחירות עברו לאחריות מרת"ח. אני מקווה שעד היום זה משמש את מרת"ח.

אמרתי לו' תשמע אנחנו צריכים את הקו שיקום תחמושת הזה אחרי שתגמרו. כשנה לאחר שחזרתי לארץ התקבל הליין של שיקום תחמושת במרת"ח. פתחנו את הליין הזה ושיקמנו את כל התחמושת בערך אדיר של כסף.

נושא נוסף שדיבר עליו אל"ם שנצור יעקב היה היקף הקפאות תחמושת:

בתקופתי היו הקפאות תחמושת בכמות אדירה. תרגלנו בלי סוף את מרת"ח כמה פעמים בשנה על הוצאת הקפאות תחמושת, הובלת תחמושת, הקמת מערומים וזה עבד מצוין.

משפט הסיכום: "היו לנו אנשים מצוינים".

בריאיון שנערך עם מפקד מרת"ח השלישי, אל"ם יעקב שנצור, הוא הדגיש כי הרגע הזכור לו ביותר כמפקד מרת"ח הוא: "הפאניקה של חוסר בתחמושת" לצד קליטה של תחמושת שהתקבלה בהטסה ובהשטה מאירופה ומארצות הברית. עוד ציין אל"ם יעקב שנצור: "לא היו מספיק מחסנים ואחד הדברים הראשונים שעשיתי קיבלתי תקציבי ענק ובניתי הרבה מאוד מחסנים והתחלתי לבנות את הבסיס החדש בתפן".

שנצור בחר לציין היה בחינות מחזוריות בתחמושת. לדבריו:

זה היה "מאוד צולע" מי שארגן את זה בשעתו וטיפל בזה היה מפקדת קחש"ר. לקחתי על עצמי את הנושא, ובמסגרת המחלקה הטכנית נקבעו תקנים לביצוע בחינות מחזוריות

אל"ם יעקב כהנוביץ' 1985-1981

בתקופתי התחילה בניית בסיס תפן וכל שלב שהסתיים החל אחסון תחמושת. המבחן הראשון של בסיס תפן היה במלחמת לבנון הראשונה, ואספקת התחמושת הייתה בצורה טובה.

במלחמת לבנון הראשונה היחידות משכונות התחמושת המוקפאת עבורם באופן עצמאי ולאחר שלב ההקפאת החל שלב דחיפת התחמושת ליחידות בעזרת פלוגות דחיפה.

אל"ם יעקב כהנוביץ', מפקד מרת"ח הרביעי, התבקש אף הוא לציין נושאים, פעילות ואירועים מרכזיים במהלך כהונתו.

כהנוביץ' בחר לפתוח במשפט:
"היה לי הכבוד להכניס את המחשב המרכזי הראשון למרת"ח, דבר שאפשר שליטה על המלאי במרת"ח ונתן לנו יותר שליטה, ואורו עינינו שהנה מתחילים לעבוד עם מחשב".

חוץ ולא יודעים איפה הם. ניסינו להתקשר לבתים שלהם הזדהינו כחברים, התשובה שקיבלנו שהם בעבודה, ואני חשבתי שזה מצב קריטי. כמו שאני נכנסתי לשם, המשיכו להתפוצצויות, נופלים רסיסים אבל במקרים כאלה אתה לא חושב על עצמך, אתה חושב על זה שהאחריות היא עצומה. נכנסתי מתחת למובילי מים מתחת לכבישים חיפשתי אנשים ואף אחד לא נמצא, הסתבר/שאת הנעדרים/ תפסו בבית, "איפה אתם" שאלו אותם – "מהזאת אומרת היו התפוצצויות, ברחנו נסענו הביתה".

תקופת הבנייה התרחבה בכל מרת"ח:
בנינו מחסנים מוגנים גם בבסיסים אחרים. היום תנופת הבינוי היא הרבה יותר חלשה, אבל אז הייתה תקופה שהיה אפשר לאפיין אותה בבינוי מסיבי של מחסנים. להקמת המעבדה היו ניצנים קודם אבל עיקר הציוד הגיע בתקופה שלי, היינו צריכים כוח אדם מיומן.

על תפקידו כמפקד מרת"ח הוא מציין:
להיות מפקד מרת"ח זו זכות גדולה, תפקיד חשוב מאוד לצה"ל, מאתגר, מרתק מחד, ומאידך ישבו המון מתחכי לשבת על חבית חומר הנפץ של המדינה זה לא קל.

לסיכום:

אל"ם כהנוביץ' יעקב מאחל למרת"ח איחולי הצלחה בעתיד שנזכה לרגיעה ולשלום בארצנו היקרה.

לאחר התבססות צה"ל בלבנון ועל מנת לשפר את טווחי אספקת התחמושת מתאר אל"ם כהנוביץ':
הוקם בלבנון אגד תחזוקה ואנחנו הקמנו בסיס שלנו – של מרת"ח. עד אז לא היינו בדיוק בתוך האגד תחזוקה אלא קצת יותר רחוק. יש לי עד היום את אישור הכניסה ללבנון אבל אני לא מנצל אותו.

במהלך מלחמת לבנון החל מרת"ח לאסוף את התחמושת השלל והוחלט לאחסנה בבסיס נמרה:
התחילה להגיע תחמושת שלל החבלה אספו הכל היו בטוחים שמצילים את מדינת ישראל והביאו משאיות. בנמרה התחלנו למיין את התחמושת הזאת, אבל התחילו להגיע כמויות כאלה גדולות שגייסנו עוד ועוד אנשי מילואים. כל הזמן ביקשו דיווחים כמה משאיות הגיעו, הגענו עד 60 משאיות ליום, הגיעו רקטות אשר הכשרנו אותם והם נשלחו בדואר אוויר לברות.

הפיזיות הגדולה וההתלהבות מאיסוף השלל גרמו לתקלת התחמושת הגדולה:

אני כמפקד מפקד מרת"ח הייתי בדיוק בהפסקת צהריים מקבל טלפון, "המפקד יש התפוצצויות בנמרה", עזבתי את האוכל כמו שהוא רצתי לאוטו עם הנהג ונסענו כמו מטורפים לצומת גולני, התפוצצויות, טילים עפים הגיעו עד טבריה אפילו.

הדאגה הראשונה היית לשלומם של האנשים:
הגעתי לשם דבר ראשון שאלתי מה המצב אמרו לי בסדר אין אף נפגע. אמרו לי שעבדו על הגדרות ארבעה אנשים מקבלן

סא"ל ישי הבר

1988-1985

בהקשר של כשירות התחמושת מספר אל"ם ישי הבר:

בא אליי הקצין הטכני ואומר שיש ערימות גדולות של תחמושת שמונחות כאבן שאין לה הופכין. הוא אמר לי שצריך לפוצץ אותה. "נו אז תפוצץ", הוא אומר לי "אתה בטוח שאתה רוצה לפוצץ?" וממשיך "תראה לא נגעו בה הרבה זמן היא מסוכנת", אמרתי לו: "אתם לימדתם אותי כשמפרידים את המרעום מהפצצה אז זה לא מסוכן עכשיו פתאום זה מסוכן? תפוצצו!". עשינו מבצע גדול מאוד הבאנו את התחמושת לקציעות עד כמה שאני זוכר, עבדנו על זה בדחילו ורחימו.

את הנושא חותם אל"ם ישי הבר באמירה "אני מקווה שאחרי זה באו מבצעים נוספים כי הייתה עוד תחמושת". בהקשר זה הדגיש כי הופתע מרמת הידע של האנשים בנושא התחמושת. עוד ציין שאירוע זה הביא אותו לצאת לקורס קצר כדי ללמוד את הנושא.

את הריאיון סיכם באומרו:

במרת"ח אנשים עם ניסיון ועם ידע, חבל על הזמן, עמודי תווך, ולדעתי מרת"ח יכול באמת להישען גם בזמן שלום ובוודאי קל וחומר לגבי מצב מלחמה.

אל"ם ישי הבר הציג שני נושאים שבהם התמקד בתקופת פיקודו על מרת"ח. האחד היה טיפוח כוח האדם והשני תחום כשירות התחמושת. עוד הוא ציין את נושא מעבר משגרה לחירום:

הייתי מפקד מרת"ח בין יולי 1985 לפברואר 1988 התמקדתי בשני נושאים עיקריים: בתחום כוח האדם וכמובן בתחום הטכני של התחמושת עצמה. הנהגתי מושג שנקרא דלת פתוחה למפקד. חייל או חיילת יכולים להגיע אליי מבלי התראה מוקדמת כל ראשון לחודש אני מחכה להם. הם לא צריכים להודיע לי. הם לא צריכים שום דבר. הם באים. נגמר הסיפור. והם מעלים בפניי את הבעיה. מסתבר שהחיילים יותר מבוגרים יותר רציניים ממה שכולנו חשבנו.

ראיתי שמרת"ח עובר תוך 24 שעות ממצב, הייתי כמעט קורא לזה תרדמה, למצב של מהומה. הדבר השני שהדאיג אותי האם באמת הכל יעבוד לפי התוכנית. לשאלתי את קצין ההפעלה "מה קורה אם הסורים מפציצים או מפגיזים את בסיס התחמושת ולא ניתן לנפק תחמושת האם יש אלטרנטיבה", התשובה שניתנה "לא". אז בנינו מקרים ותגובות, חוברת שהיא מפרטת אם קורה משהו איך מתנהגים, איך מפנים ולא פוגעים עד כמה שניתן בהצטיידות של תחמושת. ראיתי בזה כמישימה מאוד חשובה שמרת"ח חייב לעמוד בה.

אל"ם יעקב סיני

1990-1988

תחום נוסף שהייתי אומר זה כניסת חימוש מדויק והצורך לבנות את התשתית שמרת"ח יוכל להתמודד עם מעבדות לא רגילות. כל הזמן עשינו צעד קדימה. לצד הפעילות המבצעית היית בנייה מסיבית בבסיס נחל שורק.

העיסוק בסילוק תחמושת לא פסח גם על אל"ם סיני, ובתקופתו נדרש למצוא פתרונות להשמדת תחמושת:

במסגרת הבחינות המחזוריות עלינו על כמה דברים מאוד חשובים לכוננות הצבא. מערך טילי הטאו שהזדקן, הוא למעשה הגיע ב-73', והוא כבר היה מאוד זקן במונחים של טילי נ"ט. תופעה נוספת שעלתה במסגרת הבמ"ח הייתה שכל השקיות של מטען הודף של ה-155 התחילו להיקרע.

בתקופתי ייסדנו את הרעיון שמרת"ח יהיה אחראי גם על בחינות מחזוריות ותחמושת בדרג השדה.

לסיכום אומר אל"ם יעקב סיני:

מהטבע האנושי קודם כל מפקד מרת"ח מקבל את המקל וצריך להוביל אותו עוד קצת קדימה. תרגילים ואירועים שעמדנו בהם – עמדנו בהם בהצלחה. השילוב של העשייה שדיברתי עליה וכוח האדם הצוות שישינו ושהתגבש, בסך הכל נתן לי תחושה שבתקופה שלי עשיתי את מה שצריך. זה אומר שאתה כל הזמן על תקן של מודאג שמא יקרה משהו, שמא משהו יתפוצץ, שמא מישהו ייפצע, ייהרג. אלה דברים שמטרידים מפקד והוא עושה הכל כדי שזה לא יקרה. את שלי אני חושב שעשיתי ותרמתי. "מרת"ח קרוב לנפשי ולליבי".

יעקב סיני פתח את הריאיון עמו כך:

די מהר התאהבתי בתפקיד ואהבתי את מה שאני עושה. המגע עם האנשים היה מאוד חשוב לי ובאמת הנהגתי גם דלת פתוחה מהחייל הזוטר ביותר היה יכול להגיע אליי פעם בחודש לפגישה בהתראה מאוד קצרה ולשפוח את כל מה שהוא רוצה מהלב.

אל"ם יעקב סיני זוכר כי הדבר הראשון שחיכה לו היה התרגיל הגדול ביותר שהיה במרת"ח ושכלל 700 כלי רכב. תרגיל זה בא לדמות מצב של היערכות למלחמה, והוא עבר בהחלט בהצלחה, הופקו לקחים חשובים מאוד שאחר כך הוחלט ליישם.

תקופתו של סיני אופיינה בפעילות בט"ש בגזרות הצפונית והדרומית, פרצו האינתיפאדה ומלחמת המפרץ, ומרת"ח היה צריך להיערך לספק את כל הצרכים לאינתיפאדה. רוב הפעילות הייתה ממרחב המרכז, ובתחום הזה מרת"ח עמד במשימה בהיערכותו ובמענה שנתן:

מבחינת מלחמת המפרץ, כפי שאתם יודעים הרי אנחנו לא הגבנו אבל מה שכן בסיסי מרת"ח נכנסו לכוננות.

התחלנו לעסוק בתחום של גדרות אבטחה. באג"א הבינו שמרת"ח הינו מרכז לוגיסטי שפגיעה בו זה פגיעה אסטרטגית והיא לא רק טקטית. הצלחתי בתקופה שלי לגייס את עוזר לתחזוקה במטכ"ל אג"א, הסברתי לו את חשיבות היערכות של בסיסי מרת"ח והצורך בשטחי כינוס והיערכות בכל בסיס. הצלחנו לקבל לתקופה ארוכה מאוד גדוד הנדסה מטכ"ל שעשה הכשרת שטחים נרחבת. יזמנו סימולציה של תפקוד מרת"ח בזמן חירום – סימולציה מחשובית שאומרת לך שאתה באופטימום מבלי לעשות תרגיל כל חצי שנה או שנה.

אל"ם משה שאול

1993-1990

בתקופת כהונתי במרת"ח נפטרו שלושה חיילים. חיילת אחת התאבדה ממש בתחילת התקופה שלי, [ו]אפילו לא הכרתי אותה. זה היה בימים הראשונים שהייתי במרת"ח. חייל אחד, איש מילואים, נהרג בתוך כדי המסלול ההיקפי שהוא עשה בגדרות. והשלישי היה פיגוע בצומת תל השומר, דרסו לי נגד שגם כן נהרג וכמובן [הוכר כ] חלל צה"ל. כל מקרה מוות הוא טראומתי אבל נגע מאוד לליבי הנושא של הפיגוע שבו נדרס אותו נגד. כמובן שליוונו את המשפחה לאורך כל הדרך גם אחרי זה, אני חושב שגם היום הם נחשבים ליקירי מרת"ח.

את המושג הזה של יקיר מרת"ח אני הטבעתי. המצאתי כדי שאנשים ימשיכו להיות איתנו גם אחרי שהם עוזבים בנסיבות כאלה או אחרות, כאלה שיצאו לגמלאות והם נקראו לקחת חלק בפעילות של מרת"ח גם לאחר שהם עזבו והשתחררו.

עסקנו רבות בכל האיכויות לעשות את הדברים במדויק להתייחס לאדם כאדם לצרכים שלו כדי שיוכל לעשות את העבודה כמו שצריך.

לסיכום אומר אל"ם משה שאול:

אני חושב שזה אחד מהתפקידים שעיצבו את האישיות שלי יותר מכל. צריך לזכור שבבסיסים כאלה שבהם יש סכנת נפשות מבחינת תחמושת צריך להקפיד על קוצו של יוד.

אל"ם משה שאול קיבל את הפיקוד על מרת"ח כשברקע עמדה לפרוץ מלחמת המפרץ. ישראל הותקפה בטיילים מעיראק כחודש מפרוץ המלחמה לצד זה תרגולי התגוננות וחבישת מסכת אב"כ.

אל"ם משה שאול מספר:

אותי תפסה מלחמת המפרץ כתרגולת ראשונה כשהגעת למרת"ח. באופן טבעי חלק מהיחידות היו צריכות לקבל את ה"מנת" התחמושת שהיו מגיעות להם, אספקת התחמושת התנהלה כסדרה.

אל"ם שאול ציין שינוי ארגוני משמעותי בתקופתו – ההכרה במספר תפקידים המקנים לממלאים אותם דירוג מחקר.

אל"ם משה שאול מציין:

בעצם מיום הגעתי למרת"ח דירוג המחקר השפיע על אותם מהנדסים שבהתחלה לא רצו להגיע למרת"ח בגלל שהם איבדו את הדירוג מחקר שהיה להם במקומות טכניים אחרים. שינוי נוסף שבוצע בתקופת כהונתי היה בתחום המחשוב – המעבר ל-*MAIN FRAME*.

אל"ם שאול מספר:

במערכת הזאת לא נכנסה בתקופתי, אלא נכנסה אחרי שאני עזבתי. אבל אנחנו אפיינו אותה לאורך כל הדרך כולל דיונים על כל פרט ופרט, על כל מסך ומסך שהיו צריכים להגדיר.

על חוויה אישית בתקופת כהונתו כמפקד מרת"ח מספר אל"ם משה שאול:

אל"ם אורי לוי

1996-1993

שמי הוא אוריאל לוי, אורי בזמן הצבא, אני שירתי כמפקד מרכז תחמושת מ-1993 עד 1996. הנושא של מוכנות למלחמה היה ערך עליון במרת"ח ואני הייתי גאה לשרת במרכז הזה. הנושא השני זה כוח אדם.

לשאלה על מאפייני התקופה בה כיהן אומר אורי לוי:

מאפייני התקופה בה כיהנתי היו שקודמי הכין את כל המחקרים לגבי כל שיטות לסילוק תחמושת כמו פיצוץ, הטמנה, שריפה, טיבוע אפילו בים, לא נפתח אותם והדברים האלה היו ידועים וצריך מישהו שידחוף את המצוף.

היה לנו ראש מדור בטיחות שפי, אזרח, שאני למדתי ממנו המון. פחדתי מהתחמושת, הוא לימד אותי לא לפחד מהתחמושת. הוא אומר "כשתעשה את ההוראות כמו שצריך בתחמושת, זה כמו שפתחת ספר אז אין לך מה לפחד אם אתה עובד נכון, ואם אתה עובד לא נכון אל תתעסק בתחמושת". ובאמת ביחד עם שפי ועם כל המפקדים עשינו מבצעי סילוק תחמושת מכל הבסיסים של מרת"ח. בכל בסיס היה מקום ששורפים תחמושת ובכמויות, אבל עם כל הוראות הבטיחות. בסוף התפקיד הצגנו לראש אט"ל כמה בונקרים פינה מרכז תחמושת בצפון, בדרום ובמרכז מתחמושת פסולה וחסכנו למדינת ישראל מיליונים של דולרים ושקלים לבניית בונקרים חדשים.

נושא שני שבחר לדבר עליו אורי לוי היה האנשים במרכז:

אנשי מרת"ח – האיכות שלהם שהם סופר מקצועיים ומבצעים. זאת אומרת מי שמכיר את המבצעים של מרת"ח הם בעצם לספק תחמושת בזמן הנכון במקום הנכון ובאיכות הכי טובה. האנשים של מרת"ח אלה האנשים, שיודעים לעשות גם איכות מעולה, גם מקצועיות מעולה ותזמון הנכון לספק את התחמושת. היום אני יודע שהשינויים שגם מרת"ח אחראי להביא את התחמושת עד למקום המבצעי זה הגדולה של מרת"ח.

אני לא יכול להגיד שאני אהבתי את התחמושת. אהבתי את האנשים של מרת"ח ואת העיסוק היומיומי באנשי מרת"ח שמתחילים מהש"ג; מאנשי האבטחה שעובדים כל הזמן סביב גדרות ומחפשים שאף אחד לא ייכנס לבסיס לגעת בתחמושת; האנשים במשרדים; במכונים זה מפעלים בתוך מרת"ח שאתה גאה באנשים האלה שהם גם מקצוענים – גם מנסים לחסוך לצה"ל כסף וכשיש מבצעים הם עושים גם עבודות נוספות. העיסוק בקידום של קצינים בתוך מרת"ח הוא לקחת קצינים טובים ולקדם אותם לתפקידי סגן אלוף. הקצינים של המטה של מרת"ח שהובילו מבצעים ומוכנות למלחמה זאת הייתה גאוותי. 19 שנה אני משוחרר אני עוד פוגש אנשים שאומרים לי המפקד.

משפט הסיכום של אל"ם אורי לוי:

אני לא מפסיד שום כנס של מרת"ח, זה מאהבה אני גאה שגמרתי במרת"ח, שירתי 28 שנה בצה"ל.

אל"ם משה דרור

1999-1996

נושאים נוספים שציין אל"ם משה דרור היו, נושא המחשוב ומבצעי הישט:

רשת מחשבים אישיים שהקמנו. על המשימה ניצח דני נבון, כשאנחנו מייצרים את אחד הנדבכים להתייעלות לטיפול מהיר ולזמינות של האינפורמציה.

היו לנו כמה מבצעי שינוע תחמושת מחו"ל ובמבצעים כאלו אתה קולט הרבה מאוד טונות של תחמושת. כאלו מבצעים שנוהלו וטוקטוקו ברמה הפעלתית ובצורה יוצאת מן הכלל.

לסיכום אומר אל"ם משה דרור:

מרת"ח זה קודם כל קבוצה של אנשים מצוינים מקצועיים, אנשים עם יכולת אישית נדירה שנותנים מעצמם 24 שעות ביממה/7 ימים בשבוע/365 יום/ בשנה, ואני חושב שאנחנו צריכים להיות גאים בעשייה הזאת ולהבטיח שהיא תתקיים.

אל"ם משה דרור בחר להדגיש בריאיון איתו את נושא כשירות התחמושת, והוא מספר:

באמצעות חוליות הבה"ט פעלנו להבטיח את הבטיחות ואת הכשירות של מלאי התחמושת ביחידות. בתמיכה שנתנו חוליות הבה"ט ביחידות נכללו פעילויות של איכות המלאי ואף ניהול ובטיחות התחמושת.

חלק מגאוות העשייה: ביצענו בנוכחות הרמטכ"ל לרב-אלוף שאול מופז השמדת אבש"ר באתר ייעודי בבסיס נמרה. לכשירות התחמושת יש היבטים רבים, ואני אציין כדוגמה את הדגש שניתן לניתוח שוטף של היציבות הכימית של אבש"רים על בסיס ניטרו צלולוז. זאת כמובן כחלק מהבטיחות והבחינות המחזוריות והתקופתיות להבטחה של כשירות המלאי.

דגש אני שם על כתיבת תורה צה"לית לבטיחות באחסון תחמושת וניסויים. היה לי הכבוד להיות יושב ראש של צוות מקצועי שהקים משרד הביטחון להכנת החלק הארי של מדריך שהוא בעצם תקן של משרד הביטחון לבטיחות בתחמושת.

תא"ל חיים רונן

2001-1999

תא"ל חיים רונן פותח את הריאיון איתו במילים הבאות:

אני הגעתי למרת"ח מצאתי יחידה מצוינת עם איזשהו כיוון וקו מחשבה מאוד מאוד מסוים שהיה לאורך השנים שהמפקדים עיצבו במרת"ח. כל מה שקשור למוכנות למלחמה, מחסני השותף, והתחמושת קיבל עדיפות בשבוע הראשון לתפקיד שלי משאית תחמושת עליונה במרת"ח בתקופה שלי.

כנשאלתא"ל חיים רונן על אירועים ושינויים ארגונים מרכזים בתקופתו, הוא סיפר:

במרת"ח, כשאני הגעתי, היו 79 אנשים שקיבלו מתחת לשכר המינימום. אני חושב שאין אזרח במרת"ח שלא הרגיש בתלוש המשכורת שהגיע מפקד חדש. מיפנו את כל הבעיות במרת"ח קבענו יעדים, מימשנו את היעדים שקבענו על מנת לשים את מרת"ח

במקום אחר.

היו ג'יפים אמריקאים שעשו את הסיוורים על הגדרות ומשאיות 005-0 לניוד עובדים. עשינו עבודה כלכלית והחלפנו את כל הג'יפים ברכבים מסוג טויוטה ושדרגנו את כל מערך האבטחה בצורה מאוד משמעותית. הקטנה מתשעה בסיסים לשישה בסיסים הייתה ייעול במערכת, ייעול בכוח אדם.

ממשיך חיים רונן:

באחד מהסיוורים שלי בארצות הברית, יחד עם דורון סלע שהיה אז רע"ו הנדסה, חזרנו עם רעיון לעשות ניסוי הפלת קורה במחסנים והגדלנו את התכולה של החומר נפץ שיכול להיות בכל מחסן כמעט פי שניים. המשמעות הייתה שהיה לנו תכנית לבנות 50 מחסנים ובסופו של דבר חסכנו למעלה מ-500 מיליון שקל.

עוד מדגיש רונן:

"אני הכרזתי באט"ל שאני כמפקד מרת"ח לוקח אחריות על כל התחמושת בצבא".

חיים רונן מספר על אירוע שהביא לשינוי בנהלי העבודה במרת"ח:

עצרה ביוקנעם, לפני הקניון, הנהג היה צריך ללכת לשירותים, שם את המשאית בצד ורץ לקניון. הגיע לג'יפ שכנראה הנהג נרדם ושני אנשים נהרגו בתאונה. היו המון לקחים על איך מרת"ח מוציא משאית תחמושת ליחידות. שינינו את כל הנהלים בנושא הזה.

חוויה אישית:

באחד המשטים במוצאי שבת כשהאניות מגיעות לאשדוד ישבתי עם אזרחים שבאו לשם. באו מכל הבסיסים, כל האזרחים שהיו צריכים לקחת מאה ומשהו משאיות כל אחד לבסיס שלו. אז ישב שם אחד האזרחים ובאתי אמרתי לו "תורג'מן", או לא משנה כרגע השם, אני לא אומר את השם האמיתי, "אהלן מה שלומך מה נשמע וזה וזה". אז הוא אמר לי "המפקד, אני 32 שנים במרת"ח, אתה מפקד מרת"ח הראשון שידע את השם שלי". אני חושב שהקטע הזה שאתה יודע להתחבר לכל אדם ולא משנה מה תפקידו, הוא בן אדם מכובד שעושה עבודת קודש למען צה"ל והביטחון של המדינה זה השכר האמיתי.

לסיכום אומר תא"ל חיים רונן:

מרת"ח זו יחידה מאוד מאוד חשובה משפיעה על המוכנות של הצבא למלחמה בצורה מאוד דרמטית וחשוב מאוד שאנשים במרת"ח יבואו עם שמחה כל בוקר למקום העבודה שלהם וייתנו את המקסימום למען ביטחון המדינה.

אל"ם אלי אלפסי

2004-2001

יודע מה היה אחרי שאני עזבתי, אבל אני חושב שזה היה הסט אחרון של הטמנה באזור הזה.

על מאפייני התקופה בה כיהן אומר אלי אלפסי:
כפי שאתם רואים בתקופה ששירתי במרת"ח במסגרת רה"ארגון סגרנו המון בסיסים, גם שלנו וגם של חיל-הים. זה פשוט היה מדהים, מבחינת הקצב, מבחינת הפעילות, מבחינת שיתוף הפעולה של כל המרחבים ושל המטה. כולם התכנסו, כולם התגייסו לטובת העניין הזה ועבדנו שם יום ולילה בלי הפסקה כדי לעמוד במשימות הכבדות האלה של סגירת הבסיסים והעתקת התחמושת לבסיסים אחרים במרחב, תוך שמירה על רמת השירות המצוינת על הבטיחות ועל האחזקה הנכונה של אותה תחמושת ביחידות האחרות.

מסכם אל"ם אלי אלפסי:

כמובן שכל זה היה אתגר אדיר שעמדנו בו בכבוד. עמדנו בלוחות זמנים שקבענו ביעדים שקבענו ובמטרות שקבענו ובהחלט לדעתי מגיע פה למרחבים למטה לכל מי שעסק במלאכה ואחד גדול. כי בשלוש

שנים לעשות את כל ההיקף הזה של סגירת הבסיסים ומעבר מתפיסה ישנה לתפיסה חדשה ולעמוד בה לא דבר של מה בכך.

משפט סיכום:

אין ספק שבשבילי זה היה אחד התפקידים החשובים והיפים ביותר מבין כל התפקידים שביצעתי בצה"ל במשך 30 שנה.

אל"ם אלי אלפסי מספר על השינויים הארגוניים שבוצעו בתקופתו:

במפקדת מרת"ח קיצצנו ענף שלם, איחדנו מדורים ובנינו מדורים חדשים. במרחבים פיצלנו ארגון של מערך ההפעלה כדי להתאים את תהליכי העבודה לשיטה החדשה של שירות לבית הלקוח. הכפלנו את כמות חוליות הבה"ט שהביאו לחיסכון משמעותי. הרחבנו והעמקנו את פעילות המעבדות. איחדנו מרכזי גיוס דרום ומרכז. העתקנו את נמ"ת יהודיה ברמת בגולן למה"ס צנובר. סגרנו את בסיס התחמושת של חיל-הים בעתלית והעברנו את התחמושת לתפן. סגרנו את בסיס קציעות במרחב דרום. סגרנו את בסיס העמקים ג' למי. הגענו למצב שבו בכל מרחב יש בסיס מרחבי אחד ובסיס משנה אחד ודרך זה יצרנו אחידות במרחבים. נפרדנו מנכסים חסרי ערך ורידדנו עלויות בעשרות רבות של מיליוני שקלים.

עוד ציין אל"ם אלפסי:

במעבר לשירות לבית הלקוח הגענו למצב שאנחנו שולטים בזמן במשימה ובתהליך וכמובן חיסכון כספי מידי של כ-24 מיליון

שקל כל שנה מרה"ארגון והתייעלות, היקף אדיר של עשייה.

פעילות מרכזית בתקופתו של אלי אלפסי הייתה

הטמנת תחמושת, והוא מספר:

כל התהליך של הטמנה עם כל האישורים וכל הרגישות וכל ההיערכות וההכנות היה מאוד מיוחד, מאוד מעניין. אני חושב, ואני לא

אל"ם עופר גולינסקי

2007-2004

את הריאיון פותח אל"ם עופר גולינסקי:

אני הייתי המפקד השלישי שהגיע למרת"ח מהשטח, לאחר השינוי המהותי שמפקדי מרת"ח במשך כל השנים היו מהנדסים מהמערך ההנדסי. אנחנו הבאנו איתנו את הידע ואת הצרכים של המערך הנפרס מעבר לנושאים הטכנולוגיים טכניים שלהם היה לנו רע"ן הנדסה ואנשי מרת"ח הוותיקים שידעו לתת את הדברים הנדרשים לפתרונות הטכנולוגיים. באנו עם תובנה מאוד מאוד עמוקה והיא מענה לצרכי השטח וכל הרעיון הזה הוביל אותנו במהלך תפקידי. יצרנו קשר עם יחידות השדה בצורה רצופה ויישמו תפיסת עולם שאומרת שמרת"ח הוא אחראי על עולם התחמושת מרמת הפלוגה ועד הרמה המטכ"לית. אני אומר אחראי זה אומר גם להכשרות של בעלי המקצוע, שיתוף פעולה עם בה"ד 20 בנושא של הכשרות חיילי החובה, מאחזקי תחמושת, בוחני תחמושת, בהמשך קורסים ונגדים וכל השלבים המתקדמים. אפיינו ועשינו את קורסי קציני התחמושת והרחבנו את הידע אף לקצינים לוגיסטיים ולמפקדים.

אל"ם עופר מדגיש:

הצורך של תחמושת כשירה ביום פקודה היא תובנה שהמרכז הזה הוא מרכז מבצעי. הרי

יכול להיות לנו את הכלים הטובים ביותר ויכול להיות לנו את החיילים המצוינים ביותר, כאשר לא יהיה תחמושת בזמן הנכון ובמקום הנכון המשוואה תיתן אפס.

אל"ם גולינסקי מתאר את פעילות מרת"ח במלחמת לבנון השנייה:

המרכז בא לידי ביטוי כמרכז מבצעי לחלוטין. עבדנו גם תחת אש, במרחב צפון בנמרה ובתפן היו רגעים שבאתי לביקורים והייתי במקום ופתאום הייתה הפגזה – אש ארטילרית. כולם כאחד בהובלת הקצינים והמפקדים המשיכו לעבוד תחת אש 24 שעות ביממה. בתפן היו הפגזות, בנמרה פרצה שריפה גדולה מאוד, למרות שממש הייתה סכנת חיי אדם אנשי מרת"ח המשיכו לעבוד, המשיכו לעשות הכשרות תחמושת, לנפק תחמושת ולעשות את עבודתם נאמנה.

שינויים ארגוניים שבוצעו בתקופתו:

בתקופה שלנו ביצענו שינויים ארגוניים מהותיים. הגדול שבהם זה סגירת בסיס באר-שבע. התהליך עצמו היה לא קל, היה צריך לפנות את התחמושות, לחלק את התחמושת, לפזר את התחמושת, לטפל כמובן באנשים ששירתו שם שנים

וחסכנו הרבה מאוד כסף לצה"ל בעצם סגירת בסיס. יחד עם זאת מבלי לפגוע בדרישות המבצעיות, כל השיקולים נלקחו בחשבון והעבודה הזאת נעשתה בשיתוף עם הגורמים המטכ"ליים וכמובן הצרכים המבצעיים לצורכי האחסנה של התחמושת כפי שהיא נמצאת היום במרת"ח.

מאפייני התקופה שבה הוא כיהן:

המרכז הזה מתאפיין באיזה אווירה

משפחתית, אווירה ייחודית שיוצרת תרבות, תרבות ארגונית פנימית שנותנת. איך אני אגיד את זה בפשטות, כיף לבוא בבוקר לעבודה, יש לך עם מי לעשות את העבודה, יש לך עם מי להתייעץ, יש לך עם מי לקבל החלטות ואתה יודע גם שאם קיבלת החלטה זה יבוצע טוב.

לסיכום:

מרכז התחמושת הוא גוף מקצועי מאוד מאוד מאוד. הוא גוף ייעודי שיודע את העבודה שלו ואין לו תחליף במדינת ישראל, במלחמות ישראל הוכחנו זאת, המרכז ידע להביא את עצמו לידי ביטוי וגם בשגרה עושה עבודה נאמנה.

אל"ם אייל טנה

2011-2007

אל"ם אייל טנה מדגיש בפתח דבריו:

כיהנתי תקופה של ארבע שנים וחצי. למעשה החלק הראשון, החצי שנה הראשונה של התפקיד, הייתה עבודה מול אותם ועדות, כדי להפיק את הלקחים ממלחמת לבנון השנייה עם הבנה ברורה שבראש מעייני המרכז הזה עומדת המוכנות. צריך לוודא שמרגע שתינתן שריקה יהיה יכולת לספק את התחמושת.

- אני מזכיר את זה כי למעשה... אני אתקדם
- צעד אחד קדימה לעופרת יצוקה שהוא האירוע המשמעותי שאירע ב-2009 ואיתו נבחן המרכז. אחד השינויים שבוצעו היה להעמיד במבחן את העצמאות שנתנו למרכזים, שעל פי חלק מהמפקדים/היא הייתה גדולה מידי.

אייל מבצע השוואה בין עופרת יצוקה לבין

מלחמת לבנון השנייה:

אני עושה השוואה בין עופרת יצוקה למלחמת לבנון השנייה. עופרת יצוקה נחשבה להצלחה גדולה והייתה בסופו של דבר מבצע קטן ולבנון השנייה החלה כמבצע והוגדרה בסופו של דבר כמלחמה. היא נצרבת בתודעה כאיזשהו אירוע פחות טוב אבל ככל שנוקף הזמן, ואנחנו 10 שנים אחרי, אנחנו רואים שיש לה כמה השלכות שעד היום כולם נהנים מהם ברמה הלאומית.

אל"ם אייל טנה בחר לציין שני אירועים חשובים

שהיו בתקופת כהונתו, מתאר אייל:

תפס אותנו אלוף אבי מזרחי שהיה ראש אט"ל יחד עם מפקד ההנדסה הפיקודי

באותו זמן אלוף משנה אושרי לוגסי) היום קצין הנדסה ראשי) ואמר לנו: "תקשיבו זאת המשימה שלכם, לא עשו את זה 25 שנה". זה לנקות את השטח/שטח הנפלים בנמרה, ובאמת ניגשנו לעניין הזה בכוחות משולבים עם עזרה מחטיבת לוגיסטיקה. אני יכול להגיד שהרוב המוחלט של השטחים שהיו מזוהמים נוקו. היו שם אירועים מאוד משמעותיים כמו פגזי בזוקה למיניהם שהתחבאו מטר בתוך הקרקע מאחורי סלעים שלפעמים אתה שואל איך הם הגיעו לשם. ואני יכול אפילו לציין שבחלק מהמקומות חשפנו דרכים שהיו רגילים לנוע עליהם במשך השנים, גם מתחת לאותן דרכים גילינו כל מיני תחמושות ונפלים של פגזים שלא התפוצצו.

האירוע השני דווקא היה בדורם. באחד מבסיסי מרת" חבער, בסיס קציעות, הוטמנו במשך לא מעט שנים נגמ" שים שחוו פגיעה ישירה. גם הם ממלחמת לבנון הראשונה. לצערנו חלק מהנגמשים הכילו שיירים אם אפשר להגיד כאלו ואחרים של גופות של חיילים שלנו. גם בגלל היבטי רבנות הייתה רתיעה. קברו אותם באדמה וגם את השטח הזה סימנו ואי אפשר היה לגעת בו.

גם כאן ניגשנו למשימה בהזירות עם הרבנות, עם סיוע של אט"ל ובתהליך איטי ומתמשך לקחנו משהו כמו 25-30 נגמ" שים והוצאנו אותם. ככה בעבודה מאוד מאוד עדינה ורגישה הם הועברו לבסיסי מצל"ח ושם טיפלו בהם.

לסיכום אומר אל"ם אייל טנה:

אני חושב שזה משהו שאנשי המרכז לכל האורך והרוחב, לאורך כל השנים מתמודדים איתו. לקחת החלטות הרבה פעמים. להתחייב על דברים שאתה לא במאה אחוז בטוח באותו רגע שאתה יודע לעשות אותם, ולדעת שיש מאחוריך אנשים שיעשו בסופו של דבר את המשימה ואני חושב שאנשים במרת"ח הם נכס שצריך לשמור עליו בכל מחיר.

עוד מציין אייל טנה:

אחת הבעיות של מרת"ח זה שבשגרה ביומיום התחמושת לא צועקת. אין צורך בה, אם לא השתמשת בה או אם חס וחלילה לא היה אירוע בטיחותי, התחמושת לא מעניינת אף אחד. היא תעניין אך ורק בחירום ואז היא הופכת במכה אחת להכי חשובה שיש. המרכז מתנפח פי שלוש מבחינת היקפי כוח האדם שלו ואנשי מילואים. הפער הזה בין הצורך להשקיע כדי להיות מוכן בזמן לבין תעדוף אחר כי התחמושת לא מהווה ביומיום איזשהו מגבלה.

אל"ם רפי כהן

2013-2011

גם שיפור המקצועיות, אימונים הכשירות האישית והיחידתית ולצד זה שיפור הלכידות, שיפור המוטיבציה. עשינו בהחלט פעילות יפה מאוד, גם פה בגיבוי אט"ל. לא מעט תקציבים שקיבלנו השקענו לא מעט בפיתוח וטיפוח בכוח האדם של המרכז כי החוויות הם קודם כל במגע עם האנשים.

אל"ם כהן מדגיש:

בוודאי שידוע שבמרת"ח האוכלוסייה היא מאוד הטרוגנית. הפסגה של זה, החיבור עם היחידות, כשאתה מגיע ליחידה ואתה מדבר עם מגד או עם סמח"ט ב' או עם מחט והוא מתאר לך את התמיכה שהוא מקבל מחוליות הבה"ט של מרת"ח אז הסיפוק הוא אדיר.

לסיכום אומר אל"ם רפי כהן:

המגע עם האנשים וההישגים עם האנשים והפעילות עם האנשים בשעות בלתי מקובלות וכשאתה מאתגר את עצמך ואותם ביחד זה מביא באמת הייתי אומר אפילו באיזשהו סוג של מליצה, אפילו להתרוממות רוח, ואני יכול רק לברך על זה ולאחל לכל משפחת מרכז התחמושת והטילים שימשיכו ויעשו חייל ויביאו הרבה סיפוק וגאווה ומענה טוב מבצעי ומענה בשגרה ובחירום ליחידות הלוחמות ולכלל הצבא.

אל"ם רפי כהן מציין כי תקופת כהונתו: "בסך הכל קצת מעל שנתיים". לשאלה מה הנושאים המרכזיים במהלך כהונתו הוא עונה:

נושאים מרכזיים במהלך כהונתי זה בעיקר כמו שתמיד נכון ותמיד אני מאמין, קודם כל הראייה לחירום ושיפור היכולת המבצעית של המרכז. מה שבא לידי ביטוי במבצע עמוד ענן שבו למרות שלא היה תמרון בתוך רצועת עזה, סך הכל יחידות המרכז עבדו מאוד מאוד קשה. בניפוקת חמושת וגם בליווי היחידות בהעלאת המוכנות שלהם ובסופו של דבר גם בתהליך ממושך של החזרה לכשירות וכל מה שקשור לשיפור היכולת המבצעית.

עוד ציין אל"ם כהן:

בתקופתי ניתן מאמץ גדול מאוד לשיפור השרידות והמענה לאיום על העורף הצבאי והאזרחי. זה המרכז הראשון בצה"ל שהוסמך לתקן של רציפות תפקודית בחירום. ובהקשר המבצעי ראוי לציין גם את ביקורת הרמטכ"ל – לא נופל בחלקו של כל מפקד מרכז שבתקופתו תהיה ביקורת רמטכ"ל – שהתמקדה בבסיס נמרה, והיא הייתה טובה מאוד, והיא בהחלט נגעה בין היתר ולא מעט בהיבטים המבצעיים.

אם דיברתי על המבצעים כגורם ראשון, אז מיד אחריו זה ההיבט של כוח האדם

אל"ם עופר כהן קלף

2015-2013

נחתי ארצה ביום השני, כבר שלמעה הוכרז על מבצע צוק איתן המרכז כולו ערוך ומוכן: חמ"לים פתוחים כוחות בשטח והתחלנו לגייס חיילי מילואים.

עופר מתאר:

בשלושת המרחבים עבדו בצורה מלאה. מיד אחרי המבצע הוטלה עליי המשימה עם תובנה שבאה מתוך המרכז, לתת פתרון לתחום של השליטה, האחזקה והאחסנה של התחמושת במרחבים הקדמיים בשעת חירום. יחד עם טובי המוחות באנו וחשבנו איך אנחנו נותנים לזה מענה. המלצנו והקמנו איזשהו גוף תפיסתי שבא ובנה את המרכז הזה מחדש.

אל"ם עופר כהן קלף מתאר חוויה אישית במערכת צוק איתן:

אם יש משהו שאני כן לוקח איתי, אירוע מרכזי, אז זה מצוק איתן. נראה לי היום השני או השלישי לתמרון כשחטיבת גולני תמרנה לתוך סג'עיה והיה שם אירוע נפגעים של ירי מסיבי מאוד והתפוצצות של הנגמ"ש עם לוחמיו, והיו שם הרבה מאוד נפגעים והיה צורך בחילוץ הכוחות. כוחות הארטילריה שפעלו שם משני אגדים נקלעו לחוסר ולפער בתחמושת. עלתה דרישה מהשטח במהלך הערב, עדיין הפקודה לא הגיעה, היינו חייבים לקבל פה החלטות כמו שאומרים אמיצות, שזה או צל"ש או טר"ש בנושא של תחמושת.

פתחנו את שערי מרת"ח וניפקנו תחמושת ארטילרית עד רמת הסוללה והקנה הבודד כדי לקיים את רציפות האש, בדיעבד זו הייתה החלטה מאוד גורלית וחשובה.

אל"ם עופר כהן קלף מציין בריאיון עימו:

מרת"ח בתקופתי היה בנוי משלושה מרחבים ומפקדת מרכז. שידרתי לפחות בתקופתי שכל בסיס כזה יחיה ולא יהיה רדום ולא יהיה רק לשעת חירום, אלא יהיה בו מרכיבים מבצעיים גם ביומיום וגם לשעת החירום. המרכז הזה גם בא לידי ביטוי במהלך מבצע צוק איתן. מוכנות זה באמת היעד המרכזי.

נושא מרכזי שדיבר עליו אל"ם עופר:

היעד הנוסף הגנה על מרחבי התחמושת. בסיסי התחמושת במיוחד עם עליית הפח"ע ועליית הגניבות וזליגות התחמושת, ואני חוויתי את האירוע הזה מקרוב. קיבלתי את המרכז אחרי אירוע משמעותי של גניבת תחמושת בהיקף רב מבסיס מצפה רמון וזה הכניס את המרכז לטלטלה אדירה.

אירוע מרכזי בתקופתו של אל"ם עופר היה מבצע

צוק איתן:

בצוק איתן למעשה המרכז נדרש לתספק תחמושת בהיקפים גבוהים. כבר מהשעות הראשונות מרת"ח נדרש לאתגר מאוד משמעותי בהיבט של קיום רשת התחמושת גם אספקתי וגם אחזקתי מול פיקוד הדרום. אנחנו למעשה במבצע הזה עברנו מאפס למאה.

מערכת צוק איתן החלה כשאל"ם עופר כהן שהה בחו"ל, והוא מספר:

אני חושב שאם יש משהו ייחודי למרכז הזה זה שהוא מרכז מבצעי כל השנה ולא צריך להגיד לו עוברים למתג חירום והוא הופך להיות מבצעי. הוא מבצעי, הוא על ב"ת עם שכפ"ץ וקסדה כל השנה. ולכן אני יכול לומר שכבר

לסיכום אומר עופר:

נהייתי לפקד על המרכז הזה, המרכז הזה הוא מרכז חשוב מאוד, האנשים עושים את ההבדל ולכן המרכז הזה הוא חשוב לליבי.

עוד הדגיש עופר:

כמובן להכיר מה זה אזרחים עובדי צה"ל במרכז הזה, אני חייב לציין פה שמעודד מאוד לראות שיש לנו אזרחים עובדי צה"ל כאלו וזה חברה שונים ב-DNA שלהם, בחינוך שלהם, במלחמה ראיתי אותם עובדים יום ליל וערפל

כמו שנאמר.

אל"ם בצלאל חיון

אוגוסט 2015

המרכז. התהליך לא היה פשוט, הקמנו צוות חשיבה לאחר המון דיונים וחשיבה על השינויים הנכונים. ביצענו את השינוי ולא היה קל להיפרד מהאנשים היקרים.

התהליך האסטרטגי:

ביצענו סדנה אסטרטגית. בסדנה נטלו חלק גדול מאנשי מרת"ח, החל מקצינים נגדים ואזרחים עובדי צה"ל אנשי מילואים ואף שיתפנו חלק מיחידות השדה שהם הלקוחות שלנו. בסדנה עצמה גיבשנו חזון, כשכבר הסתכלנו על ראייה של מרת"ח חדש שיהיה ממשי וריאלי לשנים הקרובות. קבענו ערכי ליבה קראנו לזה האמל"ח של מרת"ח. בראשי תיבות האמל"ח שזה אמצעי לחימה זהה היה האדם במרכז. אחריות, מצוינות, לכידות, חדשנות ויצירתיות. בחרנו סלוגן למרת"ח: המרכז שלי המענה שלך, המרכז שלי זה לאנשי המרכז, המילה מרכז היא עוצמה והיא שלי והמענה שלך זה ללקוחות כי אנחנו המענה שלהם.

אל"ם בצלאל חיון מפקד מרת"ח הנוכחי

בריאיון שנערך עם מפקד מרת"ח מכהן אל"ם בצלאל חיון מספר לנו על העשייה והאתגרים להמשך:

את הפיקוד על מרת"ח התחלתי באוגוסט 2015 והחלפתי את חברי הטוב אל"ם עופר כהן קלף. החפיפה איתו היה מופע משמעותי של הצגת הערכת מצב לראש אט"ל והוצג שם גם כיוון למרת"ח חדש. הדבר המרכזי שהיווה לי עוגן להתחלת התפקיד שלי בשנה הראשונה ולקבוע גם כיוונים מאוד מרכזיים להמשך.

תר"ש גדעון:

תר"ש גדעון שבו נדרשנו להתאים את עצמנו כמרכז לשינויים שצה"ל עובר. לתת תמיכה ליחידות שעברו רה"ארגון ובנוסף להוריד תקני כוח אדם קבע ולעשות חליפיות כוח אדם, חיילים שמחליפים אע"צים ואע"צים שמחליפים נגדים בתוך מרחבים וגם במפקדת

לא טוב, המון נזקים והמון ליקויים שחוזרים על עצמם בשנים האחרונות, ולכן ביצעתי ביקורים בכל האגודות על פי תוכנית מסודרת וגיבשנו דו"ח אתגר תחמושת המבטא את תמונת המצב של התחמושת ביחידה, את האופן בו היחידה מטפלת וכיוונים ומגמות בתחום. הענקתי פרס ליחידות שהובילו בתחום האחסנה והאחזקה ביחידה.

העצמת הפרט והמרכז:

החזרתי עטרה ליושנה. בחרנו יקיר מרת"ח. במקביל נתנו פרסים למרחבים ותעודות הערכה לאלו שהובילו את התחומים השונים שהם בליבה.

פתחנו במרת"ח כיתת לימוד למהנדסי איכות, ללאקשר כמובן מחלקים תמריצים ותגמולים לנגדים ולקצינים המצטיינים וכמובן לעובדים.

מורשת והנצחה:

לבסוף בלי עבר אין עתיד, הקמנו מתחם מורשת והנצחה, ולדעתי הוא מבטא היטב גם את המורשת המפוארת של המרכז וגם מנציח בצורה ראויה את החללים שלנו.

לסיכום:

אנחנו נמשיך להיות מרכז שמוכן למלחמה ובמקביל אנחנו נימשיך לעתיד הרחוק ולעתיד הקרוב. אני סמוך ובטוח כי נוכל לעמוד בכל האתגרים המצפים לנו בחשיבה משותפת ופורצת גבולות עם האנשים היקרים המשרתים במרת"ח, אנשים חדורי מוטיבציה עם ברק בעיניים וגאווות יחידה.

תודה מיוחדת למפקדים בעבר שתרמו והקדישו מזמנם למען הדורות הבאים ואני רוצה להגיד לכם שאני גאה להיות שייך למרכז התחמושת והטילים.

חיילי החובה:

במקביל לניתוח הנשר ולהבנה של כמות הנפקדים והעריקים במרכז, הבנתי שצריך להקים פורום לטיפול באוכלוסיות המתקשות. ביצענו אותו כמובן בשיתוף עם המפקדים והגורמים המקצועיים. החל ממני התחלנו לבצע ביקורי בית. המפקדים הבכירים אצל החיילים/אחרי/ שהבנו בפורום שבאמת מצבם הוא היותר מהקשים שיש במרת"ח. שיתפנו גם את העמותה, הצלחנו להביא תרומות ולעזור במוצרי חשמל ודברים בסיסיים שהיה חסר למשפחות.

תחום ההגנה:

העיסוק בהגנה לא פסח גם עליי. החל מפרויקט מיגון הבסיסים ושדרוג של הטכנולוגיות מבסיס נחל שורק, בסיס נמרה, בסיס תפן ואפילו אתר ההטמנה. כל הפרויקטים האלה כרגע בשלבי עבודה והשאפה היא לסיים אותם בסוף שנת העבודה 2016.

מעבר לזה מיסדנו את תפקיד מ"כ ההגנה במרת"ח. הצלחנו לאייש 10 מתוך 12 תקנים להעצים את האנשים להעניק להם כתבי מינוי ולשים אותם בליבה. איתרנו חיילים מאוד איכותיים בעיקר ממערך מג"ל אשר היו מ"כים בשירותם בחובה, ולאחר איתורם הוציא אותם לקורס קצינים על מנת שיבצעו קורס קצינים בבה"ד 1 ואחרי זה בהשלמה החיילית בחיל הטכנולוגיה והאחזקה או בחיל הלוגיסטיקה. לאחר שנה תפקיד במרת"ח לשבץ אותם בליבה בשדה בתפקידים הזוטרים ולפתח להם מסלול שירות.

כשירות התחמושת ביחידות:

החלטתי על קפיצת מדרגה בתחום התחמושת ביחידות. מסיכום שנת עבודה 2015 ראינו שהמצב בחלק מהיחידות מאוד

אלוף שלום חגי
אפריל 1992 - אפריל 1995

אלוף מנחם עינן
1986 - ינואר 1989

אלוף אבי מזרחי
2005 - דצמבר 2007

קטנא"ר
תת אלוף אליעזר בן הרוש
מכהן מיולי-2014

אלוף אהרון זאבי פרקש
1998 - אפריל 2001

פרק ט'

אמרו עלינו לרגל חג היובל

האלוף קובי ברק
מרץ 2012 - יולי 2016

אלוף דן ביטון
דצמבר 2007 - מרץ 2012

רמ"ט אט"ל
תת אלוף חמי סוקל
מכהן משנת 2012

אלוף עמי סגיס
אפריל 1995 - אפריל 1998

לרגל חג היובל למרת"ח שוחחנו עם חלק מראשי אט"ל
לדורותיהם. השיחה נסובה סביב השאלות:

- רגע הכיזכור לובמרת"ח.
- איך האנשים במרת"ח.
- מרת"ח במילה אחת.
- איחולים למרת"ח לרגל חגיגות היובל.

אלוף קובי ברק

מרץ 2012 - יולי 2016

אני ראיתי והתמלאתי גאווה בהסתכלות על הארגון הזה ועל אופן פעולתו. תחמושת זה כמו המזון לגוף האדם אפשר אולי מספר ימים בלי, אבל אחר כך אם לא יגיע המזון תיפסק הלחימה, תיפסק הפעולה ואתם עושים את זה בצורה מצוינת.

אני מאחל לכם שנים רבות של מצוינות, של מקצועיות, של מבצעים, אני יודע שיש על מי לסמוך.

אנשי מרת"ח היקרים, ברכות לרגל חג היובל, ראיתי אתכם בשנים האחרונות בשני מבצעים בפעולה, גם ב"עמוד ענן" וגם ב"צוק איתן" כמובן שבכל הפעילות שלכם הייתה שזורה מקצועיות בלתי רגילה והבנה באיזה צורך ומה הצורך שנדרש ללחימה. אבל בעיקר מה שראיתי זה את הנחישות החתירה לעמידה במשימה והרצון לדאוג לכך ששרשרת אספקת התחמושת לא תיפסק לעולם.

אלוף דן ביטון

דצמבר 2007 - מרץ 2012

מרכז התחמושת, אנשי הסדיר, אנשי הקבע ואנשי המילואים גם יחד מהווים את חוזקו של הכוח המבצעי והחיבור בין מרכז תחמושת לכוח המבצעי הוא זה שמאפשר את אותה רציפות לחימה קריטית לצה"ל.

אז חמישים שנה שצה"ל סומך על מרת"ח וחמישים שנה שכולנו צריכים להודות לאנשי מרת"ח לדורותיהם על כל העשייה לאורך כל השנים לכל המלחמות והמבצעים.

מרכז התחמושת הוא המרכז החשוב ביותר מכל מרכזי אט"ל הוא מופקד על הדבר המרכזי בלחימה והוא התחמושת.

היכולת שלנו לשמר יכולות אסטרטגיות בבסיסי מרת"ח ולהעביר אותם ביום פקודה אל הכוחות הלוחמים היא יכולת קריטית לצה"ל היא בעצם מאפשרת את רציפות הלחימה של הכוחות המבצעים.

אלוף אבי מזרחי

אפריל 2005 - דצמבר 2007

במרת"ח יש אנשים טובים שעובדים ימים כלילות במקצועות יוצאת דופן יחד עם אזרחים, יחד עם נגדים, יחד עם חיילים. לאתמידקל להם אבל המרכז הוכיח את עצמו גם בימי שגרה וגם בימי חירום.

שתמשיך להיות מרת"ח, תמשיכו להיות טובים ותתנו את השירות הכי טוב ליחידות הלוחמות, בהצלחה.

אלוף אהרן זאבי פרקש

אפריל 1998 - אפריל 2001

יש שם שילוב מדהים של אנשי מקצוע מומחים מיוחדים ומה שיותר מכל רוח מיוחדת שאפיינה את המרכז הזה.

אין ויכוח לגבי המרכז האסטרטגי הזה, חשיבותו לצה"ל ליבשה וחשיבותו לאגף הטכנולוגיה והלוגיסטיקה ולפיקוד הלוגיסטי.

תמשיכו כך כי בלעדיכם מדינת ישראל לא יכולה לממש את יעדי הביטחון הקריטיים שלה

אלוף עמי סגיס

אפריל 1995 - אפריל 1998

למעשה מרכזת חמושת נבחן גם ביומיום בבנייה הגם בשעת מלחמה וגם לאחר מלחמה והמרכז עד היום בכל שנות קיומו על כל הימים השוטפים בימי המלחמה עשה עבודה יוצאת מן הכלל עמד בכל המשימות ואף מעבר לכך וידע לתת תשובה אמיתית לצה"ל בכל רגע נתון.

שילוב יוצא מן הכלל ואולי גם נדיר של קצינים נגדים מהנדסים ואזרחים עובדי צה"ל. השילוב הזה זה המפתח להצלחה.

אני חושב שמרת"ח בתחילת הדרך. חמישים שנה זה כלום ואני מאחל לכל קודם כל בריאות טובה והצלחה רבה ושהמרכז ימשיך להיות המרכז המוביל והחשוב של צה"ל לבריגדה ובחירום.

אלוף שלום חגי

אפריל 1992 - אפריל 1995

כל יחידה בצבא נועד לה תפקיד חשוב, אבל תפקידו של מרת"ח חשוב שבעתיים גם בגלל הקריטריות של המוצרים שהוא מטפל ומאחסן ומנפק וגם בגלל היבטי הבטיחות המופלגים שקשורים בפעילות מרת"ח.

מרת"ח עם השנים השתכלל ונכנס לתחומים מאוד מאוד מתקדמים בתחום התחמושת והוא נושא באחריות כוללת לכל הצבא ואני חושב שמקומו ותפקידו לעולם יהיו חשובים ביותר.

אני רוצה גם לאחל למרת"ח עצמו עוד הרבה שנים של פעילות מוצלחת, התפתחות, של השקעות, של קידמה ולאנשים שיהיה להם מקום שירות טוב ומבטיח.

אלוף מנחם עינן

אוקטובר 1986 - ינואר 1989

אם צה"ל רוצה שיהיה לוימי לחימה מספיק טובים ארוכים ואמינים זה תלוי בשליטה על נושא התחמושת שנמצא במרת"ח, ובעצם כלהמלחמות התחמושת שנמצאת בגדודים בחטיבות באוגדות הם בדרך כלל לא שליטה.

התחמושת היחידה שהיא בשליטה הכלמה שנמצא במרת"ח, כך שאם אתה צריך ביטחון ביציאה למלחמה תבדוק מה קורה לך במרת"ח.

קצין טכנולוגיה ואחזקה ראשי (קטנא"ר) תת-אלוף אליעזר בן הרוש מכהן מיולי 2014

הוכיחו את הנאמנות את ההתמדה, את המקצועיות, את רוח הלחימה של אנשי היחידה, את המסירות.

ברצוני לברך את אנשי מרכז התחמושת במלאות חמישים שנות עשייה מבורכת, ואין ספק שהמורשת כפי שמתוארת כפי שהוכחה בדפי ההיסטוריה מתעדת ומציינת אנשים יקרים עמלי כפיים, חרוצים, מקצועיים ויסודיים ועל כך שלוחה לכם ברכה חזקו ואמצו.

אין ספק שתרומתכם לעוצמתו של אט"ל כמרכז וטכנולוגיה אספקתית הייתה חשובה לאין שיעור, אבל אני חושב שהחשוב יותר מכל זה התרומה שלכם למערכות ישראל גם בכשירות התחמושת וגם באספקת התחמושת.

השילוב בין כשירות תחמושת, מוכנותה לשעת חירום והדחיפה שלה בזמן פקודה במבצעים ובמלחמות השונות לאורך כל התקופות, בין אם בעבר הרחוק ובין אם במבצעים האחרונים,

רמ"ט אט"ל

תת-אלוף חמי סוקל

מכהן משנת 2012

בשנים האחרונות שיצא לי ללוות את העשייה של פינוי התחמושת, עבד כמו מכונה מטוקטקת ומשומנת היטב, ואני חושב שזה כל פעילות כזאת שהייתה אתם הוכחתם את היכולת הבלתי רגילה שיש לכם. לצה"ל יש על מילסמוך בשגרה ובמלחמה, ואני ממשיך משוכנע בזה.

מזל טוב לרגל החמישים שנה ובהזדמנות הזאת נאמר לכל אחד ואחת מכם תודה על העשייה והצלחה בהמשך הדרך אנחנו צריכים אתכם חזקים סומכים עליכם ישר כוח.

אני ראיתי אתכם במבצעים, על משאיות התחמושת עם המלגזות, הפריקה, העמסה. במפגשים עם האמריקאים בכל מה שקשור להצבה מראשופינוי התחמושת מצרר אני יכול להגיד לכם שההערכה שקיבלתם מהגורמים האמריקאים הייתה אין סופית. זה פשוט מדהים האופן שבו המבצע הלוגיסטי הזה,

רמ"ט אט"ל ומפקד מרת"ח בחדר המורשת

ראש אגף אפסנאות: אצלי – תמיד ינצח הפגז את הנעליים

אלוף עמי סגיס אומר, כי הפגיעה בחייל היא רק חלק
קטן מתוכנית הקיצוצים בהוצאות השוטפות של הצבא

איפה יקברו את הפצצות?

צה"ל מחפש „בית קברות” מתאים, לתחמושת פסולה ולכזו שלא נמכרה

סיפון פגז

עודד שלום

m'7YI '7nV IP'I'n 23 '11v 1 |r11v1'1, m 0'1u !J 3.200
'1mNn |J.'7 D' יש'1'1'NV.T'1'7J D171J. nvmnnilO'UJ.n
NIN nrJJntnfJ □' 11V JI''111J i11T11J N/ 1J Jr.lil
1'11nJ'1J .1VNPI 71]J DV 'O'N11J. nnnn 'JH i1'111'7'11
'7" il il ilmn,111) '7v rn'7pJ nJ..mil D"Y,m il 11nn
?y 1 :.m,n in N1 ON '7NVJVJ 177 Jn,nnn ,1w i1T1J
"i1Vf7 nu T1T111 JI '1UJil 1JN :n Tn 'J .D' i111 NJ '1

פרק י'

עדויות כפי שתועדו

ספטמבר 1981

איך נתקבלה ההחלטה?

(חיבר סא"ל יוסי גולדברג בשנת 81)

למען היסטוריה

וכך קרה שבדיון זה יוצא הדופן,
הופתעו כולם בזה האופן.
באיזה צבע ייכתב סעיף זה מצבעי הקשת,
וכאשר נשאל: למרת"ח יש היסטוריה? מורשת?

אז הסגן) אין ניסים אצלו (פניו הרציני ויישרכתפיים,
רע"ן הפעלה) כדרכו (נדרך כקפיץ והחל
למנות שבטי ישראל: אפרים,
רע"ן טכני, שלמה) מאמץ הראש,
נתון טכני מנסה להחיש,
רע"ן ארגון) יוסי (סוקר הנוכחים
ורואה כי העסק ביש.
כי המצבר גיל כזה.

ושובסוף שבוע, תחילת חודש,
דיון רע"נים כהרגלו בקודש.
בראש שולחן הדיונים) שנצור (מפקד המרכז.
ומסביב הרע"נים דרוכים למכרז.

מתוך המחברת הכתובה באדום ובכחול
ממטיר מטלות ומשימות לכל.
כל סעיף לא חשוב אופיו או צבעו.
נשקל היטב, מנתח על פי טבעו.
וכך חכמי הדור מאמצים הראש.
למרות הפתרון המוסכם שישליו"ר.

החץ מופנה – רע"ן ארגון: תכין, תעשה.
ואז לפתע חיוך מופיע,
הקפיץ משתחרר ורעש משמיע.
נתונים טכניים נזרקים מכל עבר,
אך לסייע במעש, "NEVER".

כצפוי בפרוטוקול רושם במו ידיו,
היסטוריה יש! נחגוג יחדיו.
יום שישי הקצר, המלאכה מרובה,
הישיבה ננעלת, השעה כבר ארבע.

המשימה אדירה, האחריות הוטלה.
למשימה נרתם הצוות הנפלא.

רמ"ד משק, ארגון ורמ"ד אבטחה.
רמ"ד תקציבים, בטיחות וקצין הדרכה
יושבים יחדיו לטכס עצה.
ולבסוף מכינים המצע,
אחריות לו"ז, פעולה והנחיות.
הפעילות מתחילה, זה האות.

נאספים נתונים,
רעיונות נזרקים.
אילוץ מכל עבר עולים וצצים.
שעות רבות של מחשבה עד כי האישונים נוצצים.

לאחר דיונים אין ספור ובחינת הנושאים בקפידה.
ואל נשכח סיוע של הפקידה.
יש סיכום, התוכנית גובשה.
היסטוריה יש! צריך לחדשה.

להלן התוכנית כפי שגובשה.
מרת"ח הוקם באוג', זה חודש.
במועד זה נחגוג מידי שנה – בצו, כקודש.

בשלשה אירועים נציין ונחגוג:
לבנת מהדרום – פנסיונרים יארח,
יסייר, ירצה וינעים כיאות למארח.
יציג בגאווה הגידול והפריסה והמרחב,
וישאיר קצת תחמושת ליתר חבריו.

גבע צפון – אולימפיאדת מרת"ח יציע,
למרחב המצטיין יחלק גביע.
בתחרויות ייטלו חיילים ע"צ לפי קבוצות גיל ומשקל,
לזכות בגביע ע"ש פלג ז"ל, זה לא קל.

בנ-צימה מרכז – יארגן מסיבת גן, וערב קולטורה נעים,
יזמין לחגיגה כל מי וי הפוך ערב זה למפגש רעים.
נהנה מערב אומנותי נאכל, נשתה ונשמח,
נפרד מידידים שעזבו את מרת"ח.

למען המורשת, דברי הימים,
הוכן ספר המבקרים.
למען ההיסטוריה שלא נשכח,
הוכן אלבום מרת"ח.

מה עשתה שורה במחברת – הגידו נא,
י"ד למרת"ח,
ל"ב למדינה.

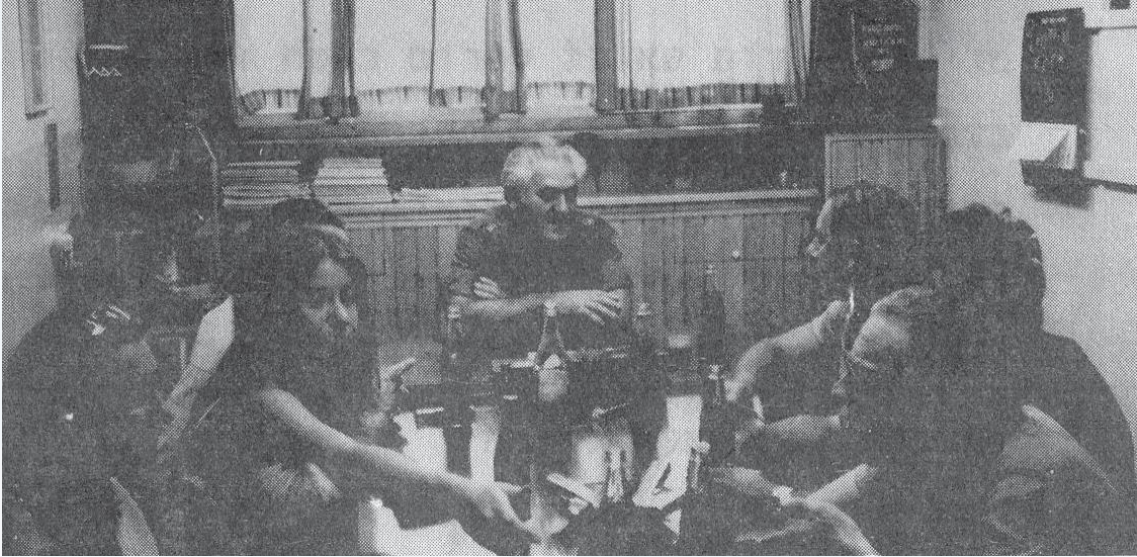
סיפורי של סא"ל אורי פיק ק / 21381

ניידים/סטטיים, משיקום תחמושת באמצעים פרימיטיביים מאולתרים – לשיקום תחמושת באמצעות מכונות.

מרת"ח הצעיד את צה"ל כאחד הצבאות המודרניים ביותר, במתן סיוע הלוגיסטי בפריטי תחמושת לכוחות צה"ל. דבר זה נתן גם את הביטחון למפעילי כלי הירייה שהתחמושת שתסופק לו הנה באיכות הגבוהה ביותר ושלא תכזיב בעת הפעלתה. ומה הם פריטי התחמושת? אלה הם פריטים רגישים מסוכנים, הדורשים בדיקות קפדניות על מנת להרוס ולהשמיד את המטרות שהציב צה"ל. לא יעזור כלי הנשק המשוכלל ביותר והקרוב לא יוכרע באם מפעיליו

לאחר 25 שנות שירות בצה"ל ובמסגרת מרת"ח, ובאם אני מסתכל לאחור רואה אני את מרת"ח מאורגן היטב ובה סגל של אנשי צבא ומשוגעים לנושא התחמושת על מנת שכל כלי ירייה במערך צה"ל יקבל את מנת התחמושת בכושר גבוה ביותר ובמהירות המירבית. ממדור תחמושת במקחש"ר, למרכז תחמושת עצמאי במסגרת אג"א מאחסון תחמושת במחסנים ישנים מזמן הבריטים – לאחסון תחמושת במחסנים חדשים הבנויים לפי שיטות החדשות ביותר, מפריקה והעמסה ידנית לפריקה והעמסה באמצעות מלגזות, מאחסון תחמושת בתפזורת לאחסון תחמושת במארזים, מפריקה והעמסה בחושך – לפריקה והעמסה במערכות תאורה

לא יקבלו את הפגז, הכדור רקטה וכו' בזמן הנכונ, תותחים מחלקים שנאספו מהצבא הבריטי, בגודל הנכון, ובכמות הנכונה ובמצב התקין ביותר. ולמטרה זו מרת"ח מתכנן ומשכלל מידי יום ויומו.

אני במערכת הנ"ל השתלבתי עוד בהיותי נער במסגרת ההגנה שטיפלתי בסליקים וניקיתי את התחמשות הזעירה 9 מ"מ ו-7.92 מ"מ מירוקת. לכן עשיתי כל המאמצים להיקלט ליחידת תחמושת בזמן שהתנדבתי לצבא הבריטי במלחמת העולם השנייה. אולי עקב הרקע הטכני, ובתחבולות התקבלתי לעבוד בבית מלאכה לתיקון תותחים. כיהודי ישראלי הראשון, ראיתי אתגר לעתיד, באם תוקם מדינה יהודית שאוכל לתרום בשטח זה.

תקופת שירותי בצבא הבריטי היה פרשה נפרדת. מלחמה תמידית לשמירת כבוד החייל היהודי. הושטת עזרה לניצולי השואה חו"ל, העברת מעפילים מאיטליה ומצרים בתחבולות לארץ ישראל, ואיסוף חומר בנושא תיקון והרכבה של אמצעי לחימה.

הניסיון שצברתי בצבא הבריטי [בא לידין] ביטוי עם הקמת המדינה בשנת 1948 שנקראתי להקים בית מלאכה לתיקון והרכבת תותחים במוסך "קטרפילר" בשכונת מטלון.

הידע שרכשתי תרמו רבות בשלבים הראשונים במלחמת השחרור, בעת שתיקנתי והרכבתי עם

של תחמושת, רכש במחסנים החדשים, הוכנו נהלים חדשים לזמן מלחמה ושלו, הפכנו את מכוני תיקון תחמושת למתקדמים ביותר) שהעניק לו פרס עבודה עבור קו תיקון 40 מ"מ (ונהפכו לאחד הגורמים החשובים באג"א והמערך) [ב] צה"ל. כלזה בעזרת מרת"ח אשר הנחה והדריך את מפקדי המרחבים ובעזרת המדורים השונים. במרץ 1973 השתחררתי מצה"ל, ובמלחמת יום כיפור נשלחתי כאיש מילואים לרפידים שעיקר המאמץ בחזית הדרום היה מוטל על בסיס זה. מלא סיפוק מהעבודה שהשקענו בבסיס למתן שירות לכוחות הלוחמים יומם ולילה השתחררתי לאחר 6 חודשים.

לסיום. שירתי את צה"ל במסירות ונאמנות, צה"ל היה עבורי סם החיים, את שנותיי היפות ביליתי ימים כלילות למען מדינתנו, ושמירה על ביטחון העם היהודי בארץ היהודי בארץ ישראל וחינוך דור המשך למרת"ח. מצה"ל קיבלתי את היסודות של אהבת המולדת אהבת הזולת, יחסי אנוש, ניסיון להתמודד בבעיות ובמצבים קשים, ביטחון עצמי וציוני דרך לחיים האזרחיים לאחר 25 שנות שירות.

עם קבלת התפקיד כמפקד מרחב צפון התחלתי לארגן את הבסיסים לביצוע המשימות לקראת מלחמת ששת הימים. הוכנו שטחי אחסנה, שונו קווי תיקון במכון קורדני ותוכננו מכשירים פניאומטיים חדשים במקום עבודה ידנית. קשרתי קשר אישי עם כל העובדים במרחב ויצרתי שיתוף פעולה מלא לקראת הבאות. לכן את מירב התועלות הפקתי עם פרוץ מלחמת ששת הימים. כולם, חיילים ואזרחים הוכיחו את עצמם, עבדו ימים ולילות ואף יצאו במסגרת נמתי"ם לשטחי הלחימה. הכל היה מאורגן בצורה הטובה ביותר פרט לשטחי האחסנה לקליטת תחמושת שלל – זו הייתה בעיה נפרדת אשר עלתה בקורבנות. מפנה עצום חל במרת"ח עם מינוי של אל"ם פלג ז"ל כמפקד מרת"ח.

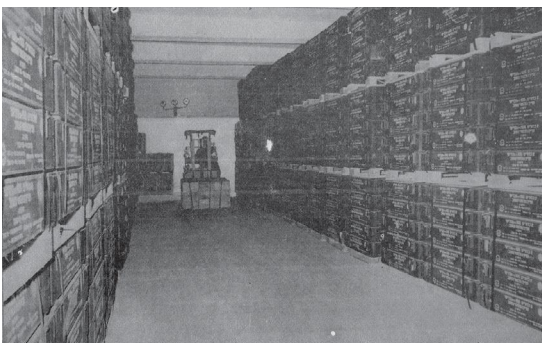
חל שינוי יסודי בגישה לנושא תחמושת. הוכנסו טכנולוגיות מתקדמות, הוקמו בסיסים חדשים עם מחסנים מודרניים ביותר כל התחמושת נקשרה במארזים של משטחים. נרכשו מלגזות רבות לשינוע, הוכנה תאורה ניידת, הופסקה כליל פריקה והעמסה ידנית, הוחלף הרישום הידני ברישום במחשב, קלטנו כמויות גדולות

רס"ר אביר אליהו

אחד הסיפורים השכיחים של מרת"ח הם הסיפורים של קצינים חדשים המגיעים למרת"ח ומאבדים דרכם בין המחסנים או מבקרים המגיעים לבסיס ונדמה להם משום מה שהצוות המלווה מעוניין להראות חלק מהבסיס ולכן חוזר על אותה דרך מספר פעמים כדי לבלבל את המבקרים.

התגייס לצה"ל בשנת 1952 ולאחר שורה של קורסים והכשרות הוצב ב"גבעה" שנקרא בזמנו בסיס ט"ז. באותה עת היה הבסיס בשטח האחריות של מרחב 6420 דהיום. בנוסף "לגבעה" היה בסיס שורה ברמלה, ובבסיס נחל שורק.

בשנת 1958 היו מספר מבצעים שהגדול מהם היה מבצע אור־נס שיזם ראש הממשלה דאז דוד בן גוריון. באותה לילה הועמו 30 משאיות תחמושת בשיטות עבודה פרימיטיביות. סידור התחמושת על גבי המשאית נעשה על ידי מתיחת חבלים ואת התחמושת הניחו על גבי קורות עץ שהונחו בעזרת פלס. מיותר לציין כי תקופת מה לאחר מכן כאשר נתקבלו עגלות ידניות לשינוע תחמושת נחשב הדבר לשיא הטכניקה דאז.

מ/סא"ל גרוס אברהם

מפקד האוגדה ובטונים גבוהים אמר "אם אתה שולח לי עוד שיירת תחמושת אני אשלח לך בחזרה לא רק מה שאתה שולח אלא גם מה שיש אצלי ושתחנק לך בקורדני עם התחמושת". אמרתי לו עכשיו אני שקט כי אם היית אומר לי שאנשים נהרגים בגלל חוסר תחמושת המצב היה שונה. לכן אני מעז לומר שאנחנו ביחידה לא ידענו מה זה המחדל, ותמיד ביקשומאיתנו להאט את הקצב בגלל עודף תחמושת. את כל זה יש לזקוף לזכותו של אל"ם פלג ז"ל שלא שקט על השמרים ודחף לעשייה, לקידום, הכשרת אנשים וביצוע הכנות לשעת חירום. הדבר אכן הוכיח עצמו במלחמת יום כיפור, עד כדי כך שבכנס יום כיפור של תחזוקה פיקוד צפון העזו לומר לראש אג"א שאם כל הבסיסים במרחב הפיקוד עבדו יפה אך כמו שעבדנו עם בסיסי בתחמושת זה משהו יוצא מן הכלל וכל זה בזכות ההכנות. עמדנו בכל משימות אספקת תחמושת וזו הייתה גאוותנו.

לאחר מלחמת ששת הימים עזבמתי חמד (היה מפקד המרכז הראשון) ובמקומו קיבל את הפיקוד על מרת"ח אל"ם פלג ז"ל. השינוי היה חד. החלה תנופת התארגנות אותה לא ידע המרכז עד אז. התנופה העיקרית הייתה בנושא שינוע תחמושת. אם עד אז עבדו שישה איש משך שעה עד שהעמיסו משאית 6 טון, הרי עם הכניסה לעידן השינוע מלגזן ומפ"ט, העמיסו תחמושת בכ-10 דקות.

נושא נוסף שקיבל תנופה היה ביטול הרישום הידני הן לגבי מלאים והן לגבי הקצאות. אני מניח שאם שני הדברים, שינוע מצד אחד ורישום ממוכן מצד שני, לא היו קיימים אינני יודע אם היינו מצליחים לשלוט בכמויות כל כך גדולות של תחמושת.

במלחמת יום כיפור הייתי מפקד מרחב צפון כשלתקע קיבלתי טלפון מיאנוש שהיה אז

הצד האנושי של התחמושת

ונשים עובדות צה"ל מצאו בתחמושת מקום עבודה לכל דבר. מתמיד, הצטיירה התחמושת כפריט מסוכן העלול להתפוצץ בכל רגע, ורק לאלה מאיתנו שנחשבו לאמיצים הייתה דריסת רגל בטיפול ובשיקום התחמושת. אך מיתוס זה, הולך ונמוג וכפי שמסביר מפקד מרכז התחמושת בצה"ל.

מי שחושב כי הטיפול בתחמושת נועד לגברים בלבד, הרי שטעות בידו. אומנם במשך שנים הורגלנו כי כל מה שקשור לתחמושת ימצא בתחום עיסוקם של הגברים, כאשר הנשים היו "מחוץ לתחום". עתה, השתנו הזמנים ונפרצו הסכרים, יותר ויותר חיילות עוסקות כיום בטיפול בתחמושת

מתרגיל לתרגיל,
ממבצע למבצע,
ממלחמה למלחמה,
לנגד עינינו ניגלה מרת"ח מקצועי וחזק. עם
מאגר ענק של יצירתיות
גמישות, שכל ישר וענווה.
אנשים יקרים שנכונים לכל משימה.
ואם כל אלה מוכרים לך ולך,
אז תאמרו בגאווה אנו חלק ממרת"ח.

הגברת ע"צ חביבה חיון

.....
אנשי מרת"ח
יוצרים וכותבים

אלמונים תמיד אנחנו מילים: סא"ל יוסי גולדברג חובר בשנות ה-80

אלמונים תמיד אנחנו, גאוותנו היא בכך.
כשירות תחמושת דאגתנו, אנו, אנו, ממרת"ח

מנמרה ועד חתירה, מאדרת ועד מרר.
בכל מקום אנשי תחמושת, כל הזמן על המשמר.

מקצוענו בידיים, ובמלאכה עוסקים תמיד.
כל אזרח, חייל, חיילת, במכון מחסן עובדים.

תחמושת לנפק ידענו, לאורה היום במחשך.
לפקודה תמיד אנחנו אנו, אנו, ממרת"ח.

מרת"ח תמיד בראש

מילים: מני חזן, מעיין גרינשפון,

דניאל קרימוב

חובר בשנת 2016

בואו לכאן מרת"ח בעניין עוסקים בטיילים ורקטות נצא למחסן תמיד מאורגן הגנה ובטיחות זה המוטו.

ספק או מגן אפשר גם בוחן הכל סביב התחמושת עם כלהכבוד וישפה כבוד ממרת"ח הכי טוב ללמוד.

אין מה לעשות אחי, מרת"ח תמיד בראש לאן שלא תיקח את זה, מרת"ח תמיד בראש מנמרה ועד רמון, מרת"ח נותן ת'טון נחל שורק, חתירה, גדרות, מרת"ח תמיד בראש.

אין מה לעשות אחי, מרת"ח תמיד בראש לאן שלא תיקח את זה, מרת"ח תמיד בראש מנמרה ועד רמון, מרת"ח נותן ת'טון נחל שורק, תפן, גדרות, מרת"ח תמיד בראש.

תלכו לסדנה ולאחסנה הסמב"צית לנו אומרת חתמו בעמדה בדקו התראה ובואו להחליף ת'משמרת.

אין מה לעשות אחי, מרת"ח תמיד בראש לאן שלא תיקח את זה, מרת"ח תמיד בראש x2 מנמרה ועד רמון, מרת"ח נותן ת'טון נחל שורק, תפן, גדרות, מרת"ח תמיד בראש.

אנחנו הנבחרת, אנחנו ראשונים x2 מספקים תחמושת, את צה"ל מרימים.

כולנו כאן כמו משפחה עובדים סביב התחמושת רוצים פה עוד באנו לעבוד אז תנו לנו כבוד.

אין מה לעשות אחי, מרת"ח תמיד בראש לאן שלא תיקח את זה, מרת"ח תמיד בראש x2 מנמרה ועד רמון, מרת"ח נותן ת'טון נחל שורק, חתירה, גדרות, מרת"ח תמיד בראש.

בוא אלינו למרת"ח – גירסה מחודשת

נכתב בשנת 1993
עבר התאמה בשנת 2016

פזמון:

אז בוא איתי למרת"ח ותפגוש
את האדם מאחורי התחמושת
כי מנמרה ועד מצפה רמון
אנחנו נותנים לצבא את הטון,
יחידה עם עבר הווה ועתיד
כאן מרת"ח לשירותך תמיד.

בוא אלינו למרת"ח בא אלינו למרת"ח
ותראה את החייל נותן כתף עם האזרח,
בוא תראה את הבסיסים טובלים בירק ובאור
וכל החיילים עובדים בשירוב ומזמור.

בוא תראה איך עבודה נראית כשכולם איכפת...
שיהיה יותר נחמד,
בשגרה אולי לא קל אך בחירום הכל נשכח
כי ככה זה אצלנו במרת"ח.

בוא אלינו למרת"ח, בוא אלינו למרת"ח
ותראה מה משפרים במשגר ובתותח.
מנפקים את התחמושת במסירות והבנה
מרפדים אותה כמו שאימא מכסה את בנה.

מכינים לה שוברים מתדרכים את הנהג,
שיהיה איתה עדין ושיקלוט ושידאג.
כי אצלנו כל דבר יהיה קשור ומאובטח
כי ככה זה אצלנו במרת"ח.

בוא אלינו למרת"ח רד אלינו לבימ"ל
בוא תראה איך משפרים את הטילים והפצמ"ר,
מחזירים להם ת'צבע ללחיים הסדוקות
מנקים אותם היטב עד שיתזוניצוצות.
משנים להם סדרה ומחדש אותם אורזים
מחליפים להם חנ"ה ומשפצים ת'ארגזים,
אם צריך אפשר אפילו ליישר להם ת'פח
כי ככה זה אצלנו במרת"ח.

כי אמיתי הוא

מילים: מעיין גרינשפון, מני חזן חובר בשנת 2016

כי אמיתי הוא ולא סמל ולא דגל ולא אות.
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות,
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות.

בגאווה הולך קדימה כל קצין וכל חוגר
בכל תפקיד רוצה לפרוח ולתרום יותר,
במשרדים וגם בשטח בסדנה ובמחסן
הטנקיסט של המרכז זהו המלגזן.

בגבולות בסיס התחמושת מטוראי ועד אל"ם
היחידה כמרקחה כולם עולים לצ"ם.

כי אמיתי הוא ולא סמל ולא דגל ולא אות,
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות,
כשהיחידה מאחוריך אתה צופה אל הבאות.

מצפון ועד דרומה יש לנו הספק גדול
במונחים של כדורגל כל בעיטה היא גול,
המפקדים מפרגנים כאן עוד טיול שכבר מוכן
ע"צים וגם חיילים יוצאים במאורגן.

בהישטים את התחמושת מעמיסים במכולה
במרת"ח להיות חייל זאת גאווה גדולה.

כי אמיתי הוא ולא סמל ולא דגל ולא אות,
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות,
כשהיחידה מאחוריך אתה צופה אל הבאות.

בשנת 1981 לרגל היובל השישים של "קבוצת גבע",
חיבר האומן דדי מנוסי את השיר "בת שישים" הפותח
בתיאור פיוטי את תחילתו של יום חדש בגבע.

השיר הוא שיר הלל לכבוד קבוצה ותיקה וצעירה,
רבת ניסיון ומתחדשת גם יחד. בהשראת השיר
המיוחד הזה נכתבו מילות השיר הבאלמרת"ח –
שהרי גם אנו מרכז מוביל עתיר ניסיון ומתחדש.

את הארגזים של התחמושת במכון צבעו ירוק,
הבטיחות והיעילות פה זה אצלנו חוק,
במרת"ח פוקחים עיניים לעבוד כבר מוכנים,
מרכזים את התחמושת שבמכונים.

כמה טוב וגם נעים להיות שייך לעשייה,
רק תתנו לי עבודה חבל על כל שנייה.

כי אמיתי הוא ולא סמל ולא דגל ולא אות,
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות,
כשמרת"ח מאחוריך אתה צופה אל הבאות.

המשמרת התחלפה לה אנו כבר על הגדר
מסירה פה בלי הרף זהו השומר,
הקפצה זה כבר בנוהל במרכז זה ה"אני"
העבודה פה לתפארת הגאווה שלי.

למעבדה הטיל מגיע מצלמה שמים בראש,
כמה כיוונים קטנים ומוסיפים עוד שו"ש.

חמישים שנה בחמש שניות – חובר לרגל חגיגות היובל מילים: הגברת ע"צ חביבה חיון

בארבעים ושבע דיונים באו"ם
בארבעים ושמונה השעה מגיעה
בגוריון מכריז הקהל מריע,
בארבעים ותשע הכל סגור
גמרנו את מלחמת השחרור.
בחמישים, חמישים ושש
בסיסים ממסדים ועם מבצע קדש מסיימים.
בשישים ושש רפורמה במערך הלוגיסטי
וראה איזה פלא, מרת"ח נולד.
עוד לא הספיק לצמוח
ומלחמת ששת הימים אותו הפתיעה.
למרות צווארי הבקבוק והפערים
מרת"ח את "הסחורה" מספק כנגד כל הסיכויים.

מתרגיל לתרגיל,
ממבצע למבצע,
ממלחמה למלחמה,
לנגד עינינו ניגלה מרת"ח מקצועי וחזק.
עם מאגר ענק של יצירתיות
גמישות, שכל ישר וענווה.
אנשים יקרים שנכונים לכל משימה.
ואם כל אלה מוכרים לך ולך,
אז תאמרו בגאווה אנו חלק ממרת"ח.

יְזִכֹּר

יְזִכֹּר יְשׁוּעָה בְּנֵינוּ וּבְנוֹתֵינוּ,
אֵלֵינוּ
הַנְּאֻמִּים וְהַמִּצִּיִּים, יְבֹא־הַגְּנָה לִישְׁרָאֵל,
לְחַצְּצֵנוּ
וְכָל לֹחֲמֵינוּ: מִתְּחִלָּתֵנוּ וְחַלְּלֵנוּ
טִיבוֹתֵנוּ
בְּמַעֲרָכוֹת עִמָּנוּ, הִלְהוּמוֹדֵינוּ
כִּלְהֵי שִׁיר יִתְקַן
וְהַבְּטָחוֹן וְהַנְּשִׁי: מִשְׁעֵטֶשׁ רְפוּנֵנוּ
חַרְהָא
בְּמַלְחָמָה עֵתְקוֹמֵנוּ שְׁרָאֵל,
לְ
וְכָל לֵה: נְקַרְרָה וּמְחִילָה
אֶחָדֵנוּ צַחֵנוּ
בִּידֵינוּ רְצֵנוּ אֲרוֹגֵנוּ טָרוּר.
חִסְמוֹנוּ
יְזִכֹּר יְשׁוּעָה וְיִתְבָּרַךְ רַעוּנוֹנוּ עַד זֵי הָעֲלוֹמִים
בְּלִבְנוֹנוּ
וְחַמְדָּתֵנוּ רַחֵנוּ וְקִדְדָנוּנוּ מִסִּיחָתֵנוּ
שְׁתַּהַגְּמוּנוּ
אֶשְׁרֵנוּ סְפוּנוּ עֲרֵסָנוּ כְּבֹדָה.
בְּכַתְּבָנוּ
יְהִיוּנוּ לְעֲרֹכוֹתֵנוּ רִי הַנְּצַחוֹנוּ
לְחַלְּלֵנוּ רַאֲלָמוֹנוּ
חַתוּמֵנוּ לְבִישְׁנוּ לְדוֹרָנוּ.
אֲלֵנוּ

חללי

מרכז התחמושת והטילים

טוראי יחזקאל אריה,
נפל ביום י' בסיוון התשכ"ז,
בן 18 בנופלו.

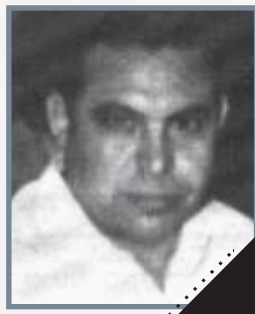
טוראי טיברובסקי מאיר,
נפל ביום א' בסיוון התשכ"ח,
בן 21 בנופלו.

רב־סמל קוצרסקי נחום,
נפל ביום כ"ט בסיוון התשל"ב,
בן 23 בנופלו.

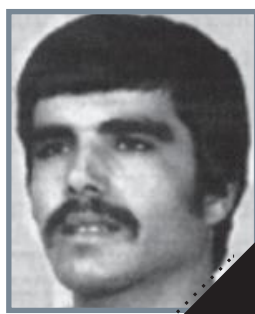
רבי־טוראי פניז'ל יצחק,
נפל ביום כ"ח באייר התשל"ג,
בן 44 בנופלו.

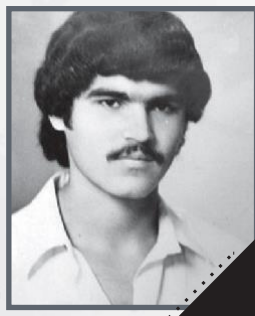
סמל עבאדי רפאל,
נפל ביום ד' שבט התשל"ח,
בן 23 בנופלו.

רבי־טוראי עקיבא אמנון,
נפל ביום כ"ט בתמוז התש"ם,
בן 25 בנופלו.

סמל עלזר צבי,
נפל ביום ח' בתשרי התשמ"ד,
בן 21 בנופלו.

רב־טוראי טוינה אלי,
נפל ביום א' באדר א' התשמ"ד,
בן 29 בנופלו.

סמל צ'יסמדיה אלכסנדר,
נפל ביום י"א בכסלו התשמ"ט,
בן 42 בנופלו.

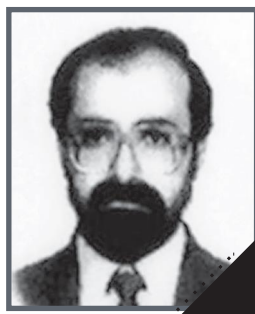
רבי־טוראי עזרא שושנה,
נפלה ביום א' בכסלו התשנ"א,
בת 20 בנופלה.

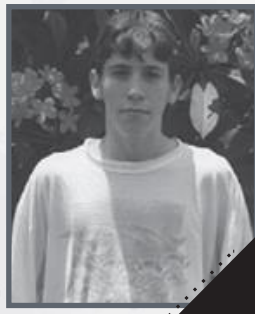
רבי־סמל מתקדם אגמון אהרון (קולוז'ני),
נפל ביום ג' בחשוון התשנ"ב,
בן 36 בנופלו.

טוראי רפפורט מיכאל (מישה),
נפל ביום י' זבאדר ב' התשנ"ב,
בן 34 בנופלו.

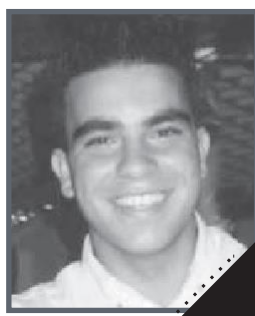
טוראייסעור גד,
נפל ביום א' באבהתשנ"ז,
בן 19 בנופלו.

סרן מרגולין אירית,
נפלה ביום כ"ה בחשוון התשס"ב,
בת 24 בנופלה.

רב־טוראי לוי שיהודה,
נפל ביום כ"ו באייר התשס"ב,
בן 19 בנופלו.

סמל לבונסקי אלכסנדר,
נפל ביום "ט בניסן התשס"ג,
בן 30 בנופלו.

טוראי כדורי מור,
נפלה ביום ז' בניסן התשס"ד,
בת 19 בנופלה.

סמל ראשון בן שמעון מאור חיים,
נפל ביום כ' בניסן התשע"א,
בן 24 בנופלו.

דבר נציגת

המשפחות השכולות

אבל אני מוצאת כאן משמעות נוספת. במותם של אחינו, בנינו ובנותינו, אבותינו, במותם הם גם ציוו עלינו להמשיך ולחיות חיים מלאים. הם לא רק אפשרו לנו להמשיך לחיות בשלום ובבטחון – הם ציוו עלינו שלא לכרוע תחת משא הכאב והאובדן. וזו אולי המשימה הקשה מכל. להמשיך בחיים כפי שיקירינו ציוו לנו. ובמשימה הזאת, הבחירה בחיים, אנחנו, בני המשפחות השכולות, מקבלים עזרה יומיומית מהעם כולו.

השותפות בכאב שלנו, טקסי הזכרון הלאומיים, שבים ומזכירים לנו שאיננו לבדנו. שישמי שנושא איתנו את משא האבל הכבד. אבל זה לא מצליח להקל, המחשבות שיקירינו שנפטרו יישארות תמיד באותו הגיל, כשחבריהם שאנחנו מקווים לראות גדלים, עם חיי משפחה ואנחנו מביטים על הכל מהצד. שותקים.

אבל הערב שמתקיים כאן, בבסיס גדרות. גם כאן אנחנו חשים בהזדהות, באיכפתיות, באהבה שמקיפה אותנו. מדינות רבות מקיימות ימי זיכרון וטקסי זיכרון לגיבורים שהקריבו את חייהם למען, אבל אין עוד מדינה שבה ההזדהות של הציבור כולו עם המשפחות השכולות עמוקה כמו כאן. וההזדהות הזאת מקילה עלינו וחשובה לנו מאוד. לכל חלל יש משפחה פרטית הנושאת את זכרו בכל יום ובכל שעה. האבל הוא פרטי ותמיד ישאר – אבל הזיכרון הוא לאומי ומשותף לעם כולו.

בני המשפחות השכולות ומרכז התחמושת. התבקשתי לומר דברים בשם המשפחות השכולות, ואני עושה זאת בחרדת קודש. שכן, לכל משפחה יש סיפור השכול שלה ומטען הכאב שלה. כל אחד מאיתנו, המשפחות שאיבדו את יקירן או יקירתן, כל משפחה מתמודדת עם משא הכאב בדרכה.

אבל אנסה להיות נציגה נאמנה שלכן, משפחות אהובות.

כבד הוא משא הכאב שהונח על כתפיו ועל ליבנו ביום שבו דפקו בדלת. כבד הוא מנשוא בכל יום ויום, וכבד הוא שבעתיים בימי החגים. המועדים שנועדו להתכנסויות משפחתיות, לחגיגות, אלה המועדים שבהם הכאב והאובדן קשים עוד יותר. אלה הימים שבהם הכיסא ליד השולחן מיותר, ההתכנסויות של המשפחה תמיד היו חסרות והזיכרונות צפים ועולים. ובכל שנה אנו מכניסים את הזיכרונות יותר פנימה, כדי להמשיך, והם כואבים יותר, כי אנחנו הרי צריכים להיות "חזקים".

תמיד שאלתי את עצמי מה פירוש הביטוי שאנחנו שבים ושומעים, ואומרים על הנופל בשירות הצבאי – "במותו ציווה לנו את החיים". הכוונה היא כידוע, שמי שנפל בשירות הצבא, הקריב את חייו כדי שאנחנו נוכל להמשיך ולחיות.

רות מרגולין – נציגת המשפחות השכולות

06.10.2016

שלמי תודות

תודות לכל מי שעזר במלאכת הגיבוש, ההפקה וההוצאה לאור של ספר זה:

תודה לראשי אט"ל ומפקדי מרת"ח לדורותיהם אשר הקדישו מזמנם וסיפרו את האירועים החקוקים בזיכרונם.

תודה לארכיון צה"ל וללשכת העיתונות הממשלתית.

לאנשי מרת"ח אשר סייעו באיסוף החומרים.

מקורות:

מבחן המלחמות – המערך הלוגיסטי בצה"ל במלחמת ששת הימים ובמלחמת ההתשה

ותמונות אילוסטרציה מאתרי אינטרנט:

www.flicker.com

www.pixabay.com

תודה למפקד מרת"ח אל"ם בצלאל חיון על הקידום והאיכפתיות להעלות על הכתב את מורשת מרת"ח.

